बार्षिक योजना तर्जुमा
नीति, कार्यक्रम तथा बजेट पुस्तिका
आर्थिक वर्ष ०७९/०८०

प्रकाशक

धार्चे गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

माछीखोला, गोरखा

website: www.dharchemun.gov.np

email: rmdharche@gmail.com

संरक्षक
श्री लक्ष्मण गुरुङ
(गाउँपालिका अध्यक्ष)

सल्लाहाकार
श्री सुनिला गुरुङ
(गाउँपालिका उपाध्यक्ष)

सम्पादन
श्री काजीमान सुनार
(प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत)

व्यवस्थापक
श्री रुल बहादुर आले
(प्रशासकीय अधिकृत)

मुद्रण
वेष्टर्न प्रिन्टिङ्ग सपोर्ट
सामाखुशी, काठमाडौं, ९८५१०५७१२९

प्रकाशक
धार्चे गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
माछीखोला, गोरखा
website: www.dharchemun.gov.np
email: rmdharche@gmail.com

अध्यक्षको भनाई

२००७, २०१७, २०४६, २०६२/६३ सम्म नेपाली जनताको लामो संर्घषपुर्ण त्याग र बलिदानबाट जन्म भएको संविधान सभाबाट वि.स. २०७२ मा जारी भएको नेपालको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था अनुसार २०७४ साल बैशाख ३१ गते भएको पहिलो स्थानिय निर्वाचनको पहिलो कार्यकाल समाप्त भएको छ ।संघियता कार्यन्वयन चरण वालिग अवस्थामा नै रहेको छ। यसै गरी २०७९ साल बैशाख ३० गते दोश्रो ५ बर्षे कार्यकालको निम्ति स्थानिय तहको सरकारको नयाँ नीति तथा कार्यक्रम र बजेट शुरुवात आर्थिक बर्ष २०७९/०८० बाट शुरुवात भएको छ।जनताको नजिकको सरकारको रुपमा रहेको स्थानीय सरकारहरुले स्थानीय धरातलिय विशिष्टता तथा नागरिकको वास्तविक आवश्यकता र चाहाना प्रतिबिम्बित हुने गरी आफ्ना कार्यहरु अगाढी बढाउनु पर्दछ । स्थानीय सरकारले हालको राजनीतिक, सामाजिक तथा साँस्कृतिक र प्राविधिक परिस्थितिले सिर्जना गरेको अवसरहरुको पूर्ण सदुपयोग हुने गरी योजनाबद्ध, व्यवस्थित र नतिजामूलक तथा दीगो विकास गर्नु आजको आवश्यकता हो। साथै स्थानीय शासन संचालन गर्ने निर्वाचित जनप्रतिनिधिको नेतृत्व तथा निर्देशनमा स्थानीय नीति, कानून, कार्यविधि र मापदण्ड निर्माण, योजना तथा बजेट तर्जुमा, विकास व्यवस्थापन र सेवा संचालन तथा प्रवाहलाई सुव्यवस्थित र प्रभावकारी तथा पारदर्शि बनाउन आवश्यक छ ।

धार्चे गाउपालिकाको नवनिर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको तर्फबाट धार्चे गाउपालिकाको जनताको भविष्यको दिनहरुलाएइ सम्मानित, गौरवान्वित र समृद्ध धार्चे निर्माणको लागी आर्थिक बर्ष २०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम र पेश गरेको छु अघिल्लो ५ बर्ष भित्र भए गरेका कार्यहरुको समिक्षा र स्थानीय समुदाय तथा सरोकारवालाको सहभागितामा समावेशी विकासको अवधारणा बमोजिम वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा प्रक्रियालाई अबलम्बन गरिएको छ। साथै आवधिक, विषयगत रणनीतिक/गुरुयोजनाले दिशानिर्देश गरे बमोजिमको दीर्घकालिन सोच, लक्ष्य, उद्देश्य र प्राथमिकताको आधारमा स्थानीय समस्याको सम्बोधन गर्ने, जनताको मनोभावना बुझ्न सक्ने र जनचाहाना सम्बोधन गर्ने खालको हुनुपर्छ

धार्चे गाउपालिकाको बार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटलाइ कार्यन्वयन योग्य हुने गरी यसै बर्ष देखी वडागत बजेट जनसख्याको आधारमा मात्र विनियोजन गरिएकोमा आगामी आर्थिक बर्ष देखी जनसख्या, भुगोल, राजस्व र पूर्वाधारलाएइ समेत मध्यनजर गरी सुत्र निर्धारणको आधारमा बजेट विनियोजन गर्ने छु। यस धार्चे गाउपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७९/८० को नीति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने कार्यमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नु हुने कार्यपालिका तथा विषयगत समितिका पदाधिकारी, विषयगत शाखा, वडा समिति, गाउँसभाका सदस्य, स्थानीय समुदाय, राजनीतिक दल, नागरिक समाज, कानुनी सल्लाहकार, शुभचिन्तक लगायत, कर्मचारी र सम्बन्धित सबैमा हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्न गर्दछु ।

....

लक्ष्मण गुरुङ

अध्यक्ष

विषय सूची

भौगोलिक अवस्था १
क्षेत्रफल र सिमाना १
नामाकरण १
जनसंख्या र बसोबासको अवस्था २
घर परिवारको संख्या तथा जनसंख्याको आकार २
जनसंख्याको आकार र जनघनत्व ३
लैङ्गिक आधारमा जनसंख्याको बनावट ३
उमेर समूह अनुसार जनसंख्या ४
औसत परिवार संख्या ५
जातजाति ६
मातृभाषा ६
धर्म ७
बसोबासको अवस्था ८
घरको संख्या ८
कृषि तथा पशुपालन ९
कृषि योग्य जमिनमा पहुँच ९
प्रमुख वालीहरू ९
पशुपालन ११
जडिवुट्टि १२
सिँचाइको अवस्था १२
खाद्य सुरक्षाको अवस्था १३
उद्योग र व्यापार १४
पर्यटन १४
श्रमशक्ति र रोजगारीको अवस्था १५
भौतिक पूर्वाधारको स्थिति १६

सडक १६
यातायातमा पहुँच..१६
खानेपानी तथा सरसफाइको स्थिति १७
सामाजिक क्षेत्रको स्थिति १८
साक्षरता १८
विद्यालयको संख्या १९
शिक्षक र विद्यार्थीको संख्या २०
स्वास्थ्य २०
स्वास्थ्य संस्थामा पहुँच २०
महिला तथा बालबालिकाको विकास स्थिति २०
अपाङ्गता भएकाको अवस्था.. २१
बालबालिका र वृद्ध जनसंख्या २१
एकल महिला २२
वातावरण तथा जल वायु परिवर्तनको स्थिति २३
वन क्षेत्रको स्थिति २३
जलाधारको अवस्था..२३
विपद व्यवस्थापन..२३
आर्थिक वर्ष ०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम २४
गत आर्थिक वर्षको आय व्ययको बिबरण ४३
स्रोत मिलान.. ४८
प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को बजेट वक्तव्य.. ५०
कार्यक्रम / परियोजना अनुसार बजेट बिनियोजन ५४
विनियोजन ऐन ८०
धार्चे गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७९ .... ८२

भौगोलिक अवस्था

क्षेत्रफल र सिमाना

गण्डकी प्रदेश अर्न्तगत गोरखा जिल्लाको उत्तरी पूर्व भागमा यो गाउँपालिका अवस्थित छ । यो गाउँपालिका जिल्ला सदरमुकाम गोरखा वाट करीब ७२ कि.मी. उत्तर पश्चिममा अवस्थित छ । पूर्व तर्फ धादिङ जिल्ला र चीनको स्वसाशित क्षेत्र सँग जोडिएको यो गाउँपालिका दक्षिण तर्फ आरुघाट गाउँपालिका र धादिङ जिल्ला, उत्तरमा चुमनुव्रि गाउँपालिका र पश्चिममा वारपाक सुलिकोट गाउँपालिका सगँ सिमाना जोडिएको छ । यो गाउँपालिका राष्ट्रिय गौरवको बुढी गण्डकी जलविद्युत आयोजना तथा मनास्लु हिमाल र गणेश हिमाल आरोहण पदमार्गको प्रवेश द्वारको रुपमा रहेको छ। साविकका केरौजा, उहिया, लाप्राक, गुम्दा, काशीगाउँ र लापु गरी ६ वटा गाविस मिलाएर ७ वटा वडामा विभाजित यो गाउँपालिका ६५२ वर्ग किलो मीटर क्षेत्रफलमा फैलिएको छ । यस गाउँपालिको केन्द्र वडा नम्वर ५ माछीखोलामा रहेका छ ।

तालिका : धार्चे गाउँपालिकामा समावेश साविकको गाउँपालिकाहरू

हाल कायमभएको वडा	साविक गा. वि. स	साविकका वडाहरू
१	केरौजा	७,८ र ९
२	केरौजा	१,२,३,४,५ र ६
३	उहिया	१ देखि ९
४	लाप्राक	१ देखि ९
५	गुम्दा	१ देखि ९
६	काशीगाउँ	१ देखि ९
७	लापु	१ देखि ९

स्रोतः धार्चे गाउँपालिकाको कार्यलय वेव साईट (http://dharchemun.gov.np/), २०७५

नामाकरण

यस गाउँपालिकामा प्रकृतिका पुजारी आदिवासी जनजातीहरूको बाहुल्यता रहेको छ । यहाँका वासिन्दाले आफ्नो घर वाट वाहिर कतै प्रस्थान गर्ने वेलामा आफ्नो रक्षा एवं कार्य सिद्धिका लागि खोलानाला एवं डाँडाकाँडाको पूजा गर्ने चलन छ । यसरी पूजा गर्दा धर्च (कपडाको टुक्रा) ढुङ्गाको देउरालीमा चढाउने वा काठको लट्ठीमा वाँधेर गाड्ने प्रचलन रहेको

छ। स्थानीय गुरूङ भाषामा ध्वजा (कपडाको सानो टुक्रा) लाई धर्च र डाँडाकाँडालाई गाङ भनिन्छ। बोल्दै जाने क्रममा यही शब्द अपभ्रमित भई धार्चे डाँडा भन्ने प्रचलन रहेको भनाई पाइन्छ। गोरखाका साविकका ३ नं निर्वाचन क्षेत्र तथा इलाका नं. १२ को ६ वटा गाविसहरू समायोजन गरी पुन संरचना गरिएको यस गाउँपालिका धार्चे डाँडाको नामबाट नामाकरण गरिएको हो।

जनसंख्या र बसोबासको अवस्था

घर परिवारको संख्या तथा जनसंख्याको आकार

यस गाउँपालिकाको २०७६ सालमा सङ्कलित तथ्याङ्क अनुसार यहाँ जम्मा ३९३२ घर परिवारहरू रहेका छन्। २०६८ को जनगणना अनुसार यसको संख्या ३१२८ रहेको थियो। यस अवधिमा ८०४ घर परिवारहरू थपिएका छन्। वडा २ मा सवै भन्दा वढि ८१२ (२०.६५ प्रतिशत) घर परिवारहरू वसोवास गर्ने देखिन्छ भने वडा १ मा सवै भन्दा कम अर्थात २३५ (५.९८ प्रतिशत) घर परिवारहरू वस्ने गरेको देखिन्छ। वडा गतरुपमा घर परिवारको विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : वडागतरुपमा जनसंख्याको तुलनात्मक अवस्था

वडा	२०६८[1]		२०७६[2]	
	घर परिवार	घर परिवारको प्रतिशत	घर परिवार	घर परिवारको प्रतिशत
१	१९२	९.०२	२३५	५.९८
२	५८१	२७.३०	८१२	२०.६५
३	४२७	२०.०७	५०४	१२.८२
४	५२९	२४.८६	६03	१५.३४
५	५३५	२५.१४	६९२	१७.६०
६	४१४	१९.४५	५४६	१३.८९
७	४५०	२१.१५	५४०	१३.७३
जम्मा	३१२८	१४६.९९	३९३२	१००.००

स्रोतः १: जनगणना २०६८, केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग २: धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

जनसंख्याको आकार र जनघनत्व

गाउँपालिको कुल जनसंख्या १८,७२४ रहेको छ। वडागत रुपमा वडा ५ मा सवै भन्दा वढि ३६२७ जनाको वसोवास रहेको पाइन्छ भने वडा १ मा सवै भन्दा कम १०९७ जनाको वसोवास रहेको छ। वडागत रुपमा घर परिवार र जनसंख्याको तुलनात्मक अवस्था तालिका ३.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ। यस अनुसार वडा १ मा ५.८६ प्रतिशत, वडा २ मा १८.०८ प्रतिशत, वडा ३ मा १२.५२ प्रतिशत, वडा ४ मा १६.५९ प्रतिशत, वडा ५ मा १९.३७ प्रतिशत, वडा ६ मा १३.२३ प्रतिशत, वडा ७ मा १४.३४ प्रतिशत रहेको छ। यहाँको कुल क्षेत्रफल ६५२ वर्गा कि मि भएको हुदाँ यहाँको जनधनत्व २९ जना प्रति वर्ग कि मि रहेको छ। राष्टिय औसत १८० तुलनामा यहाँको जनधनत्व कम हो।

तालिका : जनसंख्याको आकार र जनधनत्व

वडा	२०६८[1]		२०७६[2]	
	जनसंख्या	जनसंख्याको प्रतिशत	जनसंख्या	जनसंख्याको प्रतिशत
१	७८३	५.९२	१०९७	५.८६
२	२४६५	१८.६३	३३८६	१८.०८
३	१८५७	१४.०४	२३४४	१२.५२
४	२१६१	१६.३४	३107	१६.५९
५	२३०३	१७.४१	३६२७	१९.३७
६	१८३७	१३.८९	२४७८	१३.२३
७	१८२३	१३.७८	२६८५	१४.३४
जम्मा	१३२२९	१००.००	१८७२४	१००.००

स्रोतः १: जनगणना २०६८, केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग २: धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

लैङ्गिक आधारमा जनसंख्याको बनावट

यस गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या १८७२४ मध्ये ९३२३ जना (४९.८० %) पूरुष र ९४०१ जना (५०.२० %) महिला रहेका छन। यस अनुसार लैङ्गिक अनुपात (पूरुष महिला अनुपात) औषतमा १०८.३६ रहेको देखिन्छ। वडा १, ४, ५ र ७ मा पूरुषको संख्या वढि रहेको छ भने वडा २, ३ र ६ मा महिलाहरूको संख्या वढी रहेको छ। वडागत रुपमा महिला र पुरुषको जनसंख्याका साथै लैङ्गिक अनुपात चित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : वडागतरुपमा महिला र पुरुष जनसंख्या वितरण

वडा	पुरुष	महिला	कुल	लैङ्गिक अनुपात
१	५५६	५४१	१०९७	१०२.८
२	१६३०	१७५६	३३८६	९२.८
३	१०९४	१२५०	२३४४	८७.५
४	१६११	१४९६	३१०७	१०७.७
५	१८३७	१७९०	३६२७	१०२.६
६	१२२६	१२५२	२४७८	९७.९
७	१३६९	१३१६	२६८५	१०४.०
जम्मा	९३२३	९४०१	१८७२४	९९.२

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

उमेर समूह अनुसार जनसंख्या

उमेरको आधारमा आर्थिक रुपले सक्रिय (१५ देखि ५९ वर्ष) उमेर समुह को वाहुल्यता रहेको छ। कुल जनसंख्याको ५९.४२ प्रतिशत यस उमेर समुहमा रहेका छन् जसमा १५ देखि ३० वर्षका ५६७२ (३०.२९ प्रतिशत, ३० देखि ४५ वर्षका ३२२२ (१७.२१ प्रतिशत) र ४५ देखि ६० वर्षका २२३ (११.९२ प्रतिशत) रहेका छन्। एक वर्ष मुनीका शिशुहरू ९६ जना (०.५१ प्रतिशत) रहेका छन् । एक देखि पाँच वर्ष मुनिका वालवालिकाको संख्या १५६१ (८.३४ प्रतिशत) प्रतिशत रहेको छ भने ५ देखि १५ वर्ष भित्रका ३९२६ (२०.९७ प्रतिशत) रहेका छन् । आश्रित जेष्ठ नागरिकमा ६० देखि ७० वर्ष उमेर समुहका जनसंख्या ५.९७ प्रतिशत् तथा ७० वर्ष भन्दा माथिका ४.८० प्रतिशत रहेको छ। यहाँको जनसंख्याको औसत उमेर २९.७९ वर्ष र मध्यीका उमेर २५ वर्ष रहेको छ। अर्थात ५० प्रतिशत जनसंख्या २५ वर्ष वा सो भन्दा कम उमेरका रहेका छन् । उमेर अनुसार जनसंख्याको वितरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका : उमेरको आधारमा जनसंख्याको वितरण (संख्यामा)

वडा	१ वर्ष मुनीका	१ देखि ५ वर्ष मुनिका	५ देखि १५ वर्ष	१५ देखि ३० वर्ष	३० देखि ४५ वर्ष	४५ देखि ६० वर्ष	६० वर्ष माथिका	जम्मा
१	८	११४	२६४	३१३	१८२	११९	९७	१,०९७
२	११	२७४	७६१	९७१	५७७	३८३	४०९	३,३८६
३	१५	१८८	४८७	७२५	३८५	३०४	२४०	२,३४४
४	६	२३०	५९१	८८९	५९२	४१६	३८३	३,१०७
५	१९	२९३	६८९	१,१४५	६१८	४७४	३८९	३,६२७
६	९	२२८	५५५	७७२	४१०	२५७	२४७	२,४७८
७	२८	२३४	५७९	८५७	४५८	२७८	२५१	२,६८५
जम्मा	९६	१५६१	३,९२६	५,६७२	३,२२२	२,२३१	२,०१६	१८,७२४
प्रतिशत	०.५१	८.३४	२०.९७	३०.२९	१७.२१	११.९२	१०.७७	१००.००

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

औसत परिवार संख्या

यस गाउँपालिको औषत परिवार संख्या ५.८ रहेको छ। वडा ४, ५ र ७ मा औषत परिवार संख्या ५ भन्दा माथि रहेको छ भने अन्य वडाको हकमा यो ५ देखि ६ जनाको विचमा रहेको देखिन्छ। मिडियम परिवार संख्या ५ रहेको छ। अर्थात ५० प्रतिशत घरको परिवार सदस्य संख्या ५ वा सो भन्दा कम रहेको छ। कुनै घरमा अधिकतम परिवार संख्या १९ समेत रहेको देखिन्छ।

तालिका : औषत परिवार संख्या (वडागत रुपमा)

वडा	औषत परिवार संख्या	मध्यीक (मिडिएन) संख्या	न्यूनतम	अधिकतम
१	५.७	५	१	१६
२	५.१	५	१	१२
३	५.५	५	१	१५
४	६.२	६	१	१६
५	६.३	६	१	१९
६	५.४	५	१	१२
७	६.०	६	१	१६
जम्मा	५.८	५	१	१९

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

जातजाति

गुरुङ्ग जातिको अत्याधिक बाहुल्यता रहेको यस धार्चे गाउँपालिकामा ८३.८४ प्रतिशत मानिसहरू गुरुङ्ग समुदाय अन्तर्गतका छन्। त्यसै गरि ११.०४% मानिसहरू घले समुदायमा पर्दछन भने ४.९१ प्रतिशत् बिश्वकर्मा तथा परियार समुदायका छन भने ०.२१ प्रतिशत घर परिवारहरू अन्य समुदायमा पर्दछन्।

तालिका : प्रमुख जातजातिहरू (घर मुलिको आधारमा)

वडा	गुरुङ	घले	विश्वकर्मा तथा परियार	अन्य
१	१३१	८४	१३	७
२	६७५	६४	२४	०
३	३७३	६८	६३	०
४	५९०		१३	०
५	६९९	१	२०	०
६	३१३	२१५	१८	०
७	४९९		४१	०
जम्मा	३२८०	४३२	१९२	७
प्रतिशत	८३.८४	११.०४	४.९१	०.२१

स्रोत: धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

मातृभाषा

मातृ भाषाको हिसाबले हेर्दा यस गाउँपालिकामा सवै भन्दा धेरैले ९३.७६% ले गुरुङ्ग भाषा बोल्द्छन भने ५.३२% मानिसहरूले नेपाली भाषा बोल्ने गर्दछन। १ प्रतिशत भन्दा कमले घले भाषा वोल्ने गरेका देखिएको छ। अन्य भाषा बोल्नेको संख्या प्राय नगन्य अर्थात ०.०३ प्रतिशत पर्दछ।

तालिका : प्रमुख रुपमा वोलिने मातृभाषा (घर मुलिको आधारमा)

वडा	गुरुङ	नेपाली खस भाषा	घले भाषा	अन्य
१	२१८	१६		१
२	७३४	२४	६	
३	४११	६४	२९	
४	५९०	१३		
५	६९८	२२		
६	५२५	२१		
७	४९२	४८		
जम्मा	३६६८	२०८	३५	१
प्रतिशत	९३.७६	५.३२	०.८९	०.०३

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

धर्म

यस गाउँ पालिकामा सबै भन्दा बढी अर्थात ३८.९६ प्रतिशत वौद्ध धर्मावलम्बी बस्दछन् । त्यसै गरी दोश्रो ठुलो रुपमा ३४.९९ प्रतिशत हिन्दु धर्म मान्नेहरू रहेका छन् । साथै १३.८५ प्रतिशतले वोन धर्म र १२.१७ प्रतिशत क्रिश्चियन धर्म मान्नेहरू रहेका छनु । न्यून रुपमा ०.०३ प्रतिशतले अन्य धर्म अवलम्वन गर्दै आएका छन् ।

तालिका : प्रमुख धर्महरू (घर मुलिको आधारमा)

वडा	वौद्ध	हिन्दु	वोन	क्रिशचियन	अन्य
१	५४	१२१		६०	
२	६९	६६२		३३	
३	१७	४२०		६७	
४	३	९	५२७	६४	
५	५५४	३४	११	१२१	
६	३७८	६०	१	१०६	१
७	४४९	६३	३	२५	
जम्मा	१५२४	१३६९	५४२	४७६	१
प्रतिशत	३८.९६	३४.९९	१३.८५	१२.१७	०.०३

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

बसोबासको अवस्था

यस गाउँपालिकाका कुल ३९३२ घर परिवार मध्ये १०४ (२.६४ %) सग आफनो घर नभएको देखिन्छ। वडा २ मा सवै भन्दा वढि ५८ घर परिवारको घर छैन भने वडा ३ मा १५ परिवारको, वडा १ र ५ मा कमशः १२ परिवारको घर छैन। वडागत रुपमा यसको विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका : आफ्नै घर भएको

वडा	नभएको	भएको	जम्मा
१	१२	२२३	२३५
२	५८	७५४	८१२
३	१५	४८९	५०४
४	३	६००	६०३
५	१२	६८०	६९२
६	१	५४५	५४६
७	३	५३७	५४०
जम्मा	१०४	३८२८	३९३२
प्रतिशत	२.६५	९७.३५	१००

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

घरको संख्या

घर भएका मध्ये करिव ७४.३७ प्रतिशतको एक वटा घर रहेको छ। करिव एक चौथाई सँग दुई वटा घरहरू रहेका छन भने १.४१ प्रतिशत सग मात्र ३ वा सो भन्दा वढि घरहरू रहेको देखिन्छ।

तालिका : घरको संख्या

वडा	१ वटा	२ वटा	३ वा सो भन्दा वढि	जम्मा
१	१६३	५८	२	२२३
२	६९८	५३	३	७५४
३	४१४	६८	७	४८९
४	८१	४८९	३०	६००
५	५५०	११८	१२	६८०
६	४२९	११६	०	५४५

७	५१२	२५	०	५३७
जम्मा	२८४७	९२७	५४	३८२८
प्रतिशत	७४.३७	२४.२२	१.४१	१००

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

कृषि तथा पशुपालन

कृषि योग्य जमिनमा पहुँच

यस गाउँपीलको कुल क्षेत्र फल धेरै भए पनि कृषि योग्य भूभाग ९.८३ प्रतिशत रहेको छ । आफ्नै तथा अन्यको जग्गा प्रयोग गर्ने समेतको संख्याको आधारमा ३२७३ (८३.३५ प्रतिशत) को कृषि योग्य जमिनमा पहुँच रहेको देखिन्छ भने ६५९ घर परिवार (१६.७५ प्रतिशत) को कुनै पनि प्रकारको कृषि योग्य जमिनमा पहुँच रहेको छैन ।

तालिका : कृषियोग्य जमिनमा पहुँच

वडा	नभएको	भएको	जम्मा
१	३७	१९८	२३५
२	८३	७२९	८१२
३	२११	२९३	५०४
४	१६	५८७	६०३
५	१७३	५१९	६९२
६	३८	५०८	५४६
७	१०१	४३९	५४०
जम्मा	६५९	३२७३	३९३२
प्रतिशत	१६.७५	८३.२५	१००.००

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

प्रमुख वालीहरू

कृषि यहाँको मुख्य पेशाको रुपमा रहेको छ । आलु, मकै, कोदो, जौ, गहुं , सिलाम यहाँका प्रमुख खाद्यान्न वालिहरू रहेका छन्। दलहन तर्फ भट्मास, सिमी आदि यहाँ उत्पादन हुने गर्दछ। हरियो तरकारी तर्फ प्याज, वन्दा, खुर्सानी, अदुवा, काँको गोलभैंडा आदि उत्पादन हुन्छ। फलफुल तर्फ सुन्तला यहाँको उत्पादन हो। वन लसुन र यार्सा यहाँको उच्च मुल्यका

सङ्कलन हुने जडिवुटि हुन् ।

यहाँ ५७ प्रतिशत धरधुरीले मकै उत्पादन गर्दछन् । धार्चे गा.पा.मा गत वर्ष कुल ४४४.१४ मे.ट. मकै उत्पादन गरि १२३ मे.ट. विकी गरेको देखिन्छ। करिव ५२ प्रतिशत घर परिवार कोदो उत्पादनमा सम्लग्न रहने र गत वर्ष करीव ३२५ मे.ट. कोदो यहाँ उत्पादन भएको देखिन्छ । ४१ प्रतिशत घर परिवारले आलु खेति गरेका छन् । गत वर्ष ३९८ मे.ट. आलु उत्पादन भएको पाइन्छ। यसै गरि गँहु, जौ र भटमास क्रमशः २६, १४ र १८ प्रतिशत घर परिवारले उत्पादन गर्ने देखिन्छ भने यी वस्तुहरू क्रमशः १४४, ६३ र ४० मे.ट. उत्पादन भएको देखिन्छ । धान उत्पादनमा करिव २ प्रतिशत घरपरिवार सल्लग्न रहेका र यहाँ १३ मे.ट. जति धान गत वर्ष उत्पादन भएको देखिन्छ ।

यसै गरि सिमी ६ प्रतिशत, सिलाम ४ प्रतिशत, तोरी १ प्रतिशत परिवारले उत्पादन गरेको देखिन्छ । हरियो तरकारी तर्फ करिव १ प्रतिशत घर परिवार मात्र सलग्न रहेको देखिन्छ जसमा वन्दा ५ मे. ट जति उत्पादन भएको छ भने अन्य तरकारी न्यून मात्रामा मात्र उत्पादन भएको अवस्था छ। बन लसुन को उत्पादन १००० किलो रहेको छ।

यहाँ विभिन्न खाद्यान्न उत्पादनहरू भए पनि अधिकाश उत्पादन परम्परागत प्रणालि र आप्नो खपतको लागि मात्र भएको देखिन्छ । फल स्वरुप, कम घर परिवारले मात्र आफनो उपज विकि गर्ने गरेको देखिन्छ। जस्तो, उत्पादन र बिक्रि को अनुपात हेर्दा मकैको उत्पादन ४४४.१४ मेट्रिक टन छ भने बिक्रि करिब एक चौथाई (१२३. २०) मेट्रिक टन देखिन्छ। तुलनात्मक हिसाबले हेर्दा भटमासको उत्पादन र विक्रिको फरक कम देखिन्छ जुन क्रमश ३९.८५ र २९.९७ मेट्रिक टन रहेको छ । त्यसै गरि सिमि को उत्पादन र बिक्री क्रमश ३४.४५ र २०.८७ मेट्रिक टन देखिन्छ ।

तालिका : कृषि उत्पादनको अवस्था

वाली	संलग्न घर धुरी प्रतिशत	उत्पादन मे. ट.	बिक्री मे.ट.
मकै	५७	४४४	१२३
कोदो	५२	३२५	२०
आलु	४१	३९८	१०५
गहुँ	२६	१४४	११
भटमास	१८	४०	३०
जौ	१४	६३	१३
सिमी	६	३४	२१
सिलाम	४	१२	९

सुन्तला	२	१	०
धान	२	१३	०
प्याज	१	१	०
खोर्सानी	१	०	०
बन्दा	१	५	३
अदुवा	१	१	०
काँक्रो	१	१	०
तोरी	१	१	०
गोलभेंडा	१	२	१
अन्य	३	३	२

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

पशुपालन

पशुपालन तर्फ ४९ प्रतिशत घर परिवारहरू पशुपालन मार्फत जीविको पार्जन गरिरहेका छन् । जस मध्ये करिब २९% घर परिवारहरू गाई तथा भैसी पालन, बाखा तथा भेडा पालनमा ३३.०५%, कुखुरा पालनमा ८%, घोडा, खच्चड पालनमा २ प्रतिशत र २ प्रतिशत जति सुङगुर पालनमा आवद्ध रहेका छन् । केवल ०.८ प्रतिशत अर्थात ३४ घर परिवारले मौरी पालन अंगालेको देखिन्छ । गत बर्षको आम्दानी को स्थिति हेर्दा सबै भन्दा बढी आम्दानी बाखा तथा भेडा पालन बाट हुने गरेको पाइन्छ । यस बाट गत वर्ष १.३५ करोड आम्दानी भएको देखिन्छ । सोहि समयमा घोडा खच्चड बाट १.२५ करोड को आम्दानी भएको छ । गाई, भैसी र मौरी पालानबाट क्रमश ४२.०७ लाख, ३२ ६८ लाख र ३३.९७ हजार आमदानी रहेको छ । सुङगुर पालनमा २.४१ प्रतिशत कृषक आवद्ध छन् भने यसबाट १०.७५ लाख को वार्षिक आम्दानी हुने गरेको देखिन्छ ।

तालिका : पशुपालनको अवस्था

मुख्य पशुपालन	प्रतिशत	संख्या/ गोटा	गत वर्षको आम्दानी रु
वाखा र भेडा	३३.०५	१३८९०	१.३५ करोड
गाई	२३.९३	६१६६	४२.०७ लाख
कुखुरा	७.६८	४३३९	१९.३७ लाख
भैसी	६.९९	६१९	३२.६८ लाख
घोडा, खच्चड	२.२८	८९१	१.२५ करोड
सुगुर	२.४१	२६०	१०.७५ लाख
मौरी	०.८	३४ (घर परिवार)	३३.९७ हजार

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

जडिवुट्टि

गाउँपालिकामा जडिवुट्टि संङ्कलन तथा बिक्री जन जीविकाको आधार रहँदै आएको छ । यहाँ कुट्की, चिराइतो, जटामसी, सुतुवा, निरमसी, पदमचाल, वन लसुन, यार्सा गुम्वा, पाँच औले, सिलाजित जस्ता जडि वुटी पाइन्छ । यहाँका जडिवुटी र पाइने स्थानको विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नं.	जडिबुट्टीको नाम	जडिबुटी पाइने ठाउँ
१	कट्की	गणेश हिमाल दारङ खर्क, रिसार फर्पुङ
	चिराइतो, जटामसी, सतुवा, निर्मसी, पजुरचल	तोप्सा, देउराली, डाडाँ, पोप्ला खर्क, पंइकीयो खर्क, गणेश हिमाल, दोरोङ, खर्क विसार, फुर्पुक, काले खर्क, काइपुग खर्क, काइसाङ खर्क, दोरचेत खर्क याङपाङ खर्क, दोरचेत खर्क
	वन लसुन	गणेश हिमाल, हिछाम्प खर्क
	यार्सा गुम्बा	गणेश हिमाल, युप्लाङ खर्क, दोरचेत
२	यार्सा गुम्बा	स्यम्प्ले, खोरागङ, दोरङ खर्क, मइचेत खर्क, रुप्चेत खर्क, विरिम, चराल, योङगार
	वन लसुन	रुप्चेत खर्क, गिलिङ, दोरङ खर्क, मुङली इचेत, डिसिपुक, जुङक्यार, रिसे खर्क, ताप्ले पाखा, विरिम, युङगार पाखा
	पाँच औले निर्मसी जटामसि सतुवा	काइप खर्क, रुप्चेत स्यम्पेल खर्क, प्राङ खर्क, वम्सी खर्क, रिसे खर्क, विरिम पाखा, चाराल दुराङ खर्क, निसिरङ खर्क, विसि प्राङ, छयोतोवाङ, दम्पाचेत, ओरकिन पुक, डिसन पुक, स्यम्प्ले, मुङली यी, छेमागु, रुप्चेत, तङगुलाषुक, ज्योस्योलो पाखा, गिलिङ खर्क, याराङ, ज्यारपुक, च्युम्ल पाखा, ठरिङ लङपुक पाखा, वोसोले पाखा
	कुट्की	निसिरङ पाखा
३	पाँच औले निर्मसी, जटामसि सतुवा	रपायचाङ भिर
	वन लसुन सिलाजित	रुप्से ताल, भिरमा कुन्रा

स्रोतः धार्चे गाउँपालिकाको कार्यालय, २०७५

सिँचाइको अवस्था

धार्चे गाउपालिकामा व्यवस्थित सिचाई प्रणाली भएको अवस्था छैन । अधिकांस घर परिवार खेतिपातिका लागि आकाशे पानीमा निर्भर रहेका छन् । अविरल पानी वग्ने १२ वटा

खोला तथा नदीहरू रहेको, स-साना पानीका मूलहरू वस्तिको नजिकै रहनु, कृषि योग्य जमिन ६४२० हेक्टर मध्ये २८६० हेक्टर सिंचाई योग्य जमिन रहेको र सो मध्ये ७८ हेक्टरमा सिंचाई सुविधा पुगेको छ । उचित र व्यवस्थित मर्मत सम्भारको कमिको कारण यी कुलो नहरहरू समेत प्रभावकारी वन्न सकेका छैनन् ।

खाद्य सुरक्षाको अवस्था

यस गाउँपालिकाको अधिकांस परिवारहरू कृषिमा सलग्न रहेपनि कृषि तथा पशुपालन उत्पादनको हिसावले आत्म निर्भर रहेको छैनन् । करिव १० प्रतिशत मात्र भू-भाग खेति योग्य रहेको तथा पराम्परागत विधि र वालिहरूको अभ्यासको कारण यहाँ उत्पादित उपजले अधिकांस परिवारलाई केहि महिना मात्र धान्ने अवस्था छ । जस्तो, जम्मा २२ % घर परिवारहरूलाई मात्र उनिहरूको उत्पादनले १० महिना भन्दा बढी खान पुग्दछ । त्यसै गरि आफ्नो उत्पादनले ७ महिना देखि ९ महिना सम्म खान पुग्नेको अनुपात १५ प्रतिशत रहेको छ । ६ महिना भन्दा कम तर ४ महिना भन्दा बढी खान पुग्नेको अनुपात सबै भन्दा बढी (३५%) छ भने केवल ३ महिना मात्रै खान पुग्नेहरूको संख्या २८ प्रतिशत रहेको छ ।

चित्र : खाद्य सुरक्षाको अवस्था

वडा	३ महिना सम्म		४ देखि ६ महिना		७ देखि ९ महिना		१० महिना भन्दा माथि		कुल	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
१	१६६	७१%	६३	२७%	५	२%	१	०%	२३५	१००%
२	७१९	८९%	६७	८%	६	१%	२०	२%	८१२	१००%
३	२४	५%	२७९	५५%	५७	११%	१४४	२९%	५०४	१००%
४		०%	१	०%	४	१%	५९८	९९%	६०३	१००%
५	११०	१६%	३१३	४५%	२३६	३४%	३३	५%	६९२	१००%
६	८०	१५%	३३८	६२%	११२	२१%	१६	३%	५४६	१००%
७		०%	३२६	६०%	१६०	३०%	५४	१०%	५४०	१००%
जम्मा	१०९९	२८%	१३८७	३५%	५८०	१५%	८६६	२२%	३९३२	१००%

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

उद्योग र व्यापार

केन्द्रीय तथ्याङ्क् विभागको २०७५ को आर्थिक गणना अनुसार यहाँ कुल ५३४ वटा आर्थिक प्रतिष्ठानहरू रहेका छन् । यी आर्थिक प्रतिष्ठानहरूमा जम्मा ९७५ जनाले रोजगारी पाएका छन् जस मध्ये ४९८ जना पुरुष र ४७७ जना महिलाहरू रहेका छन् । यहाँका आर्थिक प्रतिष्ठानहरू अधिकांस तृतिय क्षेत्रका रहेका छन् ।

तालिका : आर्थिक प्रतिष्ठानको संख्या

आर्थिक प्रतिष्ठान	संख्या	४९८
रोजगार	संख्या	९७५
महिला		४७७
पूरुष		४९८

स्रोतः आर्थिक सर्वेक्षण २०७५, केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग

गाउँपालिकामा उद्योग को स्थिति हेर्दा जम्मा ४४ ओटा लघु एवं घरेलु उद्योग रहेका पाइन्छन् भने साना जल विद्युत १३, जल विद्युत ३ र मध्यम जल विद्युत १ ओटा रहेका छन् । उत्पादन को आधार मा हेर्दा खाद्यान्न, जल विद्युत, फर्निचर र फलामे उद्योग रहेका छन् । यस हिसावले उत्पादनशिल उद्योगको संख्या नगन्य रहेको छ ।

तालिका : उद्योगको अवस्था

लघु तथा घरेलु	४४
साना जलविद्युत	१३
जलविद्युत	३
मध्यम	१

पर्यटन

पर्यटन पदयात्रा तथा सांस्कृतिक, धार्मिक तथा प्राकृतिक मनोरम दृष्यावलोकनका लागि भित्रिने पर्यटक यस गाउँपालिको अर्थतन्त्रको मुख्य हिस्सेदार रहेको छ । यस गाउँपालिका वाट सङ्कलित तथ्याङ्क अनुसार यहाँ ७५ वटा होटल वा लज रहेका देखिन्छन् । वडा नम्वर २ र ४ मा ४ वटा होटल रहेको देखिन्छ भने अन्य वडाहरूमा १० देखि १८ वटा सम्म रहेका छन् । करिव १५ वटा होमस्टेहरू रहेका छन् ।

तालिका : होटलको संख्या

वडा नं.	होटल तथा लज
१	१४
२	४
३	१०
४	१२
५	१८
६	४
७	१३
जम्मा	७५

स्रोतः धार्चे सस्थागत सर्वेक्षण, २०७६

प्राकृतिक सम्पदाहरूको स्थिति हेर्दा यहाँ जम्मा १९ ओटा गुफाहरू, १६ पोखरीहरू, ११ ओटा झरनाहरू र ११ वटा खेल मैदान एवं खुला मैदानहरू छन् । यसै गरि धार्मिक एवम साँस्कृतिक धरोहरहरूमा २६ वटा मन्दिर एवं देबिस्थान, १० वटा चर्च, ४९ वटा चैत्य, ६ वटा धर्मशाला, ३ वटा गुम्बा, र २ वटा संग्राहलय रहेका छन् ।

तालिका : प्राकृतिक र साँस्कृतिक सम्पदाको अवस्था

वडा नं.	प्राकृतिक सम्पदा					साँस्कृतिक सम्पदा					
	गुफा	पोखरी	खुल्ला मैदान	झरना	अन्य सम्पदा	गुम्वा	माने/ चैत्य	मन्दिर	चर्च	म्युजियम	धर्मशाला
जम्मा	१९	१६	११	११		३	४९	२६		२	६

स्रोतः धार्चे सस्थागत सर्वेक्षण, २०७६

श्रमशक्ति र रोजगारीको अवस्था

यस गाउँपालिकाको पेशागत स्थितिलाई हेर्दा यहाँका करिब ४०% मानिसहरू कृषि पेशामा निर्भर रहेका छन् । त्यसै गरी करिव २३. प्रतिशत नोकरी मजदुरी गर्दछन भने २१ प्रतिशत विद्यार्थी रहेका छन् । करिव ७.५ प्रतिशत बैदेशिक रोजगारीमा निर्भर छन् भने उद्योगमा करिव ३.६ प्रतिशत आश्रित छन् । त्यसै गरि २ प्रतिशत बेरोजगार रहेका पाइन्छन् भने करिव २ प्रतिशत घरेलु तथा अन्य सेवामा संलग्न छन् ।

भौतिक पूर्वाधारको स्थिति

सडक

यस गाउँपालिका अर्न्तगत आरुघाट माछी खोला सिर्दिवास लार्के जोड्ने १३५ कि.मि. रणनीतिक सडक निर्माणधिन रहेको छ। यस अन्तर्गत हाल माछी खोला सम्म करीव ३० कि मी ट्र्याक खोलिसकेको अवस्था छ। यस गाँउपालिको केन्द्र माछीखोला सम्म मोटर ट्र्याक सम्पन्न भए सँगै वस्तु ढुँवानी तथा मानिस आवत जावतमा केहि सहजता थपिएको छ।

प्रदेश स्तरका सडकमा क्रमशः वारपाक-लाप्राराक-गुम्दा-माछीखोला सडक २०.१९ कि.मी, गुप्सि भञ्ज्याङ-जगत सडक ३४.५ किमी, चनौटे-पाल्खु-सुलिकोट सडक ६.६ कि.मी., गुम्दा-पौटु-लापु बेसी सडक १९.४५ कि.मि, मान्बु-काशी गाउँ-केरौजा सडक २६.९१, काशी गाउँ-केरौजा-माछीखोला-हुलचुक ६.६ कि.मि. गरी करिव ११५ कि.मी.सडक निर्माणाधिन अवस्थामा रहेका छन्। यी मोटर वाटो, गोरेटो तथा घोडेटो वाटो यहाँको मुख्य यातायातको रुपमा रहेका छन्।

यस गाउँ पालिकामा हाल ४ वटा वडामा (४,५,६,७) विभिन्न सडक सञ्जालले छोएको छ। १५८ कि.मि. सडक निर्माण सम्पन्न भए पछी सबै वडा सडक सञ्जालमा जोडिने छन्। गाउँ पालिकामा झोलुङगे पुल २४ वटा, क्यन्टि लिभर पुल १, ट्रस्ट ब्रीज १० र काठे पुल १० वटा रहनका साथै २७८ कि.मि.घोडेटो बाटो रहेको छ।

यातायातमा पहुँच

यस गाउँ पालिकाको बाटोमा घर परिवारको पहुँचका दृष्टिकोण वाट करिव ८१ प्रतिशत घर गोरेटो वाटोमा, १ प्रतिशत भन्दा कमको घोडेटो वाटोमा र करिव १८ प्रतिशको मोटर वाटोमा पहुँच रहेको छ। वाड स्तरमा गोरेटो वाटोमा पहुँच हुने परिवार को संख्या वडा नम्वर १ मा २३५ परिवार, २ वडा नम्वरमा ८०६ परिवार, वडा नम्वर ३ मा ४८७ परिवार, ४ वडा नम्वरमा ५९३ परिवार, ५ वडा नम्बर मा २९० परिवार, वडा नम्बर ६ मा ५४६ परिवार र वडा नम्बर ७ मा २२३ परिवार छन्। मोटर वाटोको पहुँच हुने परिवारमा वडा ७ मा ३१५ परिवार छन् भने वडा नम्बर ४ मा १० परिवार छन्।

तालिका : मुख्य वाटो र पहुँचको अवस्था (घर परिवारको संख्या)

वडा नं.	गोरेटो	धोडेटो	मोटरवाटो	जम्मा
१	२३५			२३५
२	८०६	६		८१२
३	४८७	१	१६	५०४
४	५९३		१०	६०३
५	२९०		४०२	६९२
६	५४६			५४६
७	२२३	२	३१५	५४०
जम्मा	३१८०	९	७४३	३९३२
प्रतिशत	८१	१	१९	१००

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

खानेपानी तथा सरसफाइको स्थिति

खाने पानी तथा सरसफाइको स्थितिलाई हेर्दा पाइपवाट वितरण गरिएको पानी यहाँको खाने पानीको मुख्य स्रोतको रुपमा रहेको छ । यस गाउँपालिकामा ९६.७७% घर परिवार पाईप मार्फत वितरित पानी पिउँछन । जस मध्ये ८१.६७ प्रतिशत घर धुरी सार्वजनिक धारावाट पानी पिउँदछन भने १५.१०% घर परिवारको आफ्नै घर परिसरमा धारा जडित छन् । वडा स्तरमा खाने पानीको पहुँच हेर्दा वडा नम्बर १,३,५,६ का घर परिवारहरू पाईप मार्फत वितरित पानीको सुविधा लिने लगभग शत प्रतिशत रहेको छ भने वडा २, ४ र ७ मा क्रमश ९८ %, ८६% र ९५% रहेको देखिन्छ । वडा अनुसार पानीको पहुँचको अवस्था तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

यसका साथै यस गाउँपालिकामा एक घर एक धारा कार्यक्रम लागु गर्ने भए अनुसार पूर्णिमा कार्यक्रम वाट खाने पानी तथा सरसफाइ गुरु योजना निर्माण तथा सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न भएको छ ।

तालिका : खानेपानीको अवस्था

वडा नं.	सार्वजनिक धारा	कम्पाउन्ड भित्रको धारा	अन्य स्रोत	जम्मा
१	२३५	०	०	२३५
२	५५२	२४७	१३	८१२
३	३५८	१४५	१	५०४
४	४६८	५३	८२	६०३

५	६७२	१८	२	६९२
६	५३६	९	१	५४६
७	३९२	१२२	२६	५४०
जम्मा	३,२१३	५९४	१२५	३,९३२
प्रतिशत	८१.६७	१५.१०	३.२३	

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

सरसफाई तर्फ यस गाउँपालिका खुल्ला दिशा मुक्त भईसकेको अवस्था छ । यहाँ ७४.९२ प्रतिशत घर परिवारले सेफ्टी ट्यङ्की सहितको शौचालय प्रयोग गर्ने गरेका छन् भने १७.५७ प्रतिशतले खाल्डे चर्पीको प्रयोग गरिरहेका छन् । यहाँ ७ प्रतिशत घर परिवार सँग चर्पी नभएको तथ्याङ्कले देखाउदछ। कुल चर्पी नभएको परिवार मध्ये सबै भन्दा वढी वाडा नम्बर ४ मा (३६५ घर परिवार) छ भने वडा नम्बर १ मा १९ परिवार संग चर्पीको पहुच छैन ।

तालिका : शौचालयमा पहुँचको अवस्था

वडा नं.	सेफ्टी टंकी सहित	खाल्डे चर्पी	नभएको	जम्मा
१	१६८	२२	४५	२३५
२	६९२	११३	७	८१२
३	७४	४१३	१७	५०४
४	२६१	१२६	२१६	६०३
५	६८५	३	४	६९२
६	५४२	१	३	५४६
७	५२४	१३	३	५४०
जम्मा	२,९४६	६९१	२९५	३,९३२
प्रतिशत	७४.९२	१७.५७	७.००	१००.००

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

सामाजिक क्षेत्रको स्थिति

साक्षरता

गाउँपालिका बाट हालै सङ्कलित विवरण अनुसार १५ वर्ष भन्दा माथि जम्मा १३५२० जना मध्ये ७०.७२ प्रतिशत जनसंख्या साक्षर (पढ्न र लेख्न जान्ने) रहेका छन् । जस मध्ये ६३

प्रतिशत महिला छन् भने ७७ प्रतिशत पुरुष छन् । वडा गत आधारमा वडा ३ मा न्यून मात्रामा साक्षर रहेका छन् । गाउँपालिकको औसत ७०.७२ को तुलनामा यस वडामा ५५.१४ प्रतिशत मात्र साक्षर रहेको देखिन्छ । यसै गरी वडा १, २ र ६ मा समेत गाउँपालिकाका औसत भन्दा न्यून मात्र साक्षर रहेका छन् ।

तालिका : साक्षरताको अवस्था (संख्यामा १५ भन्दा माथिको)

वडा नं.	निरक्षर	साक्षर	साक्षर प्रतिशत	जम्मा
१	२६८	४६०	६३.१९	७२८
२	९५३	१,४५१	६०.३६	२,४०४
३	७५९	९३३	५५.१४	१६९२
४	६५७	१६७३	७१.८०	२,३३०
५	४२८	२२८५	८४.२२	२,७३४
६	५४५	१,१८९	६८.५७	१,७३४
७	३४८	१,५७१	८१.८७	१,९१९
जम्मा	३,९५८	९,५६२	७०.७२	१३,५२०
प्रतिशत	२९.२८	७०.७२	७०.७२	१००.००

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

विद्यालयको संख्या

कुल २७ वटा विद्यालय रहेको यस गाउँपालिका मा १ वटा निजी र अन्य सम्पूर्ण सरकारी एवं संस्थागत विद्यालयहरु रहेका छन् । वडा स्तरको वर्गिकरण हेर्दा वडा नम्बर १ मा २ वटा, २,३,४,५,६,७, मा क्रमश ४,५,२,४,३ र ६ वटा सरकारी एवं संस्थागत विद्यालय अवस्थित छन् भने वडा नम्बर ४ मा मात्र १ वटा निजी विद्यालय हरेको छ ।

तालिका : स्कुलको संख्या

वडा नं.	निरक्षर	साक्षर	साक्षर प्रतिशत
१	२		२
२	४		४
३	५		५
४	२	१	३
५	४		४
६	३		३
७	६		६
जम्मा	६		६
प्रतिशत	२६	१	२७

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

शिक्षक र विद्यार्थीको संख्या

गाउँपालिकाकामा कूल ४०७४ विद्यार्थीको संख्या रहेको छ । यस मध्ये ३९१९ (९६.५) सर कारी एवं संस्थागत विद्यालय र १५५ जना (३५ प्रतिशत) निजी विद्यालयमा अध्यायनरत छन् । विद्यार्थीको लैङ्गिक अनुपात हेर्दा ५१ प्रतिशत छात्रा छन् भने ४९ प्रतिशत छात्र रहेका छन् । आधारभूत तहमा विद्यार्थी संख्या धेरै छ भने क्रमश पूर्व प्राथमिक र माध्यमिक तहमा आधारभूत तहको तुलनामा विद्यार्थीको संख्या कम रहेको पाइन्छ ।

स्वास्थ्य

स्वास्थ्यको पहुँच हेर्दा यस गाउँपालिकामा जम्मा ४ वटा क्लिनिकहरु रहेका छन् भने १९ खोप केन्द्र छन् । यसै गरी ७ वटा स्वस्थ्य चौकी, ५ वटा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ रहेका छन् ।

स्वास्थ्य संस्थामा पहुँच

करिब १५ प्रतिशत घरले मात्र १ कि.मि भित्र सामुदायिक स्वास्थ्य संस्थामा पुग्न सक्ने अवस्था रहेको छ । सयै गरी अर्को ९ प्रतिशत घरले २ कि.मि. भित्र, ३० प्रतिशत घरले ३ कि.मि भित्र र बाँकी करिव ४६ प्रतिशत घरले ३ कि.मि. भन्दा बढी हिडनु पर्ने देखिन्छ ।

महिला तथा बालबालिकाको विकास स्थिति

यस गाउँपालिकामा रहेका घर परिवार मध्ये करीव ४२ प्रतिशत घर मुलिहरू महिला रहेका छन । प्रतिशतको आधारमा वडा १ मा ७४ प्रतिशत घरमुलि महिला रहेका छन भने वडा ६ मा सवै भन्दा कम ८.७९ प्रतिशत महिला घर धुरीहरू रहेका छन ।

तालिका : लिङ्ग अनुसार घर मुलिको विवरण

वडा	महिला	प्रतिशत महिला	पुरुष	पुरुष प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
१	१७५	७४.४७%	६०	२५.५३%	२३५	१००.००%
२	४६३	५७.०२%	३४९	४२.९८%	८१२	१००.००%
३	२६९	५३.३७%	२३५	४६.२३%	५०४	१००.००%
४	१२२	२०.२३%	४८१	७९.७७%	६०३	१००.००%
५	३९०	५६.३६%	३०२	४३.३५%	६९२	१००.००%
६	४८	८.७९%	४९८	९१.२१%	५४६	१००.००%
७	१८५	३४.२६%	३५५	६५.७४%	५४०	१००.००%
जम्मा	१६५२	४२.०१%	२२७६	५७.८८%	३९३२	१००.००%

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

अपाङ्गता भएकाको अवस्था

यस गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या १८७२४ जना मध्ये ३२६ जना अर्थात २ प्रतिशत जनसंख्यामा कुनै न कुनै प्रकारको अपाङ्गता भएको देखिन्छ । यस मध्ये १६१ जनालाई विभिन्न प्रकारको शारीरिक अपाङ्गता, ६४ जना दृष्टि विहिन, ६० जना वहिरा, ९ जना मनो सामाजिक अपाङ्गता, ८ जना श्रवण र दृष्टि विहिन दुवै, ७ जना मानसिक अपाङ्गता र ५ जना भक भके रहेका छन् । अन्य १२ जना भने विभिन्न प्रकारले अपाङ्ग रहेका छन् ।

तालिका : अपाङ्गताको अवस्था

अवस्था	संख्या	प्रतिशत
अपाङ्गता नभएको	१८३९८	९८.३
शारीरिक अपाङ्गता	१६१	०.९
दृष्टि विहीन	६४	०.३
वहिरा	६०	०.३
मनो सामाजिक अपाङ्गता	९	०.०
श्रवण तथा दृष्टि विहीन	८	०.०
वौद्धिक अपाङ्गता	७	०.०
भकभके	५	०.०
अन्य	१२	०.१
जम्मा	१८७२४	१००.०

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

बालबालिका र वृद्ध जनसंख्या

यस गाउँपालिकामा उमेरको आधारमा आश्रित तथा जोखिममा रहेका कुल संख्या ३९४७ रहेको छ । यो कूल जनसंख्याको २१.०७ प्रतिशत हो । यस वर्ग मध्ये १ वर्ष मुनिका वालवालिका ९६ जना (पुरुष ४६ र महिला ५० जना), १ देखि ५ वर्ष उमेर समुहका १५५७ जना (७७५ पुरुष तथा ७८२ महिला), ६० देखि ७० वर्ष सम्मका १३८८ जना (पुरुष ६३९ तथा पहिला ७४९ जना) र ७० वर्ष भन्दा माथिका ८९९ जना (पुरुष ४०६ तथा महिला ४९३ जना) रहेका छन् ।

तालिका : वालवालिका र वृद्ध जनसंख्याको अवस्था

	१ वर्ष मुनिका		१ देखि ५ वर्षका		६० देखि ७० वर्षका		७० वर्ष भन्दा माथि		
वडा नं.	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	जम्मा
१	५	३	६२	५२	३८	३८	२२	२२	२४२
२	३	८	१२२	१५२	११२	१६६	७६	१००	७३९
३	५	१०	९७	९०	८२	११३	३१	५४	४८४
४	२	४	११४	११६	१०७	११२	९१	९३	६३९
५	१३	६	१६३	१२९	१०४	१५०	९२	९६	७५६
६	३	६	१०४	१२३	९०	७५	५२	६९	५२३
७	१५	१३	११३	१२०	१०६	९५	४२	५९	५६४
जम्मा	४६	५०	७७५	७८२	६३९	७४९	४०६	४९३	३९४७

स्रोतः धार्चे घर धुरी सर्वेक्षण, २०७६

एकल महिला

यस गाउँपालिकामा ८०२ जना एकल महिला रहेका छन्। यो कुल महिला जनसंख्याको ८.५१ प्रतिशत हो। यहाँ रहेका एकल महिला मध्ये ३२ जना दलित समुदाय वाट रहेका छन्।

तालिका : एकल महिलाको संख्या

वडा नं.	एकल महिला	दलित एकल महिला
१	४४	२
२	१७४	५
३	१४०	११
४	११५	५
५	१५७	१
६	५७	३
७	११५	५
जम्मा	८०२	३२

स्रोतः फेज नेपाल, २०७५

वातावरण तथा जल वायु परिवर्तनको स्थिति

वन क्षेत्रको स्थिति

यस गाउँपालिकामा वन जङ्गलले ढाकेको जमिन करिव ३७ प्रतिशत, पानी र हिउँले ढाकेको क्षेत्र करिव ३ प्रतिशत, घाँस तथा झाडी २० प्रतिशत र चट्टान र बाँझो जमिन ३० र कृषि योग्य जमिन करिव १० प्रतिशत रहेको छ । यस गाउँपालिकामा ४ वटा उप जलाधार क्षेत्र, २४ वटा सामुदायिक वन छन् । यस क्षेत्रमा यार्सागुम्वा, वन लसुन, चिराइतो जस्ता वहुमूल्य लगायत अन्य विविध जडीवुट्टिहरू रहेका छन भनें जैविक विविधताले पनि यो गाउँपालिका धनी छ ।

जलाधारको अवस्था

अविरल पानी वग्ने १२ वटा खोला तथा नदीहरू रहेको, ससाना पानीका मूलहरू वस्तिका नजिकै रहेका छन् । नदी नियन्त्रण तर्फ माछी खोला, वुढी गण्डकी, नौली खोला आदिको प्रकोप विद्यमान छ भनें अध्ययन बिनाको अनियन्त्रित पूर्वाधार विकासले पहिरोको समस्या झनझन वढ्दै गएको छ ।

विपद व्यवस्थापन

यस गाउँपालिकामा वाढी, पहिरो, नदी कटान, हावा हुरी, चट्याङ आदि प्रमुख प्रकोपहरूले धनजनको क्षति पुऱ्याउने गरेको छ । २०७२ सालको भूकम्पले यस गाउँपालिकामा ११९ जनाको मृत्यु हुनुका साथै ४१२६ वटा निजी घर क्षति भएको थियो । यसै गरी २४ वटा विद्यालय, सात वटा स्वास्थ्य सस्था, ७ वटा वडा कार्यालय मध्ये लगभग ९० प्रतिशत पुन र्निर्माण सम्पन्न भएको, एउटा वगाएर लानुका साथै ७ वटा माइक्रो हाइड्रो क्षति ग्रस्त भएकोमा ६ वटा पूनर्निर्माण सम्पन्न भएको अवस्था छ । यस गाउँपालिकामा २५ जनाले भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण तालिम प्राप्त गरेका छन् ।

धार्चे गाउपालिकाको
आर्थिक वर्ष ०७९/०८० नीति तथा कार्यक्रम

आदरणीय उपाध्यक्ष महोदय,

एव गाउसभाका सदस्य ज्यूहरु र राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु

लोकतन्त्रको सुन्दर पक्ष भनेको अध्यावधिक निर्वाचन हो, हरेक ५/५ बर्षमा नेपालको संविधान २०७२ ले नेपालको संघीय संरचनाको तीनै तहको सरकारको अध्यावधिक निर्वाचनको परिकल्पना गरेको छ । त्यसै बमोजिम पहिलो स्थानीय तहको सरकारको २०७४ साल वैशाख ३१ गते निर्वाचन सम्पन्न भइ पहिलो जनप्रतिनिधीहरुको ५ वर्षे पदावधिको भइसकेको छ । २०७९ साल वैशाख ३० गते दोश्रो ५ बर्षे कार्यकालको निम्ति स्थानिय तहको सरकारको जनप्रतिनिधिहरुले निर्वाचन सम्पन्न भइ धार्चे गाउपालिकाको नवनिर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको तर्फबाट धार्चे गाउपालिकाको जनताको भविष्यको दिनहरुलाइ सम्मानित, गौरवान्वित र समृद्ध धार्चे निर्माणको लागी आगामी आ.ब. २०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम पेश गरेको छु ।

नेपालको राजनैतिक परिवर्तनका लागी २००७, २०४६ र २०६२/६३ सालको जनआन्दोलन, जनयुद्ध र मधेश आन्दोलनमा जीवन उत्सर्ग गर्नु हुने ज्ञातअज्ञात शहिदहरु प्रति हार्दिक श्रद्राञ्जली अर्पण गर्दछु । घाइते, बेपत्ता र द्धन्द पीडितहरु प्रति सम्मान प्रकट गर्दछु । साथै राजनितिक, सामाजिक परिवर्तनमा नेतृत्वदायी भुमिका निर्वाह गर्ने धार्चे गाउपालिकाका सवै अग्रजहरु प्रति आदरभाव प्रकट गर्दछु ।

२०७९ साल वैशाख ३० गते दोश्रो ५ बर्षे कार्यकालको निम्ति स्थानिय तहको निर्वाचनमा हामीलाइ निर्वाचित गराउनको लागी सहयोग गर्नु हुने सम्पुर्ण महानुभावहरुलाइ हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु । साथै म धार्चे गाउपालिकाको आगामी आर्थिक बर्ष २०७९/८० को निति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न गइरहेको छु ।

विद्यमान अवसरहरुः

- धार्चे गाउँपालिका प्राकृतिक सम्पदा र जैविक विविधाताले भरिपूर्ण ।
- पर्यटन (कृषि पर्यटन, पर्यापर्यटन, साहसिक, साँस्कृतिक) विकासको प्रचुर सम्भावना ।
- जलस्रोत सम्पदाको उपयोगिता गरी विकास र जनताको रोजीरोटी सग जोड्ने सम्भावना प्रचुरमात्रमा रहेको ।
- स्थानीय कृषि उत्पादनहरुको व्राण्डीङ र वजारिकरण ।
- गैरकाष्ठ, वनपैदावारमा आधारित उद्योग स्थापना ।
- सेमिनार, चलचित्र छायाँङ्कन सञ्चालन ।

- जडीबुटी तथा प्राकृतिक वस्तुको अध्ययन अनुसन्धानको लागि उपयुक्त ठाउँ ।

विद्यमान चुनौतिहरुः

- विकट भुगोलका कारण एकीकृत वस्ती विकास तथा सर्वशुलभ यातायात सुविधामा कठिनाई ।
- दुर्गम भएको हुदा राजनितिक र प्रशासनिक सञ्जाल मार्फत केन्द्र तथा संघ सरकारसँगको पहुँचमा कमि ।
- वर्षेनी पहिरो तथा वाढी प्रकोपले पूर्वाधारमा दिगो विकासको लागी अवरोध ।
- विद्युत तथा सञ्चारका पूर्वाधारहरुको भरपर्दो विकास हुन नसक्नु ।
- जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारीहरुलाई समय अनुसार सशक्तिकरण तथा परिचालन गर्दै जान नसक्नु ।
- आन्तरिक राजस्व संकलनको अवसरलाई सदुपयोग गर्न नसक्नु ।
- परम्परागत ज्ञान र सिपलाइ सम्रक्षण गर्दै, स्थानीय उत्पादित वस्तुहरुको वजारिकरणको अभाव हुनु ।
- कृषी तथा पशुपालनलाइ व्यावसायिकरण दिन नसकिएको ।
- सामुदाय, वन र गाउँपालिका विचमा आवश्यक समन्वयको अभावले गर्दा वनपैदावरको खेती तथा

गाउँपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका आधार र प्रावधानहरु निम्न रहेका छन् ।

- योजना बनाउँदा संघीय सरकार र प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समय सीमा र प्रक्रियासँग अनुकुल हुने गरी सुशासन, वातावरण, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकुलन, विपद व्यवस्थापन, सामाजिक समावेशीकरण जस्ता अन्तर सम्बन्धित विषयहरुलाई ध्यान दिनु पर्नेछ ।
- योजना बनाउँदा प्राथमिकता दिनु पर्ने विषयहरुको आधारमा आयोजना तथा कार्यक्रमको प्राथमिकता निर्धारण तथा छनौट गर्नु पर्नेछ ।
- योजना तर्जुमा गर्दा मध्यम र दिर्घकालिन प्रकृतिका आयोजनाहरुको सूची तयार गर्नु पर्नेछ ।
- गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत योजना तर्जुमा कार्यविधि बमोजिमको विधि तथा प्रक्रिया अनुसरण गर्नु पर्नेछ ।

योजना तथा वजेट तर्जुमाका आधारहरुः

- नेपालको संविधान २०७२
- राज्यको निर्देशक सिद्धान्त, नीतिहरु, मौलिक हक (भाग ४)
- आर्थिक अधिकार (धारा ५९), आर्थिक प्रणाली (भाग १९)
- कर लगाउने क्षेत्र (अनुसूचि ८ वमोजिम)
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४

- स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा वजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ (परिमार्जित)
- स्थानीय तहको वार्षिक योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७५
- राजस्व परामर्श समितिको प्रतिवेदन,

धार्चे गाउँपालिकाको दीर्घकालिन सोंच

"समृद्ध, सुन्दर धार्चे गाउपालिकाको शानः उतपादनमुखी कृषि, पर्यटन र पूर्वाधारमा विकासको अभियान" रहेको छ।

लक्ष्य

गाउँपालिकाको सामाजिक, आर्थिक तथा मानवीय विकासमा अभिबृद्धि गरी जनताको जीवनस्तरमा गुणात्मक सुधार भएको हुनेछ।

उद्धेश्य

गाउँपालिकाको सामाजिक, आर्थिक, मानविय विकास तथा कृषि र पर्या पर्यटन मार्फत जनताको जीविकोपार्जनमा परिवर्तन गरी अनुकुलित वातावरणमा विपदको व्यवस्थापन हुनेछ।

निति तथा कार्यक्रमका प्राथमिकताहरु

- ➢ विद्यार्थी अनुपातमा शिक्षक दरबन्दीको मिलान गरी गुणस्तरिय शिक्षा, खेलकुद र प्राविधिक शिक्षामा जोड ।
- ➢ गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवामा वृद्धि।
- ➢ कृषि तथा पशुपालनको विविधिकरण/व्यबसायिकरण्।
- ➢ जडिबुट्टीको अध्ययन अनुसन्धान र व्यावसायिकरण।
- ➢ लैङ्गिक सहभागिता र समावेशितामा सशक्तिकरण।
- ➢ न्यायिक समितिको काम कारवाहीमा प्रभावकारिता।
- ➢ सडक स्तरोउन्नति तथा आवश्यक पूर्वाधारमा प्राथामिकिकरण ।
- ➢ खानेपानी तथा सरसफाइमा पहुँच बृद्धि।
- ➢ परम्परागत ज्ञान र सिपलाइ सम्रक्षण गर्दै आधुनिकिकरण।
- ➢ समुदायमा कल्याणकारी कोषको व्वयस्था गरी आयआर्जनमा वृद्धि।
- ➢ सुचना प्रविधिको पहुचमा वृद्धि ।
- ➢ सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता।

उपाध्यक्ष एव गाउँसभाका सदस्य ज्यू

मैले माथी उल्लेखित धार्चे गाउपालिकाको दिर्घकालिन सोच, लक्ष्य तथा उद्धेश्य सहित मेरो

नेतृत्वमा रहेको पालिकाको सम्पुर्ण जनप्रतिनिधीको तर्फ बाट आगामी आर्थिक बर्ष २०७९/८० को निति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न गइरहेको छु ।

१. राजस्व तथा कर निति

- ❖ धार्चे गाउपालिकाको आर्थिक ऐन बमोजिम घर बहाल सम्पति कर तथा जडीबुटी कर कवाडी विज्ञापन कर लगायत ऐनमा उल्लेख भएबमोजिम राजस्व सकलन कार्यलाइ कडाइका साथ लागु गरिनेछ ।
- ❖ राजस्वका करको दर चालु आ.व. लाइ नै कायम गरी करका दायरालाइ मात्र फराकिलो बनाइने छ ।
- ❖ बुढीगण्डकी नदी, रेसेखोलामा रहने दहत्तर बहत्तरलाइ वातावरणीय मुल्याङ्कन गरी व्यवस्थित तवरबाट घाटहरुको ठेक्का लगाइ राजस्व सकलन गरिनेछ ।
- ❖ गाउपालिकामा रहेका खाजा घर स्थानिय पसल लघु उद्यम घरेलु उद्योग स्थानिय तहको सरकारको रेकर्डमा अभिलेखीकरण गर्नको लागी करको दस्तुर लिइ दर्ता/नविकरण प्रक्रियालाइ कडाइका साथ लागु गरिनेछ ।
- ❖ आन्तरिक राजस्व वृद्धिको लागि धार्चे गाउँपालिकाले निर्माण गरेको आन्तरिक राजश्व सुधार कार्ययोजना अनुसार आन्तरिक राजस्व संकलन गरि धार्चे गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउन आन्तरीक राजश्व सुधार कार्ययोजना अनुसार आन्तरिक राजस्व संकलनमा वृद्धि गरिनेछ । साथै राजस्वका थप क्षेत्रहरु पहिचान गरी राजस्व वृद्धि गर्दै लैजाने नीति लिइनेछ ।
- ❖ व्यवसायको पहिचान, दर्ता, अभिलेखीकरण र वर्गीकरण गरि व्यवसायलाई व्यवस्थित गर्न सफ्टवेयर प्रणालीमा आवद्ध गर्ने साथै वर्गीकरण र कारोवारको आधारमा व्यवसाय करको दर निर्धारण गरी राजश्व संकलन गरिनेछ ।

२. सामाजिक विकास निति

(क) शिक्षा, यूवा तथा खेलकुद

'म बनाउछु मेरो विद्यालय मेरो सन्ततिका लागी, भन्ने मुल उदेश्यका साथ सामुदायिक विद्यालयहरुमा विद्यार्थीको सिकाइमा परिवर्तन गर्न र गुणस्तरिय शिक्षाको निम्ति आगामी आर्थिक वर्षमा निम्न निति तथा कार्यक्रमहरु गरिनेछ ।

- ❖ राज्यको स्रोत साधानलाइ सदुपयोग हुने गरी सामुदायिक विद्यालयहरुमा विद्यार्थी सख्या र तहगत विद्यालय सञ्चालनका आधारमा शिक्षक दरबन्दी मिलान गरिनेछ। दरबन्दी मिलान पश्चात नपुग हुन आउने दरबन्दीमा पालिका बाट थप शिक्षकको व्यवस्था गरिनेछ ।

- ❖ धार्चेको भुगोललाई मध्यनजर गर्दै तोकिएको मापदण्डका आधारमा थप विद्यालयहरुमा प्रारम्भिक बालविकास कक्षा केन्द्र स्थापना एवं सञ्चालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ स्थानीय तहले सञ्चालन गर्ने स्तर मापन परीक्षाहरु, आधारभूत तह उत्तिर्ण परीक्षा एवं माध्यमिक तह उत्तिर्ण परीक्षा थप मर्यादित तथा उपलब्धि मूलक बनाउन आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- ❖ स्थानीय पाठ्यक्रममा पठन पाठन शुरुवात गराइनेछ।स्थानिय पाठ्यक्रमलाई व्यहारीक, व्यवसायिक र जिवनउपयोगी बनाउन प्रयास गरिनेछ।
- ❖ जीवन उपयोगी व्यावसायिक एव प्रविधि युक्त शिक्षामा जोड दिदै सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार ल्याइनेछ ।
- ❖ विद्यालयहरुमा विपद तथा उत्थानसिल तथा किशोर किशोरी सम्वन्धी कक्षा सञ्चालन गरिने छ ।
- ❖ सामुदायिक बिद्यालयमा शिक्षक विद्यार्थी र अविभावक वीचमा समन्वय गराइ समुदायले विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर बुझ्नु पर्ने भएकोले अविभावक तथा बिषयगत शिक्षकहरुको तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुलाई श्रृजनात्मक बनाउन र विद्यार्थीको प्रतिभा पहिचान गरी प्रतिभावान विद्यार्थीलाई सिकाईको अवसर प्रदान गर्न हरेक विद्यालयमा विभिन्न अतिरिक्त कृयाकलापको गर्न गराउन शुरुवात गरिनेछ ।
- ❖ किशोर किशोरी अवस्थामा आउने शारीरिक तथा मानसिक परिवर्तनलाई जानकारी गराउने र उक्त अवस्थाका किशोर किशोरीलाई सही बाटोतर्फ मार्ग निर्देश गर्न माध्यमिक विद्यालयमा किशोर किशोरी शिक्षा सञ्चालन गरिनेछ।
- ❖ आवसीय मेगा स्कुलको छात्रावास भवन निर्माणलाइ आगामी आ व मा पनि निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।
- ❖ शिक्षक तालिम, शैक्षिक प्रदर्शनी, परिक्षामा एकरुपता, शैक्षिक क्यालेण्डर, गुणस्तर लेखाजोखा, उत्कृष्ट शिक्षक र विद्यालय प्रोत्साहन तथा कमजोर शैक्षिक अवस्था भएका विद्यालयहरुलाइ गुणस्तर सुधारका योजनाहरु संचालन गरिनेछ ।
- ❖ ***"एक वडा एक खेलकुद मैदान"*** निर्माणलाई आगामी तीन वर्ष भित्र सम्पन्न गरिनेछ । खेलकुद सँग सम्बन्धित क्लवहरुलाई ब्यवसायिककरण गराउँदै व्यवसायिक खेलाडी, प्रशिक्षक उत्पादनमा जोड दिइने छ । स्तरीय खेल मैदानहरुलाई रङ्गशालामा परिणत गरी ब्यवसायिक क्लवहरुलाई भाडामा दिइनेछ ।
- ❖ बिद्यालयको भौतिक पुर्वाधार, खानेपानी, पुस्तकालय, प्रयोगशाला, प्रविधिमैत्रि आदिको व्यवस्था गर्नमा जोड दिइनेछ ।

- ❖ सबै विद्यालयहरुमा बालमैत्री नीतिको अनुसरण गरिनेछ ।
- ❖ विद्यालयममा अध्ययनरत बिद्यार्थीहरुको नियमित स्वास्थ्य परिक्षण, स्वास्थ्य उपचार र स्वास्थ्य सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

(ख) स्वास्थ्य

- ❖ स्वास्थ्यको गुणस्तरीय सेवाको निम्ति आवश्यक स्वास्थ्य सामाग्री र पूर्वाधारको विकास गरिनेछ ।महिनामा एक पटक मात्र संचालन हुने गाउँघर क्लिनिकलाई दुइ पटक गरिनेछ ।
- ❖ निश्चित कार्यविधि र मापदण्ड रहने गरी स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट जनतलाई चौविसै घण्टा आकस्मिक सेवा प्रदान गरिने विषयमा जोड दिनेछ ।
- ❖ सुरक्षित मातृत्वको लागि वर्थिङ सेन्टरको गुणस्तरमा जोड दिइनेछ।
- ❖ स्वास्थ्य चौकी तथा स्वास्थ्य इकाईबाट प्राप्त हुने खोप सेवा, सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य, पोषण लगायतका जनस्वास्थ्य सेवाहरु र उपचारात्मक सेवाको लागि आवश्यक औषधी, उपकरण तथा स्वास्थ्य सामग्रीको ब्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ सुनौला हजार दिनका आमा र बच्चाको पोषणको स्थितिमा सुधार गर्न हाल कार्यान्वयनमा रहेको बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तर दिइनेछ ।
- ❖ "सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम" स्वास्थ्य चौकीमा सुत्केरी हुँदा सुत्केरी महिलालाई पोषिलो झोला र सुत्केरी गराउने स्वास्थ्य संस्थालाई प्रोत्साहित गरिने छ ।
- ❖ आगामी बर्ष देखी लागू हुने गरी समुदायमा जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य भेटघाट कार्यक्रमलाई सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका सबै वडाहरूलाई क्रमशः घरमा सुत्केरी शुन्य (शत प्रतिशत संस्थागत सुत्केरी गराउने) वडा घोषणाका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गरी गाउँपालिकालाई शत प्रतिशत संस्थागत सुत्केरी गराउने गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ।
- ❖ वालवालिकाहरुको पोषणको स्थिती कमजोर देखिएकोले कुपोषण हटाउने किसिमका कार्यक्रम तयार गर्न प्राथमिकता दिने ।
- ❖ कडा रोग लागेका भनी आधिकारीक चिकित्सकवाट प्रमाणित भएका विमारीको लागि उपचार अनुदान खर्चको व्यवस्था लाइ निरन्तरता दिईनेछ ।
- ❖ विगतका विपद्को घटनाक्रम र नयाँ सृजित हुन सक्ने बिपद्का घटनालाई मध्यनजर गर्दै स्वास्थ्य दुरत प्रतिकार्य टिमलाई स्थानिय परिबेशको प्रकोप र प्रकोपको संभाबति महिना अनुसार तयारि अबस्थामा राखिने छ ।
- ❖ पालिकाको प्रयासमा दाँत, आँखा, नाक कान घाँटी, पाठेघर खस्ने, प्रजनन स्वास्थ्य सम्वन्धी शिविर सञ्चालनको लागि विकास सझेदारहरुसँग सहकार्य गरिनेछ ।

- ❖ आयुर्वेद उपचार पद्धतीलारइ प्रवद्धन गरी जनस्वास्थ्य सेवा अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- ❖ गर्भवती तथा वालबालिकाको लागि उपाध्यक्षसँग पोषण कार्यक्रम नीति अवलम्वन गरिनेछ ।
- ❖ गरिव एवं असाह्यय विरामीसँग अध्यक्ष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

स्वास्थ्यलारइ नैसर्गिक अधिकारको रुपमा लिइ स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर र पहुँच अभिवृद्धि गर्न गाउपलिका स्वास्थय ऐन जारी गरिनेछ ।

(ग) आयुर्वेद सञ्चालन सम्बन्धमा

- ❖ गण्डकी प्रदेश सरकारको अनुदानमा धार्चे गाउपालिका भित्र सञ्चालनामा रहेको आयुर्वेद शाखालाइ व्यसवस्थित तवर बाट सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ प्रदेश सरकार, नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञा प्रतिष्ठान (NAST) र गाउपालिकाको साझेदारीमा धार्चेमा रहेको राष्ट्रिय वन, सामुदायिक वन, लेक, खर्क कृषकको जग्गामा नै उत्पादन हुने गरी वहुमुल्य जडिवुटिको खेतीको अध्ययन अनुसन्धान गरी जडिवुटिको खेतीको विस्तार गरिनेछ ।
- ❖ प्रदेश सरकार र गाउपालिकाको साझेदारीमा धार्चेमा जडिवुटिको अर्धप्रशोधन केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
- ❖ आयुर्वेद उपचार पद्धतीलाई प्रवद्धन गरी जनस्वास्थ्य सेवा अभिवृद्धि गरिनेछ ।

(घ) महिला विकास निति

- ❖ पालिका भित्र रहेका दलित, जनजाति र अन्य महिलाहरुको सामाजिक, आर्थिक तथा राजनीतिक सशक्तिकरण गर्दै महिलाका मूलभूत अधिकार सुनिश्चित गरिनेछ ।
- ❖ लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा, भेदभाव र बहिष्करणको अन्त्य गर्न आवश्यक कदम चालिनेछ ।
- ❖ राजनीतिक, आर्थिक, सार्वजनिक लगायत सम्पूर्ण निर्णायक तहमा महिलाको सार्थक र समान पहुँचका लागि समान अवसरहरुको सिर्जना गर्नमा जोड दिइनेछ ।
- ❖ महिलाहरुका लागि समन्वयात्मक रुपमा रोजगारी तथा स्वरोजगारी सिर्जना गर्न आयमूलक, सीपमूलक प्रशिक्षण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ एकल महिलाहरुले भोग्दै आएका सामाजिक तथा आर्थिक कठिनाइहरु कम गर्न एकल महिलाहरुप्रति समाजले गर्ने व्यवहार सुधार गर्ने कार्यक्रमका साथै स्वरोजगार मूलक तालिम, सीप हस्तान्तरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ महिला लक्षित सहकारीहरुलाई उत्पादन मुखी र सीप विकास तथा शसक्तिकरण गरी स्वरोजगारी बनाउने नीति लिइनेछ ।
- ❖ एकल महिला समूह गठन गरी उनीहरुको आयआर्जन र सीप विकासको लागि सुरक्षा कोष सञ्चालन गरिनेछ ।

- ❖ आर्थिक क्षमताको आधारमा विपन्न एकल महिला पहिचान तथा वर्गिकरण गरी उनीहरुको आर्थिक स्तर वृद्धिमा ध्यान दिइनेछ ।
- ❖ आर्थिक रुपमा विपन्न महिलाहरुको समूह गठन गरी आर्थिक स्तरोन्नती कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ महिला शसक्तिकरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ सीप विकास कार्यक्रमलाई प्रभावकारी तुल्याइनेछ ।
- ❖ महिला हिंसा विरुद्धको जनचेतनामुलक जागरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ समावेसी तथा समतामुलक समाज निर्माणमा महिला सहभागी र नारी सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ महिलाहरुको सहभागिता र सक्रियतालाई उत्प्रेरित गर्न महिला सहभागी योजना र कार्यक्रमहरुलाई बजेट विनियोजनमा प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ❖ लैंगिक हिंसा निवारणमा पुरुष सहभागिता प्रवद्र्धनका लागि सशक्तिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ स्थानीय तहको लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष तथा बजेटको व्यवस्था गरी सक्रियता र आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिनेछ ।
- ❖ महिला विकास कार्यक्रमद्वारा प्रर्वदित महिला सहकारी संस्थाहरुको सुदृढीकरण एंव स्थानीय तहको महिला उधमी संजाल स्थापनाको लागि सहजिकरण गरिनेछ ।

(ङ) बालबालिका, किशोरकिशोरी, ज्येष्ठ नागरिक, अपांगता आदिवासी जनजाति दलित

- ❖ गाँउपालिका क्षेत्र भित्र रहेका अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, बालबालिका र पिछडिएको वर्गको छुट्टाछुट्टै सञ्जाल गठन गरी लक्षित समुदायको सशक्तिकरणमा टेवा पुऱ्याइने छ ।
- ❖ आवश्यकता अनुसार घुम्ति शिविर संचालन गरि अपांगता परिचय पत्र, ज्येष्ठ नागरिक परिचय पत्र, एकल महिला परिचय पत्र वितरण तथा नवीकरण गरी उनिहरुको मौलिक हक र अधिकारलाई संरक्षण र सम्बद्र्धन गरिने छ ।
- ❖ पालिका स्तरीय बालउद्धार कोष, लैङ्गिक हिसां उद्धार कोष, एकल महिला सहयोग कोष र अपांगता सहयोग कोष स्थापना गरि सीप विकास र स्वरोजगार तथा दीर्घकालीन सशक्तिकरणमा टेवा पुऱ्याइने छ ।
- ❖ अति विपन्न तथा सिमान्तकृत (दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र असहाय ज्येष्ठ नागरिक) वर्गका लागि आर्थिक पुनर्लाभ (Economy Recovery Project) कार्यक्रमको सुरुवात गरिनेछ ।
- ❖ विकासका दृष्टिले पछाडि परेका वडा तथा क्षेत्रको समानुपातिक एवम् सन्तुलित विकासका लागि ती क्षेत्रका समुदायले जुटाउनुपर्ने लागत सहभागिताको भारलाई कम गर्न सकारात्मक बिभेदको नीतिलाई अगाडि बढाइनेछ ।

- ❖ बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणा अनुसार आगामी ३ वर्ष भित्र बालमैत्री कार्यक्रम सञ्चालन गरी बालश्रम रहित गाँउपालिका घोषणा गरिनेछ ।
- ❖ वाल विवाह, अनमेल विवाह जस्ता सामाजिक विकृति, विसङ्गतिलाई न्यूनीकरण गर्न बनेको विद्ययमान कानुनलाई पूर्णता दिन नीतिगत व्यवस्था गरिने छ ।
- ❖ बालबालिकाहरुमाथि हुने हिंसा, विभेद र शोषणलाई अन्त्य गरी बाल अधिकारको प्रवद्र्धन तथा बाल अधिकार संरक्षणको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
- ❖ आदिवासी जनजातिहरुको संस्कृति तथा परम्परा संरक्षण, जनजातिहरुका साँस्कृतिक स्थल तथा सम्पदाहरुको संरक्षणका लागि कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ दलितहरुको समान हक र अधिकारको प्रवद्र्धन, निर्णय प्रकृयामा समेत समावेशीकरण र उनीहरुको संस्थागत सञ्जाल विकास गर्न जोड दिइनेछ ।
- ❖ दलित, आदिवासी जनजाती, सिमान्तकृत वर्ग र अन्य जातिका परम्परागत पेशालाई आधुनिकीकरण गर्ने कार्यक्रमहरु निरन्तर रुपमा अगाडी बढाइने छ ।
- ❖ आदिवासी जनजातीहरुको मौलिक परम्परा, संस्कृति, भाषा, आदिको संरक्षण, सम्वद्धन र जगेर्नाका लागि कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- ❖ वालक्वब गठन तथा वडा एवं गाउपालिका सञ्जाल क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम गरिनेछ ।

(च) न्यायिक समिति

- ❖ स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ बमोजिम न्यायिक समितिले कारवाहीको किनारा लगाउनु पर्ने मुद्धा तथा उजुरीहरुको छलफल गर्न गराउनको लागी एक इजलास कक्ष निर्माण गरिनेछ।
- ❖ न्यायिक समितिले कारवाहीको किनारा लगाउनु पर्ने मुद्धा तथा उजुरीहरुको मेलमिलापकर्ताहरु बाट पनि गरिनु पर्ने भएकोले मेलमिलापकर्ताहरुलाइ मेलमिलाप तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ वडा केन्द्रहरुमा मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गरिने छ।
- ❖ न्यायिक समितिको कामकारवाहीको बारेमा महिला समुह तथा वडाहरुमा न्यायिक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारलाई जनसमक्ष जानकारी गराउने उद्देश्यले प्रचारप्रसारको लागी विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

(छ) खानेपानी तथा सरसफाइ

- ❖ गाउँपालिका भित्र खानेपानी वितरण प्रणालीलाई सुदृढ गरी गाउँपालिकावासीलाई स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध गराउने नीति अन्तर्गत परम्परागत पानीको श्रोतको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रबर्द्धन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ प्रत्येक नागरिकको स्वच्छ खानेपानि तथा सरसफाईमा पहुँचको मौलिक हकलाई सुनिश्चित गर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र विकास साझेदार संस्थाहरु संगको सहकार्यमा खानेपानि तथा सरसफाई गुरुयोजना तयार गरिनेछ । "एक घर एक धारा" को अवधारणा अनुसार खानेपानी

योजना सञ्चालनमा जोड दिईनेछ । साथै आगामी २ वर्ष भित्रमा एक घर एक धारा को अभियानलाई सम्पन्न गरीनेछ ।

- ❖ सार्वजनिक शौचालयहरुको निर्माण, मर्मत सम्भार, स्तरोन्नति गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ प्लाष्टिकजन्य फोहोरहरुको विर्सजनका लागि समुदाय स्तरमा सघन रुपमा सचेतना फैलाई व्यवस्थित विर्सजन गरिनेछ ।
- ❖ पूर्ण सरसफाइ अभियानलाइ निरन्तरता दिदै आगामी पाँच वर्षभित्र पूर्ण सरसफाइयुक्त धार्चे गाउपालिका घोषणा गरिनेछ ।
- ❖ फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्न उचित व्यवस्थापन गरिनेछ ।

३. आर्थिक विकास निति

(क) कृषि निति

- ❖ धार्चेमा रहेको कृषि उत्पादनलाइ Organic Market सग जोड्नको लागी व्यावसयिकरण र आधुनिकिकरण गर्दै लैजाने उद्धेश्यले प्रबर्द्धनात्मक तवरबाट अगाडी बढाउनको लागी ***कृषक सग धार्चेको हातेमालो*** भन्ने कार्यक्रम आगामी आ व देखी ३ बर्ष सम्म सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ सघिय सरकार, प्रदेश सरकार र पालिकाको साझेदारीमा आलु पकेट कार्यक्रमलाइ निरन्तरता दिइनेछ।
- ❖ सघिय सरकार, प्रदेश सरकार र पालिकाको साझेदारीमा रैथाने बाली (सिलाम, बोडी, कागुनो, जौ, तितेफापर, उवा, कोदो, मकै आदि) लाइ सम्रक्षण गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- ❖ सघिय सरकार, प्रदेश सरकार र पालिकाको साझेदारीमा दलहन बाली (भटमास, बोडी,तोरी,सरस्यौ, आदि) लाइ सम्रक्षण गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- ❖ वनमौरीलाइ सम्रक्षण गरी Honey Hunting व्यावसायिकरण गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ प्रत्येक वडामा एक कृषि उपज संकलन केन्द्र तथा गाउँपालिका भित्र रहेका सम्भावित साना बजारहरुमा हप्तामा एक पटक हाट बजार संचालन गरिनेछ ।
- ❖ धार्चेमा अकबरे खुर्सानी, लोकल लसुन खेतीको साना पकेट कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ टिमुर,अलैंची, कफी खेतीको लागि साना पकेट क्षेत्र घोषणा गरी परियोजना सञ्चालन गरिने छ।
- ❖ कृषकहरुलाइ अन्नवालीमा प्रयोग हुने गरी प्राङ्गरीक मल उत्पादनमा तालिमको ब्यवस्थापन गरी अर्गानिक उत्पादनको लागि जोड दिइनेछ ।
- ❖ एक घर एक करेसावारीको अभियानलाई संचालन गरिनेछ ।

- ❖ गाउँपालिका भित्र रहेको आलु शितभण्डारको निर्माण आगामी आ ब भित्र सम्पन्न गरिनेछ ।
- ❖ कृषक सुचिकृत र कृषक परिचय पत्रको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ धार्चे गाउपालिकामा भएको कुनै पनि उत्पादनलाइ नेपालको बजारमा ब्रान्डिङ्ग र बजारीकरण गर्दै अन्तराष्ट्रिय बजार सग जोड्नको लागी नेपालको राजधानी काठमाण्डौमा व्यक्ति कम्पनी वा गैरसरकारी सघसंस्थाको साझेदारी Dharche Organic Market यसै आ व देखी सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- ❖ बाझो जमिनहरुको सदुपयोग गर्नका लागि सम्भाव्यता पहिचान गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न पहल गरिनेछ ।
- ❖ सहकारीसँग साझेदारी कार्यक्रम अन्तरगत कृषिको व्यवसायिकरण तथा बजारीकरणमा जोड दिइनेछ ।

(ख) पशु सेवा निति

- ❖ धार्चेको चिसो पानीलाइ सदुपयोग गर्ने गरी ट्राउट माछा साना पकेट प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ।
- ❖ धार्चेमा ट्राउट माछाको व्यावसायिक विविधिकरण गर्नको लागी पालिका र अन्य सरोकारवालाहरु सगको साझेदारीमा ट्राउट माछा भुरा उत्पादन केन्द्र आगामी बर्षमा सञ्चालनमा ल्याइनेछ।
- ❖ गाउँपालिका भित्र आपूर्ति हुने मासुजन्य पदार्थमा आत्मनिर्भर हुने गरी पशुपालन व्यवसायमा पशु स्वास्थ्य शिविर, पशु विमा, पशु नश्ल सुधार, घाँस खेती र पशुपालन ब्यवसायमा घुम्ति कोष ऋण अनुदानमा संचालन गरिनेछ ।
- ❖ स्थानिय जातका कुखुरा व्यावसायलाइ सहयोग पुग्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ धार्चेको लेकमा रहेको भेडा पालनलाइ व्यासायिकरणमा प्रबर्द्धन गर्ने उद्धेश्यले भेडापालकलाइ सहयोग पुग्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ मासुजन्य र दुधजन्य उत्पादन बृद्धि गर्न पशुपालन कृषकलारइ प्रोत्साहन कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

(ग) पर्यटन

- ❖ कृषि पेशालाइ उतपादनमा मात्र सिमित नराखीकन कृषक र कृषि उत्पादनलाइ विविधिकरण गर्दै व्यावसियक बजारीकरण गर्ने उद्धेश्यले धार्चे गाउपालिकामा कृषि पर्यटन (Agro-Tourism) को लागी कृषि पर्यटनको पूर्वाधारमा आगामी आर्थिक बर्ष देखी लगानी गरिनेछ ।

- ❖ पर्यटन विकास र प्रवर्द्धन लागि सार्वजनिक तथा सामुदायिक वन भित्र रहेका जग्गाहरुमा गरिने जडीबुट्टी खेती तथा वनजङ्गलको वातावरणमा पर्यापर्यटन गतिविधिहरु सञ्चालनको लागि व्यवसायिहरुलाई लिजमा सञ्चालन गर्नको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ❖ पहिचान भएका पर्यटकीय पदमार्गहरु तथा पालिका भित्र रहेका स्थलहरु मार्फत ग्रामिण जीवन पद्धतिमा सुधार ल्याउन आवश्यक पूर्वाधारहरु (वाटो, पानी, वत्ती, होटेल) निमार्ण गरिने छ । सामुदायिक होम स्टे सञ्चालनलाई विशेष जोड दिइने छ र प्रत्येक होम स्टेहरुमा स्थानीय प्राङगारिक खाध्यन्नको प्रयोग, कोशेलिको रुपमा हस्तकला तथा अन्य सामाग्रीहरुको आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ❖ पर्यापर्यटन, सहासिक पर्यटन, साँस्कृतिक तथा धार्मिक पर्यटनलाई विशेष जोड दिई धार्चेमा रहेको विभिन्न समुदाय र उनिहरुको मौलिक सँस्कृतिसँग सम्वन्धीत चाडपर्व, जात्रा, नाचहरुलाई प्रचार प्रसार गरिनेछ ।
- ❖ पर्यटकीय साहशीक खेलकुद गतिविधि सञ्चालन गर्न गण्डकी अल्पाइन क्लवसँग सहकार्य गरि नागरिक उडययन प्राधिकरणसँग प्यारागलाइडीङ खेल सञ्चालनगर्न आवश्यक पहलगरिनेछ ।
- ❖ लाप्राक नमुना वस्तीमा जीपलाइन परियोजनालाई आवश्यक पर्ने बजेट प्रदेश र संघीय सरकार संग माग गरिनेछ।
- ❖ नयाँ पर्यटकिय गन्तव्य धार्चे डाँडाँ चुङ्गकाङ्ग भिरकोट, रुकाङ् डाँडा, रुवीनाला, कालो पोखरी, निसराङ्ग तालको पर्यटकीय विकास र प्रवर्द्धनलाई बिशेष जोड दिइनेछ ।
- ❖ न्याउली झरना, तातोपानी कुण्ड ,इमान सि पार्क,गुप्सी पाखा नमुना बस्तीलाइ थप पर्यटकीय स्थलको रुपमा थप प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- ❖ यार्सा, काशिगाँउदेखि केरौजा, रुन्चेत हुदै हुल्चुक गाउँसम्मलाई विशेष पर्यटन क्षेत्र विकासका लागि ऐतिहासिक पर्यटकीय स्थलहरु कालुपोखरी, सेल्गकुण्ड, गणेशकुण्ड, गणेश हिमाल, रुपी भ्याली पर्यटन पदमार्ग रुट जोड्न सम्वन्धित निकायसँग आवश्यक समन्वय सहकार्य गरी अगाडी बढाउनका लागि विशेष पहल गरिनेछ ।

(घ) भाषा, धर्म तथा संस्कृति

- ❖ धार्चे गाउँपालिका भित्र वसोवास गर्ने विभिन्न समुदायको भाषा, कला सस्कृति, धार्मिक तथा साँस्कृतिक संरक्षण सम्बर्द्धनको लागि अध्ययन अनुसन्धान गरि दस्तावेजीकरण गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरीनेछ ।
- ❖ स्थानीय रुपमा परम्परा देखी काट्दै आएको भिर मह, मनाउदै आएको मकै बिवाह, घाटु नाच, साइवा नाच, छिज्यू नाच, माने नाच, नारा पर्व, आलु महोत्सब, तमु लोसार, तातोपानी मेलालाई महोत्सवको रुपमा मनाई वाह्य तथा आन्तरिक पर्यटक प्रवद्र्वन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- ❖ धार्चे गाउँपालिका भित्र रहेका विभिन्न धर्म समुदाय र धार्मिक तथा पौरार्णिक महत्व बोकेका शक्तिपिठहरुको अध्ययन अनुसन्धान गरी अभिलेख तयार गरिनेछ । विभिन्न जातजाति र समुदाय भित्र रहेको संस्कृतीलाई प्रबर्द्धन गर्ने कार्यक्रम संचालनमा जोड गरिनेछ।
- ❖ गाउँपालिका भित्र रहेका कला, साहित्य, संस्कृती संरक्षण एवं प्रबर्द्धन गर्न विभिन्न रचनात्मक कार्यक्रम गर्न पहल गरिनेछ ।

(ङ) स्वरोजगार

- ❖ ***"मेरो पेशा आफ्नो आम्दानी"*** भन्ने अवधारणामा आधारित कृषि, पशु तथा अन्य उद्यममा संलग्न हुने व्यवसायीहरुलाई व्यवसायीकरण गर्न गराउनको निम्ति विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- ❖ गाउपालिकाको निश्चित टोल वा बस्तीको त्यस समुदायमा रहेका निश्चित घरधुरीहरु आफैले दैनिक, साप्ताहिक, मासिक रुपमा बचत गरी त्यसै समुदाय भित्र मात्र उक्त बचत खर्च गर्ने गरी गाउपलिकाले बीउ पुजीको रुपमा अनुदान उपलब्ध गराइ ***"समुदायमा आधारित लोक कल्याणकारी कोष "***स्थापना गरिनेछ । त्यस कोषको बचत त्यसै समुदायको आयआर्जनको विभिन्न उत्पादमुलक क्षेत्रमा खर्च गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(च) सहकारी

- ❖ नेपाल सरकारको तीन खम्वे निति अनुरुप गाउँपालिका भित्र रहेका सहकारीहरु मार्फत परिचालन हुने पुँजीलाई जनताको समृद्धिसँग जोड्नको लागि सहकारीहरुले कृषि तथा पशु व्यावसायमा निश्चित ऋण परिचालन गर्ने गरी कार्यविधि र मापदण्ड वनाई लागु गरिनेछ ।
- ❖ आर्थिक शुसासन कायम राख्न सहकारीको नियमन र सस्थाको सुदृढिकरणको निम्ति विविध कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ सहकारीको माध्यमबाट साना तथा घरेलु उद्योग सञ्चालन गर्न प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग प्रदान गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ❖ सहकारीको लेखा प्रणालीलाई पारदर्शि बनाउन आगामी आ.व. देखि बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन गाउँ कार्यपालिकामा अनिवार्य रुपमा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्थाको शुरुवात गरिनेछ ।
- ❖ सहकारीहरुको लेखा तथा सूचना प्रणालीमा एकरुपता कायम गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।सहकारीहरुको नियमन तथा ब्यबस्थापनको लागि सहकारी कार्यमूलक योजना ल्याइनेछ ।

(छ) उद्योग व्यापार तथा उद्यमशीलत विकास निति

- ❖ स्थानिय परम्परागत ज्ञान र सीपलाई सम्रक्षण गर्दै आधुनिकिकरण लघुउद्यम बाट उत्पादित वस्तुलाइ बजारमा स्थापित गर्न त्यस्ता स्थानिय परम्परागत ज्ञान र सीप (पानी घट्ट, राडी पाखी बनाउने कला, ठेक्की तथा काठको भाडा बनाउने) लाई गाउपालिका र नेपाल विज्ञान

तथा प्रविधि प्रज्ञा प्रतिष्ठान (NAST) को साझेदारीमा उद्यमशिलतामा रुपान्तरण गर्नको लागी अध्ययन अनुसन्धान गरीने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

- ❖ लघुउद्यम विकास कार्यक्रमको मोडलमा प्रत्येक वडाको एउटा बस्तीमा उद्यमशिलता प्रबद्धन गरिनेछ ।
- ❖ विभिन्न क्षेत्रहरुमा आवश्यकताका आधारमा सीपमूलक तालिम सञ्चालन गरिनेछ । सोका लागि गाउँपालिकास्तरीय एकीकृत सीप विकास प्रतिष्ठान सञ्चालनमा ल्याउन आवश्यक अध्ययन गरिनेछ ।
- ❖ स्वरोजगारीका अवसर सृजना गर्न युवाहरुलाई लक्षित गरी विभिन्न किसिमका व्यवसायिक तालिमहरु सञ्चालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइ थप ब्यबस्थित गरिनेछ ।
- ❖ उद्यमशिलता विकास गर्न उद्यम विकास कोष स्थापना गर्न पहल गरीनेछ । गाउँपालिकाक्षेत्र भित्रका उद्यमीहरुले उत्पादन गरेका सामाग्रीहरुको विक्रि वितरणको लागि वजार व्यवस्थापनमा जोड दिइने छ
- ❖ उद्यमशिलता तथा शिप विकासको माध्यमवाट महिला आर्थिक शसक्तिकरणको कार्यक्रमलाई प्रबद्धन गरिनेछ ।
- ❖ स्थानीय स्तरमा उपलब्ध हुने कच्चा पदार्थमा आधारित सानाउद्यमको विकास गरिनेछ ।
- ❖ स्थानीय स्रोत, साधन, कच्चापदार्थको अधिकतम् उपयोग गर्दै उद्यमशिलताको माध्यमबाट विभिन्न सिप विकास तालिम संचालन गरी आत्मनिर्भर स्वरोजगार बनाउन आवश्यक कार्यकम ल्याइनेछ ।

४. पूर्वाधार विकास निति

क) सडक

- ❖ यातायात पूर्वाधार विकासको मेरुदण्ड भएको र बाढी तथा पहिरोको अति सवेदनशील क्षेत्र भएकोले यसको दिगो तथा उत्थानशिल, वातवरण मैत्री वनाउनको लागि यातायात गूरुयोजना वनाई DPR गरी सडक तथा वाटोहरुको निर्माण गरिनेछ ।
- ❖ वडा तथा स्वास्थ्य कार्यलय जाने सडक वाह्रै महिना सञ्चालन हुने गरी निर्माणमा विशेष जोड दिइने छ ।
- ❖ नयाँ सडक निर्माण तथा सञ्जाल विकास गर्नको लागि प्रदेश तथा संघ सरकारसँग सहकार्य गर्ने नीति लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ पालिका भित्र रहेका सडकहरुलाइ रणनितिक महत्वको आधारमा वर्गीकरण गरिनेछ ।वर्गीकृत सडकको आधारमा सडकको Right Of Way को निश्चित मापदण्ड तयार गिरने छ ।
- ❖ गाउपालिका भित्र सडक सञ्जालमा जोड्न बाकी यार्साको रिचेत खोला देखी रुन्चेत सम्मको मोटरबाटो, अर्मला भिरकुना मोटर बाटो, देउराली ठाटी मोटरबाटो, माछिखोला देखी

जेर्बुखोला लाप्राक मोटरबाटो, माछिखोला रेसेखोला सिङ्गला मोटरबाटो, माथिल्लो उहिय गाउ देखी दुङ्गला मोटरबाटो, दोभान हुल्चुक बुढीगण्डकीमा मोटरपुल र माछिखोला केरौजा लामाबेशी मोटरबाटो आगामी ३ बर्ष भित्र सम्पन्न गरिनेछ ।

(ख) पुल

- ❖ संघीय सरकार र प्रदेश सरकारको आर्थिक सहयोगमा निर्माण गरिने मोटरेवल पुललाई समयमै सम्पन्न गर्नको निम्ति विशेष अनुरोध गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका भित्र रहेका काठेपुल रहेको ठाउमा र अति आवश्यक ठाउमा झोलुङ्गे पुलहरुको निर्माण कार्यलाइ निरन्तरता दिइनेछ ।

ख) विद्युत तथा बैकल्पिक उर्जा नीति

- ❖ गाउँपालिका भित्र विद्युत सेवालाई व्यवस्थित गर्न गराउनको लागी खोर्ला बेशीमा ३३ के.वि.ए.सव स्टेशन निर्माणको लागि सम्बन्धित निकाय सँग समन्वय गरिनेछ ।
- ❖ माथिल्लो बुढिगण्डकी करिडोरमा निर्माण गरिने १३२ के.वि.ए. सव स्टेशन स्थापना गर्नको लागि विशेष पहल गर्ने ।
- ❖ भौगोलिक अवस्थाको कारणले निरन्तर विद्युत आपूर्तिको समस्यालाई समाधान गर्नको लागी सम्बन्धित निकायमा बिशेष पहल गरिनेछ ।
- ❖ वजार क्षेत्रमा सडक वत्ती, विद्यालय, स्वास्थ्य तथा वडा कार्यालयहरुमा बैकल्पिक उर्जाको प्रयोग गर्ने कार्यलाई विस्तार गरिनेछ ।
- ❖ दाउरा र जैविक उर्जाको प्रयोगलाइ कम गर्दै लैजान बायोग्यास सुधारिएको चुलो बायो ब्रिकेट विद्युत सोलार र एल पि ग्यास उपयोगको प्रबर्द्धन एव विस्तार गरिनेछ ।
- ❖ गरिब तथा विपन्न वर्ग सम्म नवीकरणीय उर्जा प्रविधिको सुलभ र सरल पहुच पुर्याउन प्रवर्द्धनात्मक र प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

घ) भवन, आवस तथा बस्ती विकास निति

- ❖ गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माणलाइ तिब्रता पुर्वक निर्माण सम्पन्न गरिनेछ ।
- ❖ गाउपालिकाको केन्द्रमा रहेको प्रहरी चौकीको भवन निर्माणको लागी सघिय सरकार तथा प्रदेश सरकार सग पहल गरिनेछ।
- ❖ अस्थाई टहरा निर्माणको लागि पालिकाले आर्थिक सहयोग गरलनेछ ।
- ❖ समुदायमा आवश्यकता अनुसार पर्ने सवै कार्यक्रमहरु गर्न, समुदायमा रहेका विभिन्न् संघ संस्था लगायत आमा समूह, यूवा क्लवहरुले कार्यालय प्रयोग र्न मिल्ने, प्राकृतिक विपद् आईपर्दा अस्थायी आवसको रुपमा प्रयोग गर्न मिल्ने, तरकारी संकलन केन्द्र तथा हाटबजारमा समेत प्रयोग गर्न मिल्ने गरी समुदायमा बहुउद्देश्यीय सामुदायिक भवन निर्माणमा विशेष जोड दिइनेछ ।

- ❖ गाउँपालिकाले भवन निर्माण आचार संहिता तथा घर नक्सा पास आगामी बर्ष देखी पुर्ण रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

ङ) सिंचाई

- ❖ कृषि उत्पादनमा जोड दिने गरि अति आवश्यकिय खेतियोग्य जमिनमा साना तथा मझौला सिंचाई योजनाहरुलाई प्राथमिकता दिइनेछ । साना सिंचाई अन्तर्गत पर्ने कुलोहरु मर्मत सम्भार, निर्माण लगायत नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाई योजनाद्वारा खेतीयोग्य जमिनमा सिंचित गर्ने कार्यलाई विस्तार गरिनेछ ।

४. समपुरक कोषको ब्यवस्था :

धार्चेको समग्र विकासमा विकास साझेदारहरु सग हातेमालो गर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्था, निजि क्षेत्र, सहकारी र ब्यक्ति सँग र सहकार्य गर्ने गरी आगामी बजेटमा समपुरक कोषको ब्यवस्था गरिनेछ ।

उपाध्यक्ष महोदय,

५. विपद व्यवस्थापन

- ❖ हरेक विकासका निर्माण प्रक्रियालाई दिगो वनाउन विपद जोखिम न्यूनीकरणको अवधारणा बाट विकासका योजनाहरु सम्पन्न गरिनेछ ।
- ❖ साथै स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशिल योजना वनाई विविध कार्यक्रम संचालन गर्नको लागि विभिन्न संघ संस्था सँग समन्वय गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाद्वारा विपद जोखिममा परेका ब्यक्ति र समुदायलाई सहयोग पुग्ने गरी आकस्मिक आर्थिक सहयोग प्रदान गर्न आकस्मिक विपद व्यवस्थापन कोष संचालनमा गरिनेछ ।
- ❖ विपतमा परेका व्यक्तिहरुलाई तत्काल उद्धार गरी व्यवस्थापन गर्नको लागि समुदायमा निर्माण भएका बहुउदेश्यीय सामुदायीक भवनहरुको प्रयोग गरिनेछ । नयाँ सडक निमार्णले परम्परागत भलकुलो अवरुद्ध गरी ल्याएको सडकभल समस्यालाई समाधान गर्ने योजना निर्माण गरीनेछ ।
- ❖ बिगत देखि अस्तित्वमा रहेका प्रकोप र सृजित हुन सक्ने प्रकोपका बारेमा नियमित अनुगमन र जानकारी सबैलाई प्रदान गरीने छ ।
- ❖ २०७२ सालमा गएको महा भुकम्पको असर र वारम्वार गइ रहने पराकम्प, पहिरोलाई मध्ये नजर गर्दै जोखिम क्षेत्रहरुको अध्ययन गरी नक्साङ्कन गरिने छ भने अति जोखिममा परेको क्षेत्रहरुको पहिचान तथा पहिचान भएका वस्तीको स्थानान्तरण, एकीकृत वस्ती विकासको लागि संघ, प्रदेश, अन्य स्थानीय निकाय, विकास साझेदारहरुसँग आवश्यक समवन्य गरीनेछ । उच्च जोखिममा रहेका क्षेत्रहरुलाई प्राथमिक्ताका आधारमा क्रमश व्यवस्थापन गर्दै लगिने छ ।

६. वन वातावरण तथा भु- सरक्षण

- ❖ वन संरक्षण, व्यवस्थापन, दिगो उपभोग र स्वच्छ वातावरणका लागि समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन प्रणालीलाई अझ सुदृढीकरण गरिनेछ । जैविक विविधताको संरक्षण, वातावरणीय सेवा र जीविकोपार्जनका कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ प्रदेश सरकार, नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञा प्रतिष्ठान (NAST) र गाउपालिकाको साझेदारीमा धार्चेमा रहेको राष्ट्रिय वन, सामुदायिक वन, लेक, खर्क कृषकको जग्गामा नै उत्पादन हुने गरी वहुमुल्य जडिवुटिको खेतीको अध्ययन अनुसन्धान गरी जडिवुटिको खेतीको विस्तार गरिनेछ ।
- ❖ प्रदेश सरकार र गाउपालिकाको साझेदारीमा धार्चेमा जडिवुटिको अर्धप्रशोधन केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
- ❖ धार्चेको एक क्षेत्रमा कस्तुरी फार्मिङ्ग मार्फत प्रजनन गराई विना उत्पादन गर्ने कार्यको अध्ययन अनुसन्धान गरिनेछ ।
- ❖ डढेलो सल्काउने, खुला शिकार गर्ने, जडिबुटी चोरी गर्ने जस्ता अपराधि पत्तालगाई सुचना गर्ने व्यक्तिलाई रु.१०,००० नगद पुरस्कार उपलब्ध गराइनेछ तथा उजुरीकर्ताको सम्पूर्ण विवरण गोप्य रुपमा राख्ने व्यवस्था मिलाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- ❖ बुढीगण्डकी जलाधार सम्रक्षणको लागी सम्धन्धित निकायमा समन्वय गरी काम गरने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ गाउपालिका स्तरिय वनस्पति उद्यान निर्माणमा जोड दिदै भिरालो तथा नाङ्गो जमिनहरुमा वृक्षारोपण गरी हरियाली कायम राख्दै भूक्षय नियन्त्रण नीति लिइनेछ ।
- ❖ नदि किनारका जमिनहरुलारइ नदि कटानबाट बग्न नदिन किनारा वरपर वृक्षारोपण गरिनुका साथै अनियमित रुपमा ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा निकाल्ने प्रक्रियालारइ नियन्त्रण गरिनेछ ।
- ❖ जवलायु परिवर्तन र त्यसको असरका वारेमा सचेतना जगाउने कार्यक्रम लाइनेछ ।
- ❖ विपद व्यवस्थापन नीति, विपद प्रतिकार्य, विपद व्यवस्थापन समिति गठन, आवश्यक पुर्व तयारी सामग्री प्रवन्ध गरिनेछ ।

७. सुशासन तथा संस्थागत विकास

- ❖ सबै वडा कार्यलय, स्वास्थ्य चौकीहरुमा भरपर्दो इन्टरनेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने सबै प्रकारका योजना, आयोजना तथा कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्दै उक्त कार्यक्रमहरुको सार्वजनिक परिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, प्रगति समीक्षा जस्ता कार्यहरुबाट पारदर्शिता एवम् स्थानीय शुसासन कायम गरिनेछ ।

- ❖ गुनासो सुन्ने र समाधान गर्ने परिपाटिको विकास गर्न गाउँपालिका भित्र गुनासो सुन्ने अधिकारी तथा गुनासोको कारवाही गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ चौमासिक रुपमा नतिजामूलक अनुगमन तथा मुल्याङ्कनको सिद्धान्त अनुसार योजनाहरुको अनुगमन प्रतिवेदन तयार गरी गाउँकार्यपालिका वोर्ड वैठकमा प्रस्तुत गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाका सबै वडा कार्यालयहरुमा गुनासो सुन्ने अधिकारी, हेल्प डेक्स र नागरिक वडापत्र राखिएकोमा थप प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाका शाखाहरुबाट भएका कामहरुलाई चौमासिक रुपमा समिक्षा गरी उक्त कार्यसम्पादनलाई बुलेटिन मार्फत प्रकाशन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाको संगठन संरचनालाई आवश्यकता बमोजिम पुनरावलोकन गरी सवै तहका कर्मचारीहरुको कार्यविवरण बनाई लागू गरिनेछ । कर्मचारीको कामको मूल्यांकन गरी पुरस्कार र दण्डको नीतिलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ । कर्मचारीको क्षमता विकास, अनुशासन, वृत्ति विकासमा सहायोग पुग्ने खालका तालिमहरु संचालन गरिनेछ साथै कर्मचारी प्रशासनलाई जवाफदेही, प्रतिस्पर्धी र उत्प्रेरित बनाइनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाबाट प्रवाह गरिने सांर्वजनिक सेवालाई छिटो, छरितो, स्वच्छ, निश्पक्ष, पारदर्शी र सेवाग्राहीमैत्री बनाई महत्वपूर्ण जिम्मेवारीमा रहेका कर्मचारीहरुसँग कार्यसम्पादन करार सम्झौता गरी नतिजामा आधारित कार्यसम्पादन प्रणाली अवलम्वन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपाालिकाका करारमा कार्यरत कर्मचारीहरुको व्यवस्थापन गर्नका लागि विशिष्टीकृत कानूनका रुपमा कर्मचारीहरुको सेवा, सर्त र सुविधाहरु उल्लेख गरी धार्चे गाउँपालिका सेवा ऐन तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र कुनै पनि गैर सरकारी संस्थाले कार्यक्रम गर्नु पुर्ब अनिवार्य रुपमा गाउँपालिकासंग अनुमति लिई सम्झौता गरेर मात्र कार्यक्रम अगाडि बढाउनु पर्ने नीति लाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।
- ❖ जनप्रतिनिधी र कर्मचारीहरुको क्षमता विकासका लागि आवश्यक गोष्ठी, तालिम, प्रशिक्षण कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक बजेटको ब्यबस्था गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाको प्रशासनिक ब्यवस्था, सांगठनिक संरचना र संस्थागत प्रणालीलाई भरपर्दो, चुस्त, दुरुस्त, विश्वासनीय र प्रभावकारी वनाइनेछ ।

अन्तमा,

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनवाट धार्चे गाउँपालिकाको दिर्घकालिन सोच, लक्ष्य तथा उद्धेश्य पुरा गरी धार्चेको सम्रग विकासमा उल्लेखिय योगदान पुग्ने अपेक्षा गरेको छु । साथै धार्चे

गाउँपालिकाले अघि सारेको प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहयोग पुर्याउनको लागी नेपाल सरकार, गण्डकी प्रदेश सरकार, विकास साझेदारहरु, निजी क्षेत्र, अन्तराष्ट्रिय दातृ समुदाय, गाउँपालिकाका कर्मचारीहरु, स्थानिय समुदाय र सम्पूर्ण वुद्धिजीवी एवं प्रवुद्ध वर्गमा हार्दिक अपिल गर्दछु ।

धन्यवाद ।

श्री लक्ष्मण गुरुङ

अध्यक्ष

जय धार्चे !

मिति २०७९ अषाढ १०

धार्चे गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, गोरखा

कार्यालयको कोड : ८०४३६५०५३००

आय व्ययको बिबरण

आ.व. : २०७८/७९ अवधी : २०७८/०४/०१-२०७९/०३/३२

आय

शीर्षक	प्रस्तावित आय	वास्तविक आय	आम्दानी(%)	मौज्दात
संघीय सरकार	२६,९३,६५,०००	२६,९७,५८,३३३	१००.१५	(३,९३,३३३)
१३३११ समानिकरण अनुदान	९,३६,००,०००	९,३६,००,०००	१००	०
१३३१२ शसर्त अनुदान चालु	१६,६४,१७,०००	१६,६६,७७,०००	१००.१६	(२,६०,०००)
१३३१३ शसर्त अनुदान पुँजीगत	९३,४८,०००	९४,८१,३३३	१०१.४३	(१,३३,३३३)
प्रदेश सरकार	२,०५,०८,०००	१,५५,०८,०००	७५.६२	५०,००,०००
१३३११ समानिकरण अनुदान	१,०५,०८,०००	१,०५,०८,०००	१००	०
१३३१४ विषेश अनुदान चालु	३०,००,०००	१५,००,०००	५०	१५,००,०००
१३३१७ समपुरक अनुदान पुँजीगत	७०,००,०००	३५,००,०००	५०	३५,००,०००
राजस्व बाडफाड	८,०३,९०,७९०	७,४४,५७,९३९.१४	९२.६२	५९,३२,८५०.८६
११४११ बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मूल्य अभिबृद्धि कर	३,७६,५३,५००	५,३३,२६,८३८.३३	१४१.६३	(१,५६,७३,३३८.३३)
११४२१ बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्त:शुल्क	३,७६,५३,५००	१,५८,४८,५७७.९३	४२.०९	२,१८,०४,९२२.०७
११४५६ बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	४९,८५,०००	५१,८३,७३२.८८	१०३.९९	(१,९८,७३२.८८)
१४१५७ बाँडफाँड भई प्राप्त दहत्तर बहत्तरको विक्रिबाट प्राप्त हुने आय	९८,७९०	९८,७९०	१००	०
अन्तरिक श्रोत	११,०७,००,०००	१२,३९,६८,४३६.३६	१११.९९	(१,३२,६८,४३६.३६)

११३१४ भुमिकर/मालपोत	१०,००,०००	५,२३,५६७.६५	५२.३६	४,७६,४३२.३५
११३२१ घरवहाल कर	१,००,०००	०	०	१,००,०००
१४२२४ परीक्षा शुल्क	५०,०००	०	०	५०,०००
१४२४२ नक्सापास दस्तुर	५०,०००	०	०	५०,०००
१४२४३ सिफारिश दस्तुर	७०,०००	६,४३,६००	९१९.४३	(५,७३,६००)
१४२४४ व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	१,००,०००	४,६१,०००	४६१	(३,६१,०००)
१४२४५ नाता प्रमाणित दस्तुर	२०,०००	५,५०,०००	२७५०	(५,३०,०००)
१४२४९ अन्य दस्तुर	२,००,०००	५,१००	२.५४	१,९४,९००
१४२५३ व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२,००,०००	०	०	२,००,०००
१४२६५ अन्य क्षेत्रको आय	१०,००,०००	३१,२००	३.१२	९,६८,८००
१४४२१ पूँजीगत हस्तान्तरण	७७,००,०००	७६,९९,९००	१००	१००
१४५२९ अन्य राजस्व	२,१०,०००	७,३९,७२६.३५	३५२.२५	(५,२९,७२६.३५)
३२१२२ बैंक मौज्दात	१०,००,००,०००	११,३३,१४,३४२.३६	११३.३१	(१,३३,१४,३४२.३६)
जम्मा	**४८,०९,६३,७९०**	**४८,३६,९२,७०८.५०**	**१००.५६**	**(२७,२८,९१८.५०)**
शीर्षक	**बार्षिक बजेट**	**खर्च**	**खर्च(%)**	**मौज्दात**
चालु	२८,००,४४,७९०	२०,०९,१०,७८५.४०	७१.७३	७,९१,३४,००४.६०
२१११९ पारिश्रमिक कर्मचारी	११,५४,२१,०००	९,८४,१७,१००.८०	८५.२७	१,७०,०३,८९९.२०
२११२१ पोशाक	१३,३०,०००	१,००,०००	७.५२	१२,३०,०००
२११३१ स्थानीय भत्ता	३३,४५,०००	८,१३,७४६	२४.३३	२५,३१,२५४
२११३२ महंगी भत्ता	१९,००,०००	४,९८,६६५	२६.२५	१४,०१,३३५
२११३३ फिल्ड भत्ता	२,००,०००	१,९५,७००	९७.८५	४,३००

२११३४ कर्मचारीको बैठक भत्ता	४,००,०००	३,१९,३००	७९.८३	८०,७००
२११३५ कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	१,००,०००	०	०	१,००,०००
२११३९ अन्य भत्ता	१२,३०,०००	२,८३,२५०	२३.०३	९,४६,७५०
२११४१ पदाधिकारी बैठक भत्ता	३,००,०००	२,५४,२००	८४.७३	४५,८००
२११४२ पदाधिकारीअन्य सुबिधा	१,००,००,०००	६६,९८,७१२	६६.९८	३३,०१,२८८
२१२१२ कर्मचारीको योगदानमा आधारित निवृतभरण तथा उपदान कोष खर्च	१०,००,०००	२,४०,८१६.४४	२४.०८	७,५९,१८३.५६
२१२१४ कर्मचारी कल्याण कोष	१५,००,०००	०	०	१५,००,०००
२२१११ पानी तथा बिजुली	२,००,०००	१,८१,०६७.३८	९०.५३	१८,९३२.६२
२२११२ संचार महसुल	१४,१६,०००	४,९३,८८०	३४.८८	९,२२,१२०
२२२११ इन्धन (पदाधिकारी)	५,००,०००	३,८९,५५१.५१	७७.९१	१,१०,४४८.४९
२२२१२ इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	१०,००,०००	५,२०,७७८.४५	५२.०८	४,७९,२२१.५५
२२२१३ सवारी साधन मर्मत खर्च	२०,००,०००	१२,६१,४९५.७५	६३.०७	७,३८,५०४.२५
२२२१४ बिमा तथा नवीकरण खर्च	४,००,०००	१,२२,१९०	३०.५५	२,७७,८१०
२२२२१ मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	६,७६,०००	३,२१,५३०	४७.५६	३,५४,४७०
२२३११ मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	५२,८५,०००	२८,४४,४३०.३०	५३.८२	२४,४०,५६९.७०
२२३१४ इन्धन - अन्य प्रयोजन	२,००,०००	७५,४६२	३७.७२	१,२४,५३८
२२३१५ पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	४२,५८,७९०	३०,८३,८४८	७२.४१	११,७४,९४२
२२४१२ सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च	२०,००,०००	८,७०,१००	४३.५१	११,२९,९००
२२४१३ करार सेवा शुल्क	९५,००,०००	९२,५१,३००	९७.३८	२,४८,७००
२२५११ कर्मचारी तालिम खर्च	१४,९०,०००	३,९७,७००	२६.६९	१०,९२,३००
२२५१२ सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	६४,०५,०००	५५,९७,५७३	८७.३९	८,०७,४२७
२२५२२ कार्यक्रम खर्च	१,८५,१३,०००	७८,४२,११८	४२.३६	१,०६,७०,८८२

२२५२९ विविध कार्यक्रम खर्च	२२,९०,०००	२१,५५,११९	९४.११	१,३४,८८१
२२६११ अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	५३,२४,०००	५०,९८,३२८	९५.७६	२,२५,६७२
२२६१२ भ्रमण खर्च	५,००,०००	१,६२,१००	३२.४२	३,३७,९००
२२६१९ अन्य भ्रमण खर्च	१०,००,०००	०	०	१०,००,०००
२२७११ विविध खर्च	१,९०,५१,०००	१,३२,४३,११३	६९.५१	५८,०७,८८७
२२७२१ सभा सञ्चालन खर्च	१०,००,०००	८,४२,३५५	८४.२४	१,५७,६४५
२५१११ गैर वित्तीय संस्थानहरूलाई चालु सहायता	१,४७,७९,०००	८१,३२,७७४	५५.०३	६६,४६,२२६
२५१२१ वित्तीय संस्थानहरूलाई चालु सहायता	६२,४१,०००	४७,३५,३६१	७५.८८	१५,०५,६३९
२५३११ शैक्षिक संस्थाहरूलाई सहायता	२९,००,०००	२७,५१,१५०	९४.८७	१,४८,८५०
२५३१२ स्वास्थ संस्थाहरूलाई सहायता	२,००,०००	१,९२,०००	९६	८,०००
२५३१५ अन्य सस्था सहायता	४८,०९,०००	३४,०७,२५०	७०.८४	१४,०१,७५०
२६३१२ स्थानीय तहलाइ सःशर्त चालु अनुदान	६१,१८,०००	५५,७९,५२७	९१.२	५,३८,४७३
२७१११ सामाजिक सुरक्षा	८,५०,०००	८,४४,५४१	९९.३६	५,४५९
२७११२ अन्य सामाजिक सुरक्षा	२६,३०,०००	२०,२०,३९०.७७	७६.८१	६,०९,६०९.२३
२७२११ छात्रवृत्ति	४७,३३,०००	२५,६८,४६०	५४.२७	२१,६४,५४०
२७२१२ उद्दार, राहत तथा पुनर्स्थापना खर्च	५८,५०,०००	८,९४,३८९	१५.२९	४९,५५,६११
२७२१३ औषधीखरिद खर्च	७४,००,०००	५७,१७,६०२	७७.२६	१६,८२,३९८
२७२१९ अन्य सामाजिक सहायता	१८,००,०००	०	०	१८,००,०००
२८१४२ घरभाडा	१५,००,०००	१२,४९,२११	८३.२८	२,५०,७८९
२८१४३ सवारी साधन तथा मेशिनर औजार भाडा	०	०	०	०
२८१४९ अन्य भाडा	५,००,०००	२,४२,६००	४८.५२	२,५७,४००

पूंजीगत	**२०,०९,१९,०००**	**१३,५३,८७,३३९.९९**	**६७.३८**	**६,५५,३१,६६०.०१**
३११११ आवासीय भवन निर्माण/खरिद	७,६२,५०,०००	४,१०,२१,७७२	५३.८	३,५२,२८,२२८
३१११२ गैर आवासीय भवन निर्माण/खरिद	१,९०,६०,०००	१,६१,१०,३८६	८४.५२	२९,४९,६१४
३१११३ निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	४,५०,०००	०	०	४,५०,०००
३१११४ जग्गा विकास कार्य	१७,००,०००	०	०	१७,००,०००
३११२१ सवारी साधन	१२,००,०००	०	०	१२,००,०००
३११२२ मेशिनरी तथा औजार	१,०५,२०,०००	७३,५१,५८१.८०	६९.८८	३१,६८,४१८.२०
३११२३ फर्निचर तथा फिक्चर्स	३२,००,०००	१६,८८,४१७.५०	५२.७६	१५,११,५८२.५०
३११३१ पशुधन तथा बागवानी विकास खर्च	२,५०,०००	२,३५,७६७	९४.३१	१४,२३३
३११३४ कम्प्युटर सफ्टवेयर निर्माण तथा खरीद खर्च	२,००,०००	१,६४,५२०	८२.२६	३५,४८०
३११५१ सडक तथा पूल निर्माण	१,८७,००,०००	१,७०,८१,८७१	९१.३५	१६,१८,१२९
३११५३ विद्युत संरचना निर्माण	४१,००,०००	२५,८४,१४९.६९	६३.०३	१५,१५,८५०.३१
३११५४ तटबन्ध तथा बाँधनिर्माण	४७,५०,०००	४५,१३,०५३	९५.०१	२,३६,९४७
३११५५ सिंचाई संरचना निर्माण	९,५०,०००	८,९४,९३४	९४.२	५५,०६६
३११५६ खानेपानी संरचना निर्माण	१०,००,०००	६,०९,२८९	६०.९३	३,९०,७११
३११५७ वन तथा वातावरण संरक्षण	१७,५०,०००	१६,३१,१५८	९३.२१	१,१८,८४२
३११५८ सरसफाई संरचना निर्माण	७१,५०,०००	६७,९८,५१५	९५.०८	३,५१,४८५
३११५९ अन्य सार्वजनिक निर्माण	४,६८,१३,०००	३,१८,८९,०१६	६८.१२	१,४९,२३,९८४
३११७२ पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	२८,५०,०००	२८,१२,९१०	९८.७	३७,०९०
३१४४१ करार, लिज तथा लाईसेन्स खरिद प्राप्ति खर्च	२६,०००	०	०	२६,०००
जम्मा	**४८,०९,६३,७९०**	**३३,६२,९८,१२५.३९**	**६९.९२**	**१४,४६,६५,६६४.६१**

धार्चे गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, गोरखा

स्रोत मिलान

आ.व. : २०७९/८०

सि.नं.	स्रोत समूह	बजेटको स्रोत/तह	स्रोत	विधि	अनुमानित आय	अनुमानित व्यय
१	**संघीय सरकार,नेपाल सरकार ,१३३११-समानिकरण अनुदान, नगद अनुदान**				**९,८९,००,०००**	**९,८९,००,०००**
१.१	संघीय सरकार	नेपाल सरकार	समानिकरण अनुदान	नगद अनुदान	९,८९,००,०००	९,८९,००,०००
२	**संघीय सरकार,नेपाल सरकार ,१३३१२-शसर्त अनुदान चालु, नगद अनुदान**				**१५,२०,००,०००**	**१५,२०,००,०००**
२.१	संघीय सरकार	नेपाल सरकार	शसर्त अनुदान चालु	नगद अनुदान	१३,४२,००,०००	१३,४२,००,०००
२.२	बैदेशिक श्रोत	आई डि ए	वैदेशिक ऋणको प्राप्ति	सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)	५६,००,०००	५६,००,०००
२.३	बैदेशिक श्रोत	एस.इ.एस.पी.	बैदेशिक अनुदान	सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)	४०,००,०००	४०,००,०००
२.४	बैदेशिक श्रोत	एस.इ.एस.पी.	वैदेशिक ऋणको प्राप्ति	सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)	८२,००,०००	८२,००,०००
३	**संघीय सरकार,नेपाल सरकार ,१३३१३-शसर्त अनुदान पुँजीगत, नगद अनुदान**				**८५,००,०००**	**८५,००,०००**
३.१	अन्तरिक श्रोत	आन्तरिक ऋण	आन्तरिक श्रोत	नगद ऋण	८२,००,०००	८२,००,०००
३.२	बैदेशिक श्रोत	आई डि ए	वैदेशिक ऋणको प्राप्ति	सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)	३,००,०००	३,००,०००
४	**संघीय सरकार,नेपाल सरकार ,१३३१५-विषेश अनुदान पुँजीगत, नगद अनुदान**				**१,००,००,०००**	**१,००,००,०००**
४.१	संघीय सरकार	नेपाल सरकार	विषेश अनुदान पुँजीगत	नगद अनुदान	१,००,००,०००	१,००,००,०००
५	**संघीय सरकार,नेपाल सरकार ,१३३१७-समपुरक अनुदान पुँजीगत, नगद अनुदान**				**८०,००,०००**	**८०,००,०००**

५.१	अन्तरिक श्रोत	आन्तरिक ऋण	आन्तरिक श्रोत	नगद ऋण	८०,००,०००	८०,००,०००
६	**प्रदेश सरकार,गण्डकी प्रदेश ,१३३११-समानिकरण अनुदान, नगद अनुदान**				**१,११,२२,०००**	**१,११,२२,०००**
६.१	प्रदेश सरकार	गण्डकी प्रदेश	समानिकरण अनुदान	नगद अनुदान	१,११,२२,०००	१,११,२२,०००
७	**प्रदेश सरकार,गण्डकी प्रदेश ,१३३१४-विषेश अनुदान चालु, नगद अनुदान**				**५०,००,०००**	**५०,००,०००**
७.१	प्रदेश सरकार	गण्डकी प्रदेश	विषेश अनुदान चालु	नगद अनुदान	५०,००,०००	५०,००,०००
८	**प्रदेश सरकार,गण्डकी प्रदेश ,१३३१७-समपुरक अनुदान पुँजीगत, नगद अनुदान**				**७०,००,०००**	**७०,००,०००**
८.१	प्रदेश सरकार	गण्डकी प्रदेश	समपुरक अनुदान पुँजीगत	नगद अनुदान	७०,००,०००	७०,००,०००
९	**राजस्व बाडफाड,राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार ,१००२०-राजस्व बाँडफाँड, नगद**				**५९,८२,०००**	**५९,८२,०००**
९.१	राजस्व बाडफाड	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	राजस्व बाँडफाँड	नगद	५९,८२,०००	५९,८२,०००
१०	**राजस्व बाडफाड,राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार १००२०- राजस्व बाँडफाँड, नगद**				**९,१२,२५,०००**	**९,१२,२५,०००**
१०.१	राजस्व बाडफाड	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	राजस्व बाँडफाँड	नगद	९,१२,२५,०००	९,१२,२५,०००
११	**अन्तरिक श्रोत,आन्तरिक श्रोत ,१००१०-आन्तरिक श्रोत, नगद**				**११,८३,७४,५३०**	**११,८३,७४,५३०**
११.१	अन्तरिक श्रोत	आन्तरिक श्रोत	आन्तरिक श्रोत	नगद	११,८३,७४,५३०	११,८३,७४,५३०
जम्मा			**०**		**५१,६१,०३,५३०**	**५१,६१,०३,५३०**

धार्चे गाउपालिकाको गाउसभामा उपाध्यक्ष श्री सुनिला गुरुङबाट प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को बजेट वक्तव्य

आदरणीय गाउँसभा अध्यक्ष महोदय
गाउसभाका सदस्यज्यूहरु

नेपाली जनताले लामो समय देखि प्रतिक्षा गरेको संविधानसभाबाट संविधान निर्माण प्रक्रिया पुरा गरी २०७२ साल आश्विन ३ गते नेपालको संविधान २०७२ जारी भएको थियो। संविधान निर्माण भई सकेपछि संविधानको कार्यान्वयनको पहिलो चरणमा २०७४ वैशाख ३१ गते सम्पन्न भएको स्थानीय तहको निर्वाचनबाट चुनिएको जनप्रतिनिधिहरुले पहिलो ५ वर्षे कार्यकाल सकेर २०७९ साल बैशाख ३० गते भएको स्थानीय तहको निर्वाचनले हामी निर्वाचित भएर यस गाँउसभामा आगामी आ.व. को निति / कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्तुत गर्न पाँउदा गौरवान्वित भएको छु ।

यस अवसरमा सर्वप्रथम राष्ट्रियता, समावेशी लोकतन्त्र, गणतन्त्र, सामाजिक न्याय र मानव अधिकारको पक्षमा बलिदान दिने ज्ञात अज्ञात शहिदहरु प्रति हार्दिक श्रदान्जली अर्पण गर्दै ऐतिहासिक जनआन्दोलनका बेपत्ता, घाइते तथा सम्मानित नेतृत्वहरुप्रति सम्मान व्यक्त गर्दछु । साथै राजनितिक सामाजिक परिवर्तनमा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने धार्चे गाउपालिकाका सबै अग्रजहरुप्रति आदरभाव प्रकट गर्दछु ।

नेपालको संविधान २०७२ मा उल्लेखित राज्यको निर्देशक सिद्धान्त, मौलिक हक, नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम संघीय ऐन तथा प्रदेश ऐन, कानुन र कार्यविधिहरुबाट निर्देशित हुँदै धार्चे गाउँबासीको आकांक्षा सम्बोधन गर्न गाउँसभाबाट पारित नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने गरी बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरेको छु ।

जनप्रतिनिधि, गाउँपालिका विषयगत समिति, राजनीतिक दलका नेतृत्वकर्ता, निजि क्षेत्र, सामुदायिक संस्थाहरु, नागरिक समाज तथा बुद्दिजीवी युवा तथा किसानहरु लगायतका क्षेत्रको सल्लाह सुझाब र परामर्शहरुलाई समेटेर आ.व ०७९।०८० को बजेट तर्जुमा गरिएको छ ।

आदरणीय सभाअध्यक्ष महोदय,

अब म "समृद्ध सुन्दर गाउपालिकाको शानः उत्पादनमुखी कृषि पर्यटन र पूर्वाधारमा विकासको अभियान" भन्ने धार्चे गाउँपालिकाको दीर्घकालिन सोचलाई मुर्तरुप दिन आर्थिक वर्ष ०७९।०८० को बजेट निर्माण गर्दा लिइएका प्राथमिकता क्षेत्र एवम् आधारहरु प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

सभाध्यक्ष महोदय

धार्चे गाउपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७९/८० को बजेट निर्माण गर्दा लिइएका प्राथमिकता क्षेत्र एवं आधारहरु प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहान्छु ।

बजेट तथा कार्यक्रमका प्राथमिकताहरू

- विद्यार्थी अनुपातमा शिक्षक दरबन्दीको मिलान गरी गुणस्तरिय शिक्षा खेलकुद र प्राबिधिक शिक्षामा जोड|
- गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवामा वृद्धि ।
- कृषि तथा पशुपालनको व्यवसायिकरण र विविधिकरण ।
- जडिबुट्टीको अध्ययन अनुसन्धान र व्यावसायिकरण ।
- लैङ्गिक सहभागिता र समावेशितामा सशक्तिकरण ।
- न्यायिक समितिको काम कारवाहीमा प्रभावकारिता ।
- सडक स्तरोउन्नति तथा आवश्यक पूर्वाधारमा प्राथमिकिकरण ।
- खानेपानी तथा सरसफाईमा पहुँच वृद्धि।
- परम्परागत ज्ञान र सिपलाइ संरक्षण गर्दै आधुनिकिकरण ।
- समुदायमा कल्याणकारी कोषको व्वयस्था गरी आयआर्जनमा वृद्धि
- सुचना प्रविधिको पहुचमा वृद्धि ।
- सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता।

बजेट तर्जुमा गर्दा मैले मुलतः नेपालको वर्तमान संविधान र कानुन, सम्मानीत संसदले पारित गरेका नीति तथा कार्यक्रम, विनियोजन विधेयकको सिद्धान्त, संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारको बजेट वक्तव्य २०७९, पञ्चवर्षिय योजनाको आधारपत्रमा उल्लेखित लक्ष्य, नीति, रणनीति, दिगो विकास लक्ष्य, नीति, रणनीतिक योजना, संघीय सरकारले गरेको सन्धि संझौता, निर्देशक सिद्धान्त, नीति तथा दायित्व साथै राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगको परिपत्र तथा अर्थ मन्त्रालयबाट प्राप्त अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण सम्बन्धी व्यवस्था र मार्गदर्शन, संघीय सरकार तथा गण्डकी प्रदेश सरकारको बजेट २०७९, संघीय तथा गण्डकी प्रदेश सरकारको ऐन, नियमावली, परिपत्र धार्चेमा गा.पा. भित्र कृयाशील राजनीतिक पार्टीहरुको घोषणा पत्र र धार्चे गाउँपालिकाको आवधिक योजना र सिमित साधन श्रोत, असिमित ईच्छा आकांक्षा र आवश्यकतालाई साधनस्रोतले भ्याए सम्म धार्चे गाउपालिका गौरबको योजना, नीति तथा कार्यक्रमले व्यवस्था गरेका नीति तथा कार्यक्रमलाई मध्यनजर गरी समन्यायिक र न्यायोचित ढंगले बजेट व्यवस्था गर्ने प्रयास गरेको छु।

आदरणीय गाउँसभा अध्यक्ष महोदय

गाउँसभाका सदस्यज्युहरु

अब म आ.व. ०७९/०८० को अनुमानित आयको विवरण यस सम्मानित सभा समक्ष पेश गर्न अनुमति चाहन्छु ।

बजेट स्रोत तह	स्रोत	बजेट
संघीय सरकार	वित्तिय समानीकरण	९,८९,००,०००।-
संघीय सरकार	शर्सत अनुदान	१६,०५,००,०००।-
संघीय सरकार	विविध अनुदान	१,००,००,०००।-
संघीय सरकार	समपूरक अनुदान	८०,००,०००।-
संघीय सरकार	राजश्व बाँडफाँड	९,१२,२५,०००।-
जम्मा (संघिय सरकार अनुदान)		**३६,८६,२५,०००।-**
प्रदेश सरकार	समानीकरण अनुदान	१३,७५,०००।-
प्रदेश सरकार	समानीकरण अनुदान	९७,४७,०००।-
प्रदेश सरकार	विशेष अनुदान (पानी प्रशोधन केन्द्र निर्माण)	५०,००,०००।-
प्रदेश सरकार	समपूरक(हिमाली क्षेत्रमा जडीवुटी अध्ययन र अर्ध प्रशोधन केन्द्र निर्माण)	७०,००,०००।-
प्रदेश सरकार	सवारी साधनका बाँडफाँड	५९,८२,०००।-
जम्मा (प्रदेश सरकार अनुदान)		**२,९१,०४,०००।-**
स्थानीय तह	आन्तरिक स्रोत	६०,००,०००।-
अ.ल्या	गत वर्ष बाट	५००००००० ।-
जम्मा		**४५३७२९०००।-**
अ.ल्या	संचित कोष/दायित्व/शसर्त फिर्ता गर्नु पर्ने	६२३७४५३०।-
जम्मा	संघिय/प्रदेश/स्थानीय/अ.ल्या.	**५१६१०३५३०।-**

आदरणीय गाउँसभा अध्यक्ष महोदय
गाउँसभाका सदस्यज्युहरु
अब म आ.व. ०७९/०८० को अनुमानित व्ययको विवरण यस सम्मानित सभा समक्ष पेश गर्न अनुमति चाहन्छु ।

	गा.पा. स्तरीय	वडास्तरीय	जम्मा
पुर्बाधार बिकास	७७६२२०००।-	१८२०००००	९५८२२०००
सामाजिक बिकास	३१८०००००।-	११२०००००	४३००००००
आर्थिक विकास	२१००००००।-	४८५००००	२५८५००००
सुशासन तथा सस्थागत विकास	४५००००००	३५५००००	८०५००००
बाताबरण तथा विपद	५५००००००	३२०००००	८७००००००
जम्मा	**१४०४२२०००**	**४१००००००**	**१८१४२२०००**
प्रशासनिक खर्च चालु (कार्यालय खर्च)	९९२५१०००		९९२५१०००
शसर्त अनुदान+विशेष अनुदान खर्च	१७०५०००००		१७०५०००००
बिबिध दायित्व	२८२६१२०७		२८२६१२०७
शसर्त अनुदान फिर्ता गर्नु पर्ने	३६६६९३२३		३६६६९३२३
जम्मा			**५१६१०३५३०**

अध्यक्ष महोदय,

अन्तमा, यस आ.व. को बजेट निर्माण गर्नको लागि सहयोग गर्नुहुने सम्मानित सभाका अध्यक्षज्यु, गाउँ कार्यापालिकाका सदस्यज्युहरु, गाउँसभाका सदस्यज्युहरु, राजश्व परार्मश सिमित, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु, अन्य संघ संस्थाहरू, समाजसेवी, बुद्धिजीवी लगायत प्रत्यक्ष /अप्रत्यक्ष सहयेग तथा सुझाव दिनुहुने व्यक्तित्वहरू प्रती हार्दिक आभार तथा कृज्ञता व्यक्त गर्दै बजेट माथि छलफल तथा सहजीकरणको लागि गाउँ सभाका सम्पुर्ण सदस्यज्युहरूको सक्रिय सहभागी भइ सहयोग गर्नुहुनेछ भन्दै बजेट प्रस्तुतिकरण यहि अन्त्य भएको सम्मानित सभा समक्ष जानकारी गराउँदछु ।

धन्यवाद

जय धार्चे
प्रस्तुतकर्ता
सुनिला गुरूङ
उपाध्यक्ष

धार्चे गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, गोरखा
कार्यालयको कोड : ८०४३६५०५३००
कार्यक्रम / परियोजना अनुसार बजेट बिनियोजन

आ.व. : २०७९/८० बजेट रु.हजारमा

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
८०४३६५०५१०१ धार्चे गाउँपालिका					
१	१	पारिश्रमिक कर्मचारी	२११११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१,८४,००
२	२	कर्मचारी पोशाक	२११२१	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	३,००
३	३	कर्मचरी स्थानिय भत्ता	२११३१	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	८,००
४	४	कर्मचारी महंगी भत्ता	२११३२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	८,००
५	५	कर्मचारीको बैठक भत्ता	२११३४	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	४,००
६	६	कर्मचारी प्रोत्साहन भत्ता तथा पुरस्कार	२११३५	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	६,००
७	७	अन्य भत्ता	२११३९	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	६,००
८	८	पदाधिकारी बैठक भत्ता	२११४१	आन्तरिक श्रोत	३,००
९	१०	पदाधिकारीअन्य सुबिधा	२११४२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	५,०९
१०	११	पदाधिकारीअन्य सुबिधा	२११४२	आन्तरिक श्रोत	५१,००
११	९	पदाधिकारीअन्य सुबिधा	२११४२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	५६,००
१२	१२	कर्मचारीको योगदानमा आधारित निवृतभरण तथा उपदान कोष खर्च	२१२१२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	५,००

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
१३	१३	कर्मचारी कल्याण कोष	२१२१४	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	६,००
१४	१४	पानी तथा बिजुली	२२१११	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	४,००
१५	१५	संचार महसुल	२२११२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	६,००
१६	१५	संचार महसुल	२२११२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	५,००
१७	१६	इन्धन (पदाधिकारी)	२२२११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	५,००
१८	१८	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	२२२१२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१,००
१९	१७	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	२२२१२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	९,००
२०	१९	सवारी साधन मर्मत खर्च	२२२१३	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	६,००
२१	१९	सवारी साधन मर्मत खर्च	२२२१३	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	६,००
२२	१९	सवारी साधन मर्मत खर्च	२२२१३	आन्तरिक श्रोत	३,००
२३	२०	बिमा तथा नवीकरण खर्च	२२२१४	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	४,००
२४	२१	मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	२२२२१	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२,००
२५	२१	मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	२२२२१	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	२,४२
२६	२२	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	२२३११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	३०,००
२७	२३	इन्धन - अन्य प्रयोजन	२२३१४	आन्तरिक श्रोत	२,००
२८	२४	पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	२२३१५	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१५,००
२९	५२	छपाइ राजपत्र र गा पा सामाग्री	२२३१९	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	५,००
३०	५३	सेवा र परामर्श खर्च	२२४११	आन्तरिक श्रोत	१०,००
३१	२५	सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च	२२४१२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००
३२	२५	सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च	२२४१२	आन्तरिक श्रोत	१०,००

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
३३	२६	करार सेवा शुल्क	२२४१३	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१,२०,००
३४	२८	सामुदायिक विद्यालयका कर्मचारीहरुलाइ लेखा सम्बन्धी र कम्प्यूटर सम्बन्धी तालिम	२२५११	आन्तरिक श्रोत	२,००
३५	२७	कर्मचारी विभिन्न तालिम खर्च	२२५११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	५,००
३६	५४	जन प्रतिनिधी अभिमुखीकरण तथा शसक्तिकरण तालिम	२२५१२	आन्तरिक श्रोत	५,००
३७	२९	उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरुलाइ अभिमुखिकरण सम्बन्धी तालिम	२२५१२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	२,००
३८	३१	वडा स्तरिय योजना छनौट सम्बन्धी तालिम	२२५१२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	२,००
३९	३३	सार्बजनिक सुनुवाइ गा पा तथा ७ वटै वडा तथा बार्षिक समिक्षा कार्यक्रम	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	४,००
४०	५५	लोक सेवा आयोग तयारी कक्षा संचालन	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	२,००
४१	३२	विभिन्न कार्यक्रम खर्च	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	३,००
४२	३४	विविध कार्यक्रम खर्च	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	४,००
४३	३५	अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	२२६११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	४५,००
४४	३६	भ्रमण खर्च	२२६१२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	५,००
४५	३७	पर्यटन काज भ्रमण खर्च	२२६१९	आन्तरिक श्रोत	३,००
४६	३०	गा पा स्तरिय जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी अध्ययन भ्रमण	२२६१९	आन्तरिक श्रोत	७,००
४७	३८	विविध खर्च	२२७११	आन्तरिक श्रोत	१०,००
४८	३८	विविध खर्च	२२७११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	४०,००
४९	३९	सभा सञ्चालन खर्च	२२७२१	आन्तरिक श्रोत	८,००
५०	४०	गैर वित्तीय संस्थानहरूलाई चालु सहायता	२५१११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१,१५,००

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
५१	४२	उद्दार, राहत तथा पुनर्स्थापना खर्च	२७२१२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	५,००
५२	४३	औषधी खरिद रिप्याकिङ तथा ढुवानी खर्च	२७२१३	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२०,००
५३	४४	आर्थिक अनुदान तथा सामजिक सहायता	२७२१९	आन्तरिक श्रोत	७,००
५४	४५	घरभाडा	२८१४२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१५,००
५५	४६	सवारी साधन तथा मेशिनर औजार भाडा	२८१४३	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१०,००
५६	४८	सवारी साधन भाडा	२८१४३	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	२०,००
५७	४७	अन्य भाडा	२८१४९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	५,००
५८	५०	मेशिनरी तथा औजार	३११२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१३,००
५९	४९	गा पा कम्प्यूटर ल्यापटप तथा अन्य आबश्यक मेशिनरी तथा औजार खरिद	३११२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१५,००
६०	५१	फर्निचर तथा फिक्चर्स	३११२३	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१०,००
६१	५१	फर्निचर तथा फिक्चर्स	३११२३	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००
८०४३६५०५१०२ गाउँपालिका स्तरिय कार्यक्रम तथा योजना					
६२	३६	धार्चे अपाङ्ग उधानशिल सिप विकास तालिम	२२५१२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	४,००
६३	४५	पञ्जिकरण शाखा व्यवस्थापन	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	६८
६४	४५	पञ्जिकरण शाखा व्यवस्थापन	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२,३२
६५	५६	वडा स्तरिय वाल क्लव गठन	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	१,००
६६	५	गुम्दा आलु मेला	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१,००
६७	३४	धार्चे युवा तथा खेलकुद विकास	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	१३,००
६८	४९	धार्चेमा उत्पादित बस्तुको बजार व्यावस्थापन	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१०,००
६९	२	तातो पानि मेला	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२,००

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
७०	६	सिंगला रेसे मेला	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१,००
७१	४०	महिला समुह शसक्तिकरण कार्यक्रम	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	३,००
७२	७	भिमोदय क्याम्पस अक्षयकोष	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	१,००
७३	९	पत्रकार महासंध भवन निर्माण गोरखा	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१,७२
७४	९	पत्रकार महासंध भवन निर्माण गोरखा	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२८
७५	४६	प्रधानमन्त्री रोजगार शाखा व्यवस्थापन	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	१,००
७६	५०	वन तथ बाताबरण (नर्सरी स्थापना तथा वृक्षरोपण)	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	५,००
७७	५७	दलित आरन भवन व्यवस्थापन	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	२,००
७८	४२	बालबालिका संरक्षण सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	१,००
७९	१	गोरखा उत्तरी तमु समाज फंग	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	३,५०
८०	४३	नमुना बस्ती लाप्राक लालपुर्जा व्यवस्थापन	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	५,००
८१	८	भवानी मा वि छात्रबास व्यवस्थापन	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००
८२	४	भुमी आयोग व्यवस्थापन	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१,००
८३	४४	प्राविधिक शाखा व्यवस्थापन	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	३,००
८४	५१	विपद व्यवस्थापन कोष	२७२१२	आन्तरिक श्रोत	२५,००
८५	४१	आयूर्बेद औषधी खरिद तथा व्यवस्थापन	२७२१३	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१,००
८६	३३	सर्शत चालु र पुजिगत फर्ता गर्नु पर्न रकम फिर्ता	२८२१९	आन्तरिक श्रोत	३,४६,६२
८७	४७	प्रदेश सरकार समपुरक अनुदान रकम फिर्ता	२८२१९	आन्तरिक श्रोत	२०,०७
८८	१६	गा पा भवन	३११११	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४०,००

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
८९	३९	सामुदायिक स्वास्थ्य भवन खोर्लाबेसी	३१११२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१०,००
९०	३०	चाम खर्क महिला भवन निर्माण	३१११२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००
९१	३१	हुल्चुक वडा कार्यालय मर्मत	३१११३	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	६,००
९२	२६	सडक मर्मत संभार / JCV खरिद	३११२२	आन्तरिक श्रोत	७०,००
९३	१४	सेवा परामर्श (DPR)	३११३५	आन्तरिक श्रोत	२४,००
९४	२२	भिर्कना मोटरबाटो सडक निर्माण	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१५,००
९५	२५	जे सि भि इन्धन / सडक मर्मत सम्भार	३११५१	आन्तरिक श्रोत	४८,००
९६	२४	छोटे खोला सडक मर्मत	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००
९७	१९	भिसी थमन मार्ग	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५०,००
९८	२०	केरौजा मोटर बाटो सडक निर्माण	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४०,००
९९	५३	आकस्मिक सेवा सुचारु (सडक गोरेटो बाटो मर्मत तथा सरसफाइ)	३११५१	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१५,००
१००	५३	आकस्मिक सेवा सुचारु (सडक गोरेटो बाटो मर्मत तथा सरसफाइ)	३११५१	आन्तरिक श्रोत	१०,००
१०१	२१	उहिया माथिल्लो गाउ मोटर बाटो	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००
१०२	२३	ठाटी मवटर बाटो सडक निर्माण	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१५,००
१०३	२७	दोभान मोटर पुल	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	८०,००
१०४	३८	केरौजाबेसी खानेपानी निर्माण	३११५६	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	५,००
१०५	५२	हिम पाइप खरिद ढुवानी तथा नौली खोला र खोर्लाबेसी खोला मर्मत	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००
१०६	१८	गुम्दा चिस्यान केन्द्र	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२०,००
१०७	५४	नदी जन्य पदार्थ उत्खन्न (बढी गण्डकी र रिसे खोला) DPR	३११५९	आन्तरिक श्रोत	६,००

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
१०८	५५	अस्थायी प्रहरी चौकी निर्माण	३११५९	आन्तरिक श्रोत	८,००
१०९	११	फिस ह्याचरी निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२२,००
११०	४८	नेपाल पर्यटन बोर्ड साझेदारि कार्यक्रम	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१६,००
१११	१५	भैपरी आउने विविध (MATCHING FUND	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	८०,००
११२	२८	माछीखोला ढल ब्यावस्थापन	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	९,२२
११३	१७	बहु उद्धेश्यिय सभा हल	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५०,००
११४	३७	लाप्राक मण्डली पर्खाल तथा तारबार	३११५९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	८,००
११५	१३	पुर्बाधार साझेदारी कार्यक्रम	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	६४,००
११६	२९	खोर्लाबरेसी ढल ब्यवस्थापन	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००
११७	३	लाप्राक क्ययीबा मैदान निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००
११८	३५	जनजागृती स्कुल मर्मत माछीखोला	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	६,००
११९	३२	धार्चे गेट निर्माण लिदिंग	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
१२०	१२	Paraglading पुर्बाधार निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
१२१	१०	जडीबुटी खेती अध्ययन तथा अर्थ प्रशोधन केन्द्र	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५०,००
१२२	१०	जडीबुटी खेती अध्ययन तथा अर्थ प्रशोधन केन्द्र	३११५९	गण्डकी प्रदेश - समपुरक अनुदान पुँजीगत	७०,००
८०४३६५०५१०३ गत बर्षको भुक्तानी दायित्व					
१२३	३	पारिश्रमिक कर्मचारी सुन बहादुर	२११११	आन्तरिक श्रोत	२८
१२४	४	घर तथा जग्गा भाडा	२८१४२	आन्तरिक श्रोत	५,००
१२५	१	गा पा भवन	३११११	आन्तरिक श्रोत	२,२७,३३
१२६	२	जनजागृती मा वि माछा खोला	३११५९	आन्तरिक श्रोत	१७,००
१२७	५	साझेदारी कार्यक्रमको दायित्व झोलुङ्गे पुल	३११५९	आन्तरिक श्रोत	३३,००

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
८०४३६५०५२०१ धार्चे गाउँपालिकावडा नं.१					
१२८	४	दलित उत्थान कार्यक्रम	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	१,५०
१२९	६	कृषि तथा पशु पन्क्षी कृषक अनुदान ९ (कुखुरा खोर तारबार निर्माण)	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	३,५०
१३०	७	हुल्चुक फोहोर मैला व्यवस्थापन	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,५०
१३१	१०	हुल्चुक मण्डली किचेनकोठा निर्माण	३१११२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	४,००
१३२	३	इच्छा आ.वि. च्यानल गेट निर्माण	३१११३	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००
१३३	२	पाङराङ चौतारा ट्रस खा. पा. निर्माण	३११५६	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	७,००
१३४	५	दोभाव गोरेटो बाटो निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००
१३५	९	सल्लाघारी गोरेटो बाटो निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,५०
१३६	११	गणेश हिमालयन आ.वि. जग्गा सम्याउने	३११५९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	५,००
१३७	८	दम्पाक चेत गोरेटो बाटो निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००
१३८	१	गणेश हिमाल एकता युवा क्लव मैदान सम्याउने तथा निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००
८०४३६५०५२०२ धार्चे गाउँपालिकावडा नं.२					
१३९	१२	कार्यालय संचालन तथा व्यवस्थापन	२२३११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	२,००
१४०	११	लामावेशी गाउघर क्लिनिक सामाग्री खरिद	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१,००
१४१	१६	विपद व्यवस्थापन	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	१,००
१४२	१५	केरौजा बेशी फोहोर मैला व्यवस्थापन	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००
१४३	१३	फुल खेती	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	२,००
१४४	२	बम्लक चोक सामुदायिक भवन निर्माण	३१११२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	९,००
१४५	३	गण्डकी लालीगुरास महिला समुह भवन निर्माण	३१११२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
१४६	१४	मनितो ढकन सहितको कुलो निर्माण	३११५५	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००
१४७	१०	वडा कार्यालय खानेपानी निर्माण	३११५६	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,००
१४८	९	केरौजा मावि छात्रावास शौचालय निर्माण	३११५८	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००
१४९	४	ख्युङ्चे भिरको बाटो तारवार निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००
१५०	७	रुन्चेत सामुदायिक अर्धङ मैदान निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
१५१	१	डोङगन गोरेटो बाटो निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००
१५२	५	ब्याङ्चेत देखि मङचेत सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००
१५३	६	लेकाली सृजनशिल युवा क्लव खेलकुद मैदान निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००
१५४	८	लामावेशी सामुदायिक भवन मैदान निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००
८०४३६५०५२०३ धार्चे गाउँपालिकावडा नं.३					
१५५	११	वडा कार्यालय संचालन तथा व्यवस्थापन	२२३११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१,००
१५६	१२	सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	२२५१२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	२,५०
१५७	७	उहिया स्वास्थ्य चौकी व्यवस्थापन	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१,००
१५८	१५	उहिया दलित डम्पिङ निर्माण	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
१५९	१३	कृषि कार्यक्रम उन्नत जातको भेडा खरिद	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	२,५०
१६०	३	खोर्ला लुङगेत खोला लघुजलविधुत इन्टेक	३११५३	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००
१६१	१	गोङगो खोला गोरेटो बाटो निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	६,५०
१६२	२	खोर्ला हिन्गो डाडा बाटो रेलिङ	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००
१६३	१४	उहिया माथिल्लो गाउ सार्वजनिक धारा	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००
१६४	८	दुङला आ वि तारवार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
१६५	६	पार्वती निमावि उहिया तारवार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
१६६	१०	लुम्चेत खेल मैदान तारवार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,५०
१६७	४	सातकन्या देवि मावि खोर्ला रेलिङ	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
१६८	९	खोर्लामा नवदुर्गा मन्दिर निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००
१६९	५	तातोपानी आधारभुत विदालय तारवार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००
८०४३६५०५२०४ धार्चे गाउँपालिकावडा नं.४					
१७०	१६	लाप्राक स्वास्थ्य चौकी व्यवस्थापन	२२५२९	आन्तरिक श्रोत	२,००
१७१	१४	बृक्षारोपन	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१,००
१७२	६	पोषण स्वास्थ्य कार्यक्रम	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१,००
१७३	१५	वडा कार्यालय मर्मत तथा व्यवस्थापन	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	६,००
१७४	१३	फोहोर व्यवस्थापन	२२५२९	आन्तरिक श्रोत	३,००
१७५	३	स्थानीय धुम उधमशिल	२२५२९	आन्तरिक श्रोत	३,००
१७६	२	आलु विउ निर्मलीकरण tissu culture	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००
१७७	१७	हिमाली आमा समुह व्यवस्थापन फर्निचर खरिद	३११२३	आन्तरिक श्रोत	२,००
१७८	७	शाखा रोड मर्मत	३११५१	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१५,००
१७९	४	खानेपानी निर्माण धार्चे	३११५६	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
१८०	११	नमुना बस्ती गोरेटो निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
१८१	८	चिहान डाडा टहरा निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००
१८२	५	विधालय तारवार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
१८३	१०	ढल निकास	३११५९	आन्तरिक श्रोत	४,००
१८४	९	सार्वजनिक शौचालय निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
१८५	१२	पुरानो गाउ बाटो मर्मत	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००
१८६	१	इमान आरोही पार्क	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
८०४३६५०५२०५ धार्चे गाउँपालिकावडा नं.५					
१८७	१०	घाटु समिति सामाग्री खरिद	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	३,००
१८८	१५	उन्नत जातका कषि विउ विजन	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	५,००
१८९	१३	धार्चे आमा समुह आवश्यक सामाग्री खरिद	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	३,००
१९०	१२	महिला तथा बाल पोषण कार्यक्रम	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	२,००
१९१	११	सिङ्ला स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१,००
१९२	१६	सिङ्ला फोहोर मैला व्यवस्थापन	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
१९३	८	जनजागति मावि छात्रवास व्यवस्थापन	२२५२९	आन्तरिक श्रोत	५,००
१९४	९	हिमालय इको इन्फाइरोमेन क्लव सामाग्री खरिद	२२५२९	आन्तरिक श्रोत	२,५०
१९५	१७	विपद व्यवस्थापन कोष	२२५२९	आन्तरिक श्रोत	३,००
१९६	१४	वडा कार्यालय व्यवस्थापन तथा आवश्यक सामाग्री खरिद	२२७११	आन्तरिक श्रोत	७६
१९७	१४	वडा कार्यालय व्यवस्थापन तथा आवश्यक सामाग्री खरिद	२२७११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१,७४
१९८	६	सिह देवी आवि फर्निचर	३११२३	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	६,००
१९९	१	गुम्दा ढल निकास निर्माण साविक वडा ६७८	३११५८	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१५,००
२००	७	अमरनाथ आवि घेरावार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००
२०१	४	चिहान डाडा ट्रस निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
२०२	३	सात कन्या देवी घेरवार	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
२०३	१८	खानीवेशी पहिरो नियन्त्रण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
२०४	२	सिङला दलित आरण निर्माण	३११५९	आन्तरिक श्रोत	५,००
२०५	५	सुर्योदय मावि वाल कक्षा घेरावार तथा प्रवेशदार निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
८०४३६५०५२०६ धार्चे गाउँपालिकावडा नं.६					
२०६	११	वडा कार्यालय व्यवस्थापन तथा सामाग्री खरिद	२२३११	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२,००
२०७	८	मन्जुश्री मावि बार्षिक उत्सव कार्यक्रम तथा स्मारिका प्रकाशन	२२५२९	आन्तरिक श्रोत	२,००
२०८	९	सामाजिक सुनुवाइ कार्यक्रम	२२५२९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१,००
२०९	७	बर्थिङ सेन्टर स्वास्थ्य सामाग्री खरिद	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
२१०	१०	कुटानी पिसानी मेशिन खरिद	३११२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
२११	३	रुकु कुना खानेपानी टयाङ्की निर्माण	३११५६	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००
२१२	५	यार्सा खानेपानी टयाङ्की निर्माण	३११५६	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००
२१३	१	काशीगाउ भित्र सिडी तथा गोरेटो बाटो निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१०,००
२१४	६	माने डाडा प्रतिक्षालय यार्सा	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
२१५	२	चामा खर्क ढल निकासा गोरेटो बाटो निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	६,००
२१६	१२	श्री मन्जुश्री मा वि काशिगाउ झ्याल ढोका तथा अन्य मर्मत	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	३,००
२१७	४	यार्सा खेल मैदान निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	९,००
८०४३६५०५२०७ धार्चे गाउँपालिकावडा नं.७					
२१८	१४	डीपिआर लापुगाउ ढल निर्माण	२२४११	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	२,००
२१९	६	माझगाउ सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ व्यवस्थापन तथा समाग्री खरिद	२२५२९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००
२२०	१५	फोहोर व्यवस्थापन	२२५२९	आन्तरिक श्रोत	१,००

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
२२१	११	घुम्ती गोठ सुधार कार्यक्रम	२२५२९	आन्तरिक श्रोत	५,००
२२२	९	लेवा गाउ स्वास्थ्य जनचेतना तथा स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम	२२५२९	आन्तरिक श्रोत	२,००
२२३	७	खेलकुद सामाग्री खरिद	२२५२९	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	५०
२२४	१२	बाख्रालाइ तारवार तथा खोर निर्माण ३ जना	२२५२९	आन्तरिक श्रोत	६,००
२२५	५	भिरकुना सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ फर्निचर खरिद	३११२३	आन्तरिक श्रोत	२,००
२२६	४	नौली लघुजलविधुत दोस्रो कुलो मर्मत	३११५३	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
२२७	१३	न्याउली झरना रेन्बोलाइट व्यवस्थापन	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	१,५०
२२८	१०	वडा कार्यालय व्यवस्थापन झ्याल निर्माण तथा रैलिङ निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
२२९	८	कालरात्री मावि रिटेनिङ वाल सिढी निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	६,००
२३०	३	खानीगाउ गोरेटो बाटो निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
२३१	१	छिर्को खोला गोरेटो बाटो निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
२३२	२	प्रभात किरण मावि देखि डाडागाउ गोरेटो बाटो निर्माण	३११५९	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	५,००
८०४३६५०५३०१ धार्चे गाउँपालिका - शिक्षा					
२३३	११	थप शिक्षक पोसाक	२११२१	आन्तरिक श्रोत	२,००
२३४	७	प्र अ तथा शिक्षक तालिम	२२५१२	आन्तरिक श्रोत	१,००
२३५	२	IEMIS तालिम	२२५१२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	३,००
२३६	८	मनिकाम मा वि कक्षा ११ र १२ व्यवस्थापन	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	४,००
२३७	१२	स्तर मापन परिक्षा संचालन	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	२,००
२३८	९	स्थानिय पाठ्य पुस्तक लेखन तथा छपाइ	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	६,००

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
२३९	५	धार्चे SEE परिक्षा केन्द्र व्यवस्थापन	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२,००
२४०	६	शैक्षिक क्यालेण्डर निर्माण	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	१,००
२४१	१०	धार्चे गा पा स्तरिय खेलकुद कार्यक्रम	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	६,००
२४२	४	BLE परिक्षा	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	४,००
२४३	१	गा पा शिक्षक अनुदान	२२५२९	आन्तरिक श्रोत	१५,००
२४४	१	गा पा शिक्षक अनुदान	२२५२९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	४०,००
२४५	३	विद्यालय स्तरिय शैक्षिक भ्रमण	२२६१९	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	६,००
८०४३६५०५३०२ धार्चे गाउँपालिका - स्वास्थ्य					
२४६	१	स्वास्थ्य कर्मचारी पारिश्रमिक गा पा अनुदान	२११११	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	४०,००
२४७	१	स्वास्थ्य कर्मचारी पारिश्रमिक गा पा अनुदान	२११११	आन्तरिक श्रोत	१५,००
२४८	६	स्वास्थ्य कर्मी जोखिम तथा रात्री सेवा भत्ता	२११३९	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	२,००
२४९	५	स्वास्थ्य चौकी मसलन्द	२२३११	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	३,५०
२५०	७	वर्थिङ सेन्टर स्वास्थ्य सामाग्री खरिद	२२३१९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	२,५०
२५१	३	SBA तालिम	२२५१२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	२,००
२५२	४	जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य परिक्षण भेटघाट कार्यक्रम	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	६,००
२५३	९	महिला स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रम VIA TEST	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	३,००
२५४	१०	सुत्केरी आमा लाइ धार्चेको कोशेली	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	२,००
२५५	२	ग्रामिण Altrasound मेसिन खरिद	३११२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	९,००
८०४३६५०५३०३ धार्चे गाउँपालिका - कृषि					
२५६	१०	पशु कार्यालय मसलन्द	२२३११	आन्तरिक श्रोत	१,००
२५७	५	मौरी पालन तालिम	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	१,००
२५८	६	उन्नत घासको नर्सरी निर्माण तथा बेर्ना विउ वितरण	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	३,००
२५९	११	TROUT माछा भुरा खरिद तथा ढुवानी	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	३,००

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
२६०	९	पशु स्वास्थ्य सिविर	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	१,००
२६१	२	उन्नत जातको विउविजन तथा फलफुल बेर्नाको विउ स्रोत केन्द्र स्थापना गर्ने	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	६,००
२६२	३	मौरी पालन आधुनिक घार अनुदान कार्यक्रम ६ जना	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	६,००
२६३	७	गोठालोलाइ पाल वितरण तथा सोलार वितरण	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	१२,००
२६४	४	सिचाइ कार्यक्रम पाइप ६ जना	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	७,००
२६५	१	व्यावसायिक कृषी फर्म अनुदान ८ जना	२२५२९	आन्तरिक श्रोत	५,००
२६६	८	पशु औषधी खरिद	२७२१३	आन्तरिक श्रोत	२,००
८०४३६५०५३०४ धार्चे गाउँपालिका विविध					
२६७	२	विभिन्न पर्यटन प्रबर्द्धन कार्यक्रम(रक क्लाम्पिङ राफ्टिङ पर्यटन प्रबर्द्धन सम्बन्धी कार्यक्रम	२२५२२	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	४,००
२६८	१२	गरिब जेहन्दार तथा दलित लाइ +२ प्राविधिक विषय छात्रवृत्ती कोष २० जना	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	८,००
२६९	६	न्यायिक समिति / प्रहरी / सामुदायको सयुक्त छलफल (बाल बिबाह ,बहु विबाह सम्बन्धी)	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१,५०
२७०	९	मेलमिलाप कर्ताको यातायात खर्च	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१,००
२७१	३	सामुदायमा आधारित महिला लोक कल्याणकारी कोष	२२५२२	आन्तरिक श्रोत	२५,००
२७२	७	न्यायिक सम्बन्धी प्रचार प्रसार	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१,००
२७३	८	न्यायिक समिति र विद्यालय विच अन्तरक्रिया	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१,५०
२७४	४	मेलमिलाप कर्ता तालिम	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	६,००
२७५	५	वडा स्तरमा मेलमिलाप केन्द्र स्थापना	२२५२२	गण्डकी प्रदेश - समानिकरण अनुदान	१,६८
२७६	५	वडा स्तरमा मेलमिलाप केन्द्र स्थापना	२२५२२	राजस्व बाँडफाँड - प्रदेश सरकार	८२

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
२७७	१०	न्यायिक समिति सवलिकरण अध्ययन भ्रमण	२२६१९	राजस्व बाँडफाँड - संघीय सरकार	१,५०
२७८	१३	मानब सेवा आश्रम	२५३१५	आन्तरिक श्रोत	१,५०
२७९	१	पानी घट्टा संरक्षण तथा निर्माण (पाइप तथा अन्य सामाग्री खरिद तथा जडान	३११५६	नेपाल सरकार - समानिकरण अनुदान	६,००
८०४३६५०५५११ संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम (शसर्त अनुदान)					
२८०	३९	कृषि तथा पशु सेवाका एक गाँउ एक प्राविधिकहरुको तलव भत्ता	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	६,००
२८१	७९	रोजगार सहायकको तलब	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	३,९३
२८२	८७	एम. आई. एस. अपरेटर र फिल्ड सहायक पारिश्रमिक, चाडपर्व खर्त तथा पोशाक खर्च	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	६,२६
२८३	९६	रोजगार संयोजकको तलव	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	४,९४
२८४	८०	प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ताहरुको पारिश्रमिक तथा विद्यालय कर्मचारी व्यबस्थापन अनुदान	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	४५,१०
२८५	३३	आधारमुत तह कक्षा (६-८) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१४,११
२८६	१५	आधारमुत तह कक्षा (६-८) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	२,५१
२८७	५८	प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ताहरुको पारिश्रमिक तथा विद्यालय कर्मचारी व्यबस्थापन अनुदान	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	७,७९
२८८	३२	माध्यमिक तह कक्षा (९-१०) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	४१,४२
२८९	३५	माध्यमिक तह कक्षा (९-१०) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	७,३८

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
२९०	८६	माध्यमिक तह कक्षा (९-१०) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	१५,०२
२९१	५२	प्राविधिक सहायकको तलव	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	३,९३
२९२	२७	आधारभूत तहका स्वीकृत दरवन्दीका शिक्षक, राहत अनुदान शिक्षकका लागि तलब भत्ता अनुदान (विशेष शिक्षा परिषद अन्तरगतका शिक्षक/कर्मचारीहरु समेत)	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	६,१९,००
२९३	७०	स्थानीय तहका स्वास्थ्य चौकी, प्रा.स्वा.के. र अस्पतालहरुमा कार्यरत कर्मचारीहरुको तलव, महगी भत्ता, स्थानीय भत्ता, पोषाक लगायत प्रशासनिक खर्च समेत	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२,६३,००
२९४	४०	माध्यमिक तहका स्वीकृत दरवन्दीका शिक्षक, राहत अनुदान शिक्षक लागि तलब भत्ता अनुदान (विशेष शिक्षा परिषद अन्तरगतका शिक्षक/कर्मचारी,प्राविधिक धारका प्रशिक्षक समेत)	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२७,००
२९५	९१	प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ताहरुको पारिश्रमिक तथा विद्यालय कर्मचारी व्यबस्थापन अनुदान	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	१६,१९
२९६	९५	आधारमुत तह कक्षा (६-८) मा अंग्रेजी,गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	२११११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	५,१२
२९७	६५	रोजगार सहायकको पोशाक भत्ता	२११२१	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	१०
२९८	१०७	रोजगार संयोजकको पोसाक	२११२१	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१०
२९९	३०	प्राविधिक सहायकको पोसाक	२११२१	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	१०
३००	७२	रोजगार सहायको स्थानीय भत्ता	२११३१	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	३९

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
३०१	३	रोजगार संयोजकको स्थानीय भत्ता	२११३१	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	४८
३०२	८९	प्राविधिक सहायकको स्थानीय भत्ता	२११३१	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	३९
३०३	४९	एम. आई. एस. अपरेटर र फिल्ड सहायको लागि सञ्चार खर्च	२२११२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	७
३०४	१९	मसलन्द सामान खरिद (सेवा केन्द्र सञ्चालानार्थ)	२२३११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	१,८०
३०५	२२	रोजगार सेवा केन्द्रको सँचालन खर्च	२२३११	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	२,६५
३०६	१०४	सञ्चार सामाग्री प्रसारण तथा छपाई (सञ्चार र पँहुच अभियान सञ्चालान)	२२३१३	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	१,५०
३०७	७	मेशिनरी आजार तथा फर्निचर मर्मत सम्भार (सेवा केन्द्र सञ्चालानार्थ)	२२३१९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	८४
३०८	८१	कृषि स्नातक करार	२२४१३	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	४,८०
३०९	६६	गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७७ बमोजिम उद्यमीको स्तरोन्नती (आवश्यकता पहिचानका आधारमा पुनर्ताजगी र एडभान्स सीप विकास तालिम कार्यक्रम)	२२५१२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	४,८०
३१०	१६	कोभिड-१९ बाट पुगेको शैक्षिक क्षतिको परिपुरण तथा अन्य विपदको समयमा सिकाइ निरन्तरताका लागि कार्यक्रम	२२५१२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२,६०
३११	६८	प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाइ सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ समाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाइ अनुदान	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	२,१०

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
३१२	८४	विभिन्न सरुवारोग, नसर्ने रोग, जुनोटिक, मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धि अन्तरक्रिया कार्यक्रम तथा दिवसहरु (Hypertension, Diabetes, COPD, Cancer Days, आत्महत्या रोकथाम दिवस, मानसिक स्वास्थ्य दिवस, अल्जाईमर दिवस, रेबिज दिवस, विश्व औलो दिवस) मनाउने	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,२५
३१३	७७	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	२,३०
३१४	३६	स्वास्थ्य सूचना साथै आइ एम यू सुदृढीकरण कार्यक्रम	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	६५
३१५	२४	पोषण कार्यक्रम	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	३,२८
३१६	३४	सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी.- सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	२,७३
३१७	२१	परिवार नियोजन किशोर किशोरी तथा प्रजनन् स्वास्थ्य कार्यक्रम	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२,००
३१८	१०८	प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाइ सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ समाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाइ अनुदान	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	५,८०
३१९	७१	सस्थागत क्षमता विकास,परीक्षा सञ्चालन एवम् विद्यार्थी मुल्याङ्कन	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	१,३२
३२०	५९	इपिडेमियोलोजिकल रिपोर्टिङ्ग	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२०
३२१	१०५	कोभिड १९ लगायत विभिन्न महामारीजन्य रोगहरुको रोकथाम, नियन्त्रण तथा निगरानीका लागि सरोकारवाला सँगको अन्तरक्रिया तथा RRT, स्वास्थ्यकर्मी परिचालन	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२५

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
३२२	१०१	राष्ट्रिय महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रम (पोशाक प्रोत्साहन, यातायात खर्च, वार्षिक समिक्षा गोष्ठी र दिवस मनाउने खर्च समेत)	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१३,००
३२३	१८	आ.व. 207९/८० मा नयाँ आलुबाली पकेट विकास कार्यक्रम सञ्चालन	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१२,००
३२४	१०६	संस्थागत क्षमता विकास,परीक्षा सञ्चालन एवम् विद्यार्थी मुल्याङ्कन	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	६५
३२५	५१	पशुपंक्षी आदीबाट हुने ईन्फुएन्जा, बर्ड फ्लु, AMR, सिष्टिसर्कोसिस, टक्सोप्लाज्मोसिस आदि विभिन्न सरुवारोग सम्बन्धि रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि सचेतना कार्यक्रम	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२०
३२६	५०	रोजगारी सृजना (नेपाल सरकार)	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२८,४८
३२७	९७	गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७७ बमोजिम लघु उद्यम विकास मोडेलमा नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना गर्ने	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२३,८०
३२८	९२	पालिका स्तरमा स्वास्थ्य संस्थाहरुको मासिक बैठक, स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुको डाटा भेरिफिकेशन एवं गुणस्तर सुधार साथै अर्धबार्षिक एवं बार्षिक समिक्षा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२,५५
३२९	७६	कोभिड-१९ बाट पुगेको शैक्षिक क्षतिको परिपुरण तथा अन्य विपदको समयमा सिकाइ निरन्तरताका लागि कार्यक्रम	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	९४
३३०	१०३	CBIMNCI कार्यक्रम (कार्यक्रम समिक्षा, स्थलगत अनुशिक्षण, समता तथा पहुच कार्यक्रम)	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	५,००
३३१	६९	सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरुलाई निशुल्क स्यानिटरी प्याड ब्यवस्थापन	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	५,५३

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
३३२	६२	विभागले उपलव्ध गराउने विधि/पद्दति अनुसार वडा स्तरबाट घटना दर्ता सप्ताह अभियान सञ्चालन	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	९०
३३३	११	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	४,६८
३३४	७४	आकस्मिक अवस्थामा औसधि एवं ल्याब सामाग्री ढुवानी, रेकर्डिङ तथा रिपोर्टिङका लागि फर्म फरमेट छपाइ, ई-टि.बि रजिस्टरअध्यावधिक, विश्व क्षयरोग दिवस सम्बन्धी कार्यक्रम, स्थलगत अनुशिक्षण तथा सुपरिवेक्षण, क्षयरोगका कार्यक्रमको अर्ध बार्षिक समिक्षा तथा कोहर्ट विश्	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,०९
३३५	९८	रैथाने बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१०,००
३३६	१०	स्वास्थ्य चौकी (आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र) को न्युनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रम (अभिमुखीकरण, समिक्षा, फलो अप , अनुगमन तथा सुदृधिकरण समेत)	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,२५
३३७	६	सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरुलाई निशुल्क स्यानिटरी प्याड ब्यवस्थापन	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	२,००
३३८	३८	क्षयरोगका जोखिम समुह तथा स्वास्थ सेवाको पहुच कम भएका समुदायमा सकृय क्षयरोग खोजपडताल कार्यक्रम। घरपरिवारका सदस्यहरूको सम्पर्क परिक्षण, एवं पाँच वर्ष मुनिका बालबालिमा क्षयरोग रोकथाम सम्बन्धी टी.पि.टी. कार्यक्रम	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	९१
३३९	२	पशुपन्छी रोगको अन्वेषण, नमुना सङ्कलन तथा प्रेषण	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१०
३४०	१०२	आँखा, नाक, कान, घांटी तथा मुख स्वास्थ्य सम्वन्धि अभिमुखीकरण	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,००

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
३४१	६३	दलहन बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१०,२०
३४२	५	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	११,०३
३४३	१२	विश्व औलो दिवस मनाउने, किटजन्य रोग नियन्त्रण कार्यक्रमको अनुगमन एवम् मूल्याङ्कन तथा किटजन्य रोग नियन्त्रणका लागि बहुनिकाय अन्तरक्रिया गर्ने तथा Active Case Detection (औलो र कालाजार)	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	३०
३४४	९०	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	४,००
३४५	४७	किसान सूचीकरण कार्यक्रम	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	३,००
३४६	४२	कृषि, पशुपन्छी तथा मत्स्य तथ्यांक अध्यावधिक कार्यक्रम	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,००
३४७	१	कोभिड १९ को भ्याक्सिनको डिजिटाइजेशन तथा क्यू आर कोड प्रमाणिकरण	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	८०
३४८	५५	कृत्रिम गर्भाधान मिसन कार्यक्रम	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	३,५०
३४९	१७	विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा/आमा समूह तथा महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरुका लागि सामाजिक ब्यवहार परिवर्तन कार्यक्रम	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	७५
३५०	९४	सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	५,५६
३५१	५७	सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि छात्रबृत्ति (आवासीय तथा गैरआवासीय)	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	४,५८

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
३५२	२५	सम्भाव्य उत्पादनको उत्पादकत्व र बजार प्रतिस्पर्धा बृद्धि गर्नका लागि कम्तिमा ५ जनाको समुहमा प्रबिधि हस्तान्तरण	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,४०
३५३	७८	आ.व. 2078/79 मा स्थापना भएको आलुबाली पकेट विकास कार्यक्रमको निरन्तरता	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	६,००
३५४	४४	पोषण संवेदनशील (खानेपानी तथा सरसफाइ, कृषि, पशुसेवा, महिला तथा बालबालिका, शिक्षा र शासकीय प्रवन्ध) क्षेत्रका कार्यक्रमहरू सञ्चानल)	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,५०
३५५	९	सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि छात्रबृत्ति (आवासीय तथा गैरआवासीय)	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	९,५६
३५६	४१	तोकिएका विद्यार्थीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	७,३९
३५७	८५	प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाइ सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ समाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाइ अनुदान	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	१,०३
३५८	१००	राष्ट्रपति रनिङ्ग सिल्ड प्रतियोगिता (स्थानीय तहस्तरीय)	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,००
३५९	२९	सस्थागत क्षमता विकास,परीक्षा सञ्चालन एवम् विद्यार्थी मुल्याङ्कन	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	३,६४
३६०	६०	तोकिएका विद्यार्थीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	४१,४८
३६१	३१	सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१५,३५
३६२	२६	कोभिड १९ विरुद्ध खोप अभियान तथा बुस्टर खोप समेत संचालन ब्यवस्थापन खर्च (पालिकास्तरिय योजना र पालिका तथा स्वास्थ्य सस्था स्तरिय सुपरिवेक्षण)	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२,२६

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
३६३	२०	शैक्षिक पहुँच सुनिश्चितता, अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम (परम्परागत विद्यालय, वैकल्पिक विद्यालय, साक्षरता र निरन्तर शिक्षाका कार्यक्रम समेत)	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	४७
३६४	६७	सुर्तिजन्य पदार्थ तथा मध्यपान सेवनको न्यूनिकरण सम्बन्धी संचार कार्यक्रम	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२५
३६५	६१	पशु सेवा विभाग र प्रादेशिक निकायमा पशुपन्छी तथ्यांक तथा पशु सेवाका कार्यक्रमको प्रगति रिपोर्टिङ	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२०
३६६	४६	कोभिड-१९ बाट पुगेको शैक्षिक क्षतिको परिपुरण तथा अन्य विपदको समयमा सिकाइ निरन्तरताका लागि कार्यक्रम	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	४६
३६७	१४	शैक्षिक पहुँच सुनिश्चितता, अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम (परम्परागत विद्यालय, वैकल्पिक विद्यालय, साक्षरता र निरन्तर शिक्षाका कार्यक्रम समेत)	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,३०
३६८	८	नियमित खोप सुदृढीकरण, पूर्ण खोप सुनिश्चतता र दीगोपनाको लागि सुक्ष्मयोजना अद्यावधिक २ दिन र सरसफाई प्रबद्र्धन प्याकेज पुर्नताजगी तालिम १ दिन गरी ३ दिन एवं पूर्णखोप न.पा., गा.पा. सुनिश्चितताको लागि स्थानिय तह, वडा, खोप समन्वय समिती तथा नवनिवार्चित जनप्रतिनि	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२,२१
३६९	२३	तोकिएका विद्यार्थीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	१५,०४
३७०	३७	पोपण विशेष (स्वास्थ्य) क्षेत्रका कार्यक्रम सञ्चालन	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,५०
३७१	१३	सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि छात्रबृत्ति (आवासीय तथा गैरआवासीय)	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	२५,७२

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
३७२	५३	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	१,९७
३७३	८२	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१२,९२
३७४	२८	रोजगारी सृजना (आई.डि.ए.)	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	३१,५१
३७५	४३	सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरुलाई निशुल्क स्यानिटरी प्याड ब्यवस्थापन	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	९८
३७६	४५	शैक्षिक पहुँच सुनिश्चितता, अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम (परम्परागत विद्यालय, वैकल्पिक विद्यालय, साक्षरता र निरन्तर शिक्षाका कार्यक्रम समेत)	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [एस.इ.एस.पी. - सोधभर्ना अनुदान (बैदेशिक)]	२३
३७७	८८	मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम संन्चालन	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१८,२९
३७८	४	मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम अन्तर्गत आमा सुरक्षा, गर्भवती, रक्तसंचार, उत्प्रेरणा सेवा, न्यानो झोला र निशुल्क गर्भपतन कार्यक्रम	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१०,९६
३७९	८३	प्रजनन् रुग्णता स्वास्थ्य सेवा	२२५२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१,००
३८०	४८	अन्य विविध खर्च - आयोजना, सामाजिक सुरक्षा तथा घटना दर्ता सम्बन्धी विभिन्न बैठकको चियापान लगायतको खर्च	२२५२९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	४३
३८१	९३	एम. आई. एस. अपरेटर र फिल्ड सहायक देनिक भ्रमण भत्ता/यातायात खर्च/ईन्धन	२२६१९	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	१,२०
३८२	७३	आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाको लागि औषधि खरिद	२७२१३	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान चालु	१२,७५

सि.नं.	संकेत	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	स्रोत	विनियोजन
३८३	५४	लान्छे खोला गुम्दा, खुइते केरैजा खोला, न्याउली खोला, पलाङगुखोला लाप्राक, दुम्सिंग खानीखोला, रुन्चेत बेसी- उहीया बेसी धार्चे 2-3, लिस्नेपु खोला झो.पु, पहिरो फुगीखोला, माछा खोला धार्चे-3,5(बाढी) धार्चे गाउँपालिका, गोरखा	३११११२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान पुँजीगत [आन्तरिक ऋण - नगद ऋण]	५०,००
३८४	९९	Inj.Oxytocin भण्डारणका लागी ILR Refrigerator खरीद	३११२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान पुँजीगत [आन्तरिक ऋण - नगद ऋण]	४,००
३८५	७५	रोजगार सेवा केन्द्रको सुदृढिकरण (कम्प्यूटर, फर्निचर फिक्चर्स, क्यामरा, अन्य विद्युतीय उपकरण)	३११२२	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान पुँजीगत [आई डि ए - सोधभर्ना हुने ऋण (बैदेशिक)]	३,००
३८६	५६	नवीकरणीय ऊर्जा प्रवधि जडान (वायोग्याँस/ विद्युतीय चुलो/सुधारिएको चुलो/सौर्य ऊर्जा)	३११५३	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान पुँजीगत [आन्तरिक ऋण - नगद ऋण]	८,००
३८७	६४	कलकान खा.पा.आ. धर्चे न.पा.७ गोर्खा	३११५६	नेपाल सरकार - शसर्त अनुदान पुँजीगत [आन्तरिक ऋण - नगद ऋण]	२०,००
८०४३६५०५५१२ संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम (विषेश अनुदान)					
३८८	१	मेगा विधालय होस्टल वल्क निर्माण	३१११२	नेपाल सरकार - विषेश अनुदान पुँजीगत	१,००,००
८०४३६५०५५१३ संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम(समपुरक अनुदान)					
३८९	११.४.२२.९९२८	दोभान मोटरेवल पुल निर्माण	३११५१	नेपाल सरकार - समपुरक अनुदान पुँजीगत [आन्तरिक ऋण - नगद ऋण]	८०,००
८०४३६५०५५२२ प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम (विषेश अनुदान)					
३९०	१	खानेपानी (पानी प्रशोधन)	३११५६	गण्डकी प्रदेश - विषेश अनुदान चालु	५०,००

विनियोजन ऐन

सभावाट स्वीकृत मिति : २०७९/०३/१०

धार्चे गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को सेवा र कार्यहरूको लागि स्थानीय सञ्चित कोषवाट केहि रकम खर्च गर्ने र विनियोजन गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन।

प्रस्तावना : धार्चे गाउँपालिका, गोरखाको आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को सेवा र कार्यहरूको लागि सञ्चितकोष बाट केही रकम खर्च गर्ने अधिकार दिन र सो रकम विनियोजन गर्न वान्छनीय भएकाले, नेपालको संविधानको धारा २२९ को उप-धारा २ बमोजिम धार्चे गाउँपालिका, गोरखाको गाउँसभाले यो ऐन बनाएको छ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :** (१) यस ऐनको नाम धार्चे गाउँपालिका विनियोजन ऐन, २०७९ रहेको छ।
(२) यो ऐन सभाले पारित गरेपछी लागु हुनेछ।

२. **आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को निमित्त सञ्चितकोष बाट रकम खर्च गर्ने अधिकार :** (१) आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को निमित्त गाउँकार्यपालिका, वडा समिति, विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरूका निमित्त चालु खर्च, पूजिगँत खर्च र वित्तिय व्यवस्थाको रकम समेत गरी जम्मा रकम ५१,६१,०३,५३०।- (अक्षरुपी : एकाउन्न करोड एकसठ्ठी लाख तीन हजार पाँच सय तीस रुपैयां) मा नवढाई निर्दिष्ट गरिए बमोजिम सञ्चितकोष बाट खर्च गर्न सकिनेछ। जस अनुसार संघीय सरकारबाट शर्सत अनुदान १६ करोड ५ लाख, समानिकरण अनुदान ९ करोड ८९ लाख, विशेष अनुदान १ करोड, समपुरक अनुदान ८० लाख र राजश्व बाँडफाँड ९ करोड १२ लाख २५ हजार छ भने प्रदेश सरकार बाट समानीकरण अनुदान १ करोड ११ लाख २२ हजार, विशेष अनुदान ५० लाख, समपुरक अनुदान ७० लाख, सवारी साधन बाँडफाँड ५९ लाख बयासी हजार छ त्यसैगरी आन्तरिक श्रोत ६० लाख र गत वर्ष आ.ल्या संचित कोष/दायित्व/शसर्त फिर्ता गर्नु पर्ने रु ११ करोड २३ लाख ७४ हजार ५ सय तिस अनुमानित खर्च गर्न सकिने छ।

३. **विनियोजन :** (१) यस ऐनद्धारा सञ्चितकोषबाट खर्च गर्न अधिकार दिएको रकम आर्थिक बर्ष २०७९/०८० को निमित्त धार्चे गाउँपालिकाको, गाउँकार्यपालिका, वडा समिति र विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरूको निमित्त विनियोजन गरिनेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कार्यपालिका, वडा समिति र विषयगत

शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरूको निमित्त विनियोजन गरेको रकममध्ये कुनैमा बचत हुने र कुनैमा अपुगहुने देखिनआएमा गाउँकार्यपालिकाले बचत हुने शिर्षकबाट नपुगहुने शिर्षकमा रकम सार्न सक्नेछ । यसरी रकम सार्दा एक शिर्षकबाट सो शिर्षकको जम्मा रकमको २५ प्रतिशतमा नबढ्ने गरी कुनै एक वा एक भन्दा बढी शिर्षकहरूबाट अर्को एक वा एक भन्दा बढी शिर्षकहरूमा रकम सार्न तथा निकासा र खर्च जनाउन सकिनेछ। पूँजिगत खर्च र वित्तिय व्यवस्थातर्फ विनियोजित रकम साँवा भुक्तानी खर्च र व्याज भुक्तानी खर्च शिर्षकमा बाहेक अन्य चालु खर्च शिर्षक तर्फ सार्न र वित्तिय व्यवस्था अन्तर्गत सावाँ भुक्तानी खर्च तर्फ विनियोजित रकम व्याज भुक्तानी खर्च शिर्षकमा बाहेक अन्यत्र सार्न सकिने छैन ।

तर चालु तथा पूँजीगत खर्च र वित्तिय व्यवस्थाको खर्च व्यहोर्न एक श्रोत बाट अर्को श्रोतमा रकम सार्न सकिनेछ ।

(३) उपदफा (२) माजुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि एक शिर्षकबाट सो शिर्षकको जम्मा स्वीकृत रकमको २५ प्रतिशतभन्दा बढ्नेगरी कुनै एक वा एक भन्दा बढी शिर्षकहरूमा रकम सार्न परेमा गाउँसभाको स्वीकृति लिनुपर्नेछ ।

अनुसूचि-१
(दफा २ संग सम्बन्धित)
नेपालको संविधानको धारा २२९ (२) बमोजिम
संञ्चितकोषबाट विनियोजन हुने रकम

रु. हजारमा

क्र. सं.	अनुदान संख्या	शीर्षकको नाम	चालु खर्च	पूँजिगत खर्च	वित्तिय व्यवस्था	जम्मा
१	२	३	४	५	६	७
१		गाउँकार्यपालिका, वडा कार्यालय, विषयगत शाखा ।	३३,०१,४८,३२३।-	१८,५९,५५,२०७।-		५१,६१,०३,५३०।-

आज्ञाले
काजीमान सुनार
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

धार्चे गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७९
धार्चे गउँपालिका अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यन्वयन गर्न बनेको ऐन, २०७९

सभाबाट पारित मितिः- २०७९/०३/१०

प्रस्तावना : धार्चें गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष ०७९/०८० को अर्थ सम्वन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्नको निमित्त स्थानीय कर तथा शुल्क संकलन गर्ने, छुट दिने तथा आय संकलनको प्रशासनिक व्यवस्था गर्न वान्छनीय भएकोले, नेपालको संविधानको धारा २८८ को उपधारा (२) वमोजिम धार्चे गाउँसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम आर्थिक ऐन, २०७९ रहेको छ ।
(२) यो ऐन २०७९ साल श्रावण १ गते देखि धार्चे गाउँपालिका क्षेत्रमा लागु हुनेछ ।

२ **सम्पत्ति कर** :(१) गाउँपालिका क्षेत्र भित्र अनसूची (१) बमोजिम कार, घर जग्गा कर लगाईने र असूल उपर गरिने छ ।

३. **भूमि कर (मालपोत)**: गाउँपालिका क्षेत्रभित्र अनुसूची (२) बमोजिम भूमिकर (मालपोत) लगाइने र असुल उपर गरिने छ ।

४. **घर बहाल कर**: गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, जग्गा वा पोखरी पुरै वा आशिंक तवरले वहालमा दिएकोमा अनुसूची (३) बमोजिम घर जग्गा बहाल कर लगाइने र असुल उपर गरिने छ ।

५. **व्यवसाय कर** : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजिगत लगानी र आर्थिक कारोवारका आधारमा अनुसूची (४) बमोजिम व्यवसाय कर लगाईने र असूल उपर गरिने छ ।

६. **जडिबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर** : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले उन, खोटो, जडिबुटी, वनकस, कवाडीमाल र प्रचलित कानूनले निषेध गरिएको जिवजन्तु वाहेकका अन्य मृत वा मारिएका जिवजन्तुको हाड, सिङ, प्वाख, छाला जस्ता बस्तुको व्यवसायिक कारोवार गरेवापत अनुसूची (५) बमोजिमको कर लगाईने र असूल उपर गरिने छ ।

७. **सवारी साधन कर** : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र दर्ता भएका सवारी साधनमा अनुसूची (६) बमोजिम सवारी साधन कर लगाईने र असूल उपर गरिनेछ । तर, प्रदेश कानुनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोही बमोजिम हुनेछ ।

८. **विज्ञापन कर** : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र हुने विज्ञापनमा अनुसूचि (७) बमोजिम विज्ञापन कर लगाइने

र असूल उपर गरिनेछ । तर, प्रदेश कानुनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोही बमोजिम हुनेछ।

९. **मनोरञ्जन कर** : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र हुने मनोरञ्जन व्यवसाय सेवामा अनुसूचि (८) बमोजिम व्यवसाय कर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ । तर अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोहि बमोजिम हुनेछ ।

१०. **बहाल विटौरी शुल्क** : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र आफूले निर्माण, रेखदेख वा संचालन गरेका अनुसूचि (९) मा उल्लेख भए अनुसार हाट बजार वा पसलमा सोही अनुसार बहाल बिटौरी शुल्क लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

११. **पार्किङ शुब्क** : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै सवारी साधनलाई पार्किङ सुविधा उपलब्ध गराए बापत अनुसूची (१०) बमोजिम पार्किङ शुल्क लगाईने र असूल उपर गरिनेछ ।

१२. **सेवा शुल्क, दस्तुर** : गाउँपालिकाले निर्माण, सञ्चालन वा व्यवस्थापन गरेका अनुसूची (११) मा उल्लिखित स्थानीय पूर्वाधार र उपलब्ध गराईएको सेवामा सेवाग्राही बाट सोही अनुसूचीमा व्यवस्था भए अनुसार शुल्क लगाईने र असूल उपर गरिनेछ ।

१३. **पर्यटन शुल्क** : गाउँपालिकाले आफनो क्षेत्रभित्र प्रवेश गर्ने पर्यटकहरुबाट अनुसूचि (१२) मा उल्लेखित दरमा पर्यटन शुल्क लगाईने र असूल उपर गरिनेछ । तर, प्रदेश कानुन स्वीकृत भई सो कानुनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोहि बमोजिम हुनेछ ।

१४. **सार्वजनिक स्थल प्रयोग दस्तुर** : (१) आवागमनमा अवरोध नहुने गरी सावर्जनिक स्थलमा टेण्ट लगाउनु पर्ने भएमा कारण खुलाई सम्वन्धित वडा कार्यालयबाट अनुमति लिनु पर्नेछ ।

(२) अनुमति दिदा प्रतिदिन प्रति बर्गफिट रु २.०० का दरले शुल्क लिईनेछ ।

(३) विना अनुमति टेण्ट लगाएको पाईएमा लाग्ने शुल्क बराबर थप जरिवाना लिईनेछ ।

(४) मुलुक बाहिरबाट टेन्ट झिकाई लगाएमा कुल टेन्ट भाडाको १० प्रतिशत भाडा कर लिईने छ। सोको असुली सम्वन्धित बडाहरुबाट गरिनेछ ।

(५) न्याउली झरना प्रवेश शुल्कः नेपालीको लागि रु २०, विदेशीको लागि रु ५०

१५. **बनपैदावार विक्री शुल्क** : (१) गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका सबै सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिबाट बन पैदावार विक्री गर्दा प्राप्त गर्ने रकममा १० प्रतिशतका दरले वनपैदावार बिक्री शुल्क लगाई असुल उपर गरिनेछ ।

१६. **ट्रेकिङ र प्याफटिड शुल्क** : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र ट्रेकिड वा -याफ्टिङ्ग सेवा वा व्यवसाय सञ्चालन गरे वापत अनुसूची (१३) बमोजिमको शुल्क लगाईने र असुल उपर गरिनेछ ।

१७. **कर छुट** : यस ऐन बमोजिम कर तिर्ने दायित्व भएका व्यक्ति वा संस्थाहरुलाई कुनैपनि किसिमका कर छुट दिइने छैन ।

१८. **कर तथा शुल्क संकलन सम्बन्धी कार्यविधि** : यो ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार कर तथा शुल्क

संकलन सम्बन्धी कार्यविधि गाउँपालिकाले तोके अनुसार हुनेछ ।

अनुसूची १
सम्पति कर

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	आ व २०७८।७९ आर्थिक वर्षको दररेट	आर्थिक वर्षा २०७९।८०को प्रस्तावित दर	पुष्टयाई	कैफियत
१	सम्पति कर	दुई तले वा सो भन्दा माथीको सिमेन्टेड RCC को रु २००, एक तले RCC को रु १५०, जस्ता तथा ढुगांको छाना भएको रु १००, अन्य रु ५०	दुई तले वा सो भन्दा माथीको सिमेन्टेड RCC को रु २००, एक तले RCC को रु १५०, जस्ता तथा ढुगांको छाना भएको रु १००, अन्य रु ५०		

गाउँपालिकाले आवश्यक नीति तथा कार्यविधि तयार गरी घरजग्गा रजिष्ट्रेशन गर्ने छ । रजिष्ट्रेशन बापत प्रति घर रु १०० शुल्क लिईनेछ ।

अनुसूची २
भूमि कर (मालपोत)

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	आ व २०७८।७९ आर्थिक वर्षको दररेट		पुष्ट्याई	कैफियत
१	मालपोत दस्तुर, भूमि कर	१० रोपनी सम्मको रु २०० सो भन्दा माथीको प्रतिरोपनी रु ३०का दरले	२० रोपनी सम्मका न्यूनतम रु २०० र सो भन्दा माथी प्रति रोपनी रु ३० का दरले		१

अनुसूची ३
घर बहाल कर

गा.पा.क्षेत्र भित्र तपशिल बमोजिम घर बहाल कर लगाईने र असुल उपर गरिने छ ।

घर बहाल रकमको १०

अनुसूची ४
व्यवसाय कर

वार्षिक रुपमा व्यवसाय कर निम्न अनुसार व्यवसाय कर उठाइनेछ ।

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	आ व २०७८।७९ आर्थिक वर्षको दररेट			आ.व. २०७९।०८० को दर (रू)		
		(क)	(ख)	(ग)	(क)	(ख)	(ग)
१	**होटल, लज, रेष्टुरेन्ट** क) १० कोठा भन्दा बढी कोठा भएको लज तथा होटललाई । ख) ५ देखि १० कोठा भएको होटल तथा लजलाई ग) साधारण होटल, लज र रेष्टुरेन्ट	२०००	१०००	५००	२०००	१०००	५००
२	**होमस्टे नवीकरण शुल्क**	५००			५००		
३	**मासु पसल** क) रांगाको समेत सवै प्रकारका मासु मात्र बेच्नेलाई। ख) रांगा बाहेक खसी वोका सहितको मासु बेच्नेलाई । ग) रांगा खसी, बोका वाहेकको मासु मात्र बेच्ने लाई ।	६००	४००	२००	६००	४००	२००
४	**मदिरा पसल** क) ईजाजत प्राप्त थोक मदिरा पसललाई । ख) ईजाजत प्राप्त खुद्रा मदिरा पसललाई ।	१०००	८००		१०००	८००	
५	**कोल्डिंक्स पसल**	१००			१००		
६	**सून चाँदी गहना पसल** क) आफ्नै सून चाँदी लिई वनाउने र बेच्नेलाई । ख) अरुको सून चाँदी लिई वनाउनेलाई ।	८००	५५०		८००	५५०	
७	**रेडियो, मोवाईल विक्रि तथा मर्मत**	३००			३००		
८	**संचार सेवा**	२५०			२५०		
९	**घडि विक्रि तथा मर्मत**	२००			२००		
१०	**केवल टि.भि .सेवा**	१५००			१५००		

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	आ व २०७८।७९ आर्थिक वर्षको दररेट			आ.व. २०७९।०८० को दर (रू)		
		(क)	(ख)	(ग)	(क)	(ख)	(ग)
११	**फोटो स्टूडियो** क) कलर ल्यावलाई । ख) फोटो स्टूडियोलाई ।	८००	३००		८००	३००	
१२	**हजाम**	७०			७०		
१३	**टेलरिङ**	१५०			१५०		
१४	**जूता पसल** क) जूत्ता मिलाई र बेच्नेलाई ख) जूत्ता मर्मत मात्र गर्नेलाई	३००	१५०		३००	१५०	
१५	**मोटर वर्कशप,गाडीको वडी वनाउने तथा मर्मत गर्ने ।** क) सम्पूर्ण सवारी साधन मर्मत तथा पार्ट बेच्ने। ख) मोटरसाईकल मर्मत र पार्टस बेच्नेलाई । ग) मोटरसाईकल मात्र मर्मत गर्नेलाई ।	१०००	५००	२००	१०००	५००	२००
१६	**छापाखाना** क) अपसेट प्रेस ख) साधारण प्रेस	१०००	७००		१०००	७००	
१७	**स्वास्थ्य सेवा** क) अस्पताललाई । ख) पोलि क्लिनीकलाई,थोक मेडिकल लाई । ग) मेडिकललाई ।	१०००	८००	५००	१०००	८००	५००
१८	**मोटर वर्कशप**	१०००			१०००		
१९	**काष्ठ उद्योग** क) काठ चिरानी मेशिन सहित काठहरुको विभिन्न फर्निचर र अरु काठहरुको झयालढोका आदी बनाउनेलाई । ख) कुनै एक मात्र बनाउनेलाई	२४००	१५००		२४००	१५००	
२०	**ईटा भट्टा र ईटा डिपो** क) ईटा भटालाई ख) ईटा डिपोलाई	२४००	७००		२४००	७००	

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	आ व २०७८।७९ आर्थिक वर्षको दररेट			आ.व. २०७९।०८० को दर (रू)		
		(क)	(ख)	(ग)	(क)	(ख)	(ग)
२१	कम्प्युटर इन्स्टिच्युट	५००			५००		
२२	दाउरा डिपो	२००			२००		
२३	मिठाई पसल	५०			५०		
२४	बेकरी उद्योग र बेकरी पसल क) बेकरी उद्योग ख) बेकरी पसल	१०००	८००		१०००	८००	
२५	तरकारी र फलफूल पसल	५००			५००		
२६	चिया पसल	३००			३००		
२७	मिलहरु क) १० हर्सपावर भन्दा माथिको क्षमताको मिल। ख) सो भन्दा कम हर्ज पावर क्षमताको मिल ।	१०००	६००		१०००	६००	
२८	डिलर	२०००			२०००		
२९	साईकल भाडा तथा मर्मत	१००			१००		
३०	ठेकेदार (क) नेपाल सरकारको ईजाजत प्राप्त घ वर्गको ठेकेदारलाई ईजाजत दस्तुर १५०००।- (ख) नविकरण दस्तुर असोज मसान्त सम्म रु २५००।- मसान्त सम्म रु ३५००।- (ग) नामसारी र ठाँउसारी सिफारिस दस्तुर रु १०००।-		-	-	-	-	-
३१	कपडा पसल	१०००			१०००		

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	आ व २०७८।७९ आर्थिक वर्षको दररेट			आ.व. २०७९।०८० को दर (रू)		
		(क)	(ख)	(ग)	(क)	(ख)	(ग)
३२	**किराना पसल** क) थोक सहितको किराना पसललाई । ख) पचासहजार भन्दा बढी लगानी भएको किराना पसललाई । ग) सो भन्दा कम लगानी भएको किराना पसललाई	१५००	५००	३००	१५००	५००	३००
३३	**खाद्य पसल** (क) थोक सहितको खाद्य पसल (ख) खूद्रा मात्रको खाद्य पसल	५००	२००		५००	२००	
३४	**भाडा पसल** धातू तथा प्लाष्टिकको भाँडा तथा सामान बेच्नेलाई	४००	२००		४००	२००	
३५	**चूरा धागो तथा श्रृङ्गारका सामान पसल** (क)थोक सहितको पसललाई (ख)पचासहजार भन्दा बढी लगानी भएको पसललाई (ग) सो भन्दा कम लगानी गर्ने पसललाई	५००	३००	१००	५००	३००	१००
३६	**कूखुरा पालन** क) एक हजार भन्दा बढी कुखुरा पाल्नेलाई । ख) एकहजार भन्दा कम कुखूरा पाल्नेलाई	१०००	६००		१०००	६००	
३७	**तैयारी पोशाक पसल**	२००			२००		
	तैयारी जूत्ता पसल	२००			२००		
	औषधी पसल संचालन इजाजत पत्र	२०००			२०००		
३८	**दन्त क्लिनिक**	२००			२००		
३९	**हार्डवेयर पसल**	८००			८००		
४०	**ईलेक्टिक पसल**	७००			७००		
४१	**कानूनी फर्म**	५००			५००		

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	आ व २०७८।७९ आर्थिक वर्षको दररेट			आ.व. २०७९।०८० को दर (रू)		
		(क)	(ख)	(ग)	(क)	(ख)	(ग)
४२	**साईन बोर्ड पेन्टीङ्ग**	२००			२००		
४३	**फर्निचर एण्ड फर्निसिंग पसल**	१०००			१०००		
४४	**स्टेशनरी पसल** क) खेलकूदका साम्रागी सहित भएकोलाई । ख) स्टेशनरी मात्र भएको लाई	५००	३००		५००	३००	
४५	**जडीवूटी खरिद बिक्रि पसल**	१५००			१५००		
४६	**लेखापरीक्षक**	५००			५००		
४७	**टेलिभिजन पसल**	१०००			१०००		
४८	**अन्य उद्योग** क) २० लाख भन्दा बढी लगानी भएकोलाई । ख) ५ लाख भन्दा माथी २० लाख सम्म लगानी भएकोलाई। ग) पाँच लाख भन्दा कम लगानी भएकोलाई	५०००	२०००	१२००	५०००	२०००	१२००
४९	**विज्ञापन सेवा वा ऐजन्ट**	५००			५००		
५०	**पशु वधशाला**	१२००			१२००		
५१	**कृषि व्यवसायिक फार्म (वंगुर, माछा, गाई पालनफार्म)**	१०००			१०००		
५२	**वित्तिय सेवा**	६०००	२०००	१०००	६०००	२०००	१०००
५३	**नीजि स्कूल**	१२००			१२००		

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	आ व २०७८।७९ आर्थिक वर्षको दररेट			आ.व. २०७९।०८० को दर (रू)		
		(क)	(ख)	(ग)	(क)	(ख)	(ग)
५४	सिनेमा हल क) सिनेमा हललाई ख) भिडियो हललाई	१०००	५००		१०००	५००	
५५	चस्मा पसल	५००			५००		
५६	शिलाई मेशिन विक्री तथा मर्मत गर्ने पसल	६००			६००		
५७	रेफ्रिजेरेटर मर्मत	५००			५००		
५८	दूग्ध डिपो, पसल	६००			६००		
५९	व्यूटी पार्लर	५००			५००		
६०	सप्लायर्स	१२००			१२००		
६१	टेलिफोन टावर राखि संचार सेवा उपलब्ध गराउने संस्थालाई	६०००			६०००		
६२	जग्गा विकास , हाउजिंङ्ग	६०००			६०००		
६३	म्यानपावर सेवा	१५००			१५००		
६४	क्याटेरिङ्ग सेवा	१०००			१०००		
६५	वित्तिय कारोवार वाहेक अन्य कारोवार गर्ने सहकारी संस्था	१०००			१०००		
६६	मार्वल, टायल पसल	१०००			१०००		
६७	सवारी साधनको शो रुम क) गाडीको शोरुम ख) मोटरसाईकल शोरुम ग) ट्याक्टर तथा अन्य मेशिनरीको शोरुम	६०००	३०००	२०००	६०००	३०००	२०००
६८	कृषि सामग्रीको पसल, भेटनरी सम्बन्धी पसल	५००			५००		
६९	आईस क्रिम पसल	३००			३००		
७०	दाना उद्योग	१०००			१०००		

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	आ व २०७८।७९ आर्थिक वर्षको दररेट			आ.व. २०७९।०८० को दर (रू)		
		(क)	(ख)	(ग)	(क)	(ख)	(ग)
७१	**तारजाली वनाउने उद्योग**	१०००			१०००		
७२	**नीजि कलेज**	७०००			७०००		
७३	**ब्लक उद्योग**	१८००			१८००		
७४	**मिनरल वाटर उद्योग**	२५००			२५००		
७५	**पानी टयांकर**	५००			५००		
७६	**ग्यास डिपो**	७००			७००		
७७	**कोल्डस्टोर(शितभण्डार)**	१२००			१२००		
७८	**खच्चड व्यवसाय शुल्क** क) १० वटा सम्मको खच्चडको लागि ख) सो भन्दा बढीको लागि	१०००	१५००		१०००	१५००	

नोटः

१. डिलर, ऐजेन्ट, डिपो सवडिलर आदिवाहेक अन्य पसल, उद्योग व्यवसायको हकमा कसैले एउटै पसलमा धेरै आईटम राखी पसल वा व्यवसाय गरेको छ भने सवै आईटममध्ये कुनै एकको मात्र कर लिइनेछ तर यसमा सवै आईटम मध्ये जुन आईटमको कर रकम बढी छ सोहीलाई कायम गरी कर असूल गरिनेछ ।

२. म्याद भित्र नबुझाउने कुनै करदाताहरुवाट बुझाउनु पर्ने सम्पूर्ण व्यवसायकर र प्रतिवर्ष १२ प्रतिशतका दरले जरिवाना सहित असुल गरिनेछ ।

अनुसूची ५

जडीबुटी, कबाडी र जीवजन्तु कर

क्र.सं.	जडीबुटीको नाम	इकाई	वन नियमावली अनुसारको राजश्व प्रति इकाई	आ.व. २०७९।८० को गा.पा. को करको दर रेट
१	निरमसी	के.जी.	५०	२५
२	जटामसी	के.जी.	२०	१०
३	कुटको	के.जी.	१५	७
४	मसिलि कालो	के.जी.	६	३
५	कुरिलो जरा	के.जी.	५	२

६	सतुवा जरा	के.जी.	१५	७
७	पदम चाल	के.जी.	१०	५
८	गाम डोल	के.जी.	१०	५
९	भ्याकुर	के.जी.	१५	७
१०	सुगन्धवाल	के.जी.	१५	७
११	बोझो	के.जी.	५	२.५
१२	विष	के.जी.	१०	५
१३	रति	के.जी.	७	३
१४	दरुहल्दि	के.जी.	८	४
१५	सुगन्ध / चोत मरुवा	के.जी.	२०	१०
१६	कुकर तरुल / बन तरुल	के.जी.	१५	७
१७	सेतक चिनी / कुकरदाइनो	के.जी.	५	२.५
१८	वनलसुन	के.जी.	१५	७.५
१९	विष फेज	के.जी.	१०	५
२०	पिपला	के.जी.	१०	५
२१	भुतकेश / मुसुली	के.जी.	५	२.५
२२	पाखानभेद	के.जी.	५	२.५
ख	**काठको बोक्रा जाति**	**के.जी.**		
१	अल्लो	के.जी.	५	२.५
२	अर्गेली	के.जी.	५	२.५
३	काउलो / परवन बोक्रा	के.जी.	१०	५
४	दारको बोक्रा	के.जी.	१०	५
५	लोक्ता	के.जी.	५	२.५
६	काफल	के.जी.	१००	५०
७	दालचिनी / सिन्कौली	के.जी.	७	३.५
८	भोजपत्र	के.जी.	२०	८
९	नीम	के.जी.	५	२
१०	सल्ला	के.जी.	२	१
११	दतिवन	के.जी.	१०	५
१२	मसुली सेतो	के.जी.	५	२
ग	**पात जाति**	**के.जी.**		
१	लौठ सल्ला	के.जी.	२५	१०

२	धसिगरे / मसिनो पटपटे	के.जी.	५	२.५
३	तेजपात	के.जी.	२	१
४	तालिस पत्र	के.जी.	५	२
५	सुनपाती	के.जी.	५	२
६	घ्युकुमारी	के.जी.	५	२
घ	**फूल वा विज जाति**			
१	टिम्मुर	के.जी.	८	४
२	अमला	के.जी.	१	१
३	रतिफल	के.जी.	५	२
४	बर्रो	के.जी.	२	१
५	हर्रो	के.जी.	२	१
६	बनकरेला	के.जी.	१	०.५
७	इन्द्रायणी विया	के.जी.	१०	५
८	अलैंची	के.जी.	४	२
९	नागवेली झ्याउ	के.जी.	१०	५
१०	हलहले	के.जी.	३	१
११	टटलो	के.जी.	३	१
ङ	**फूल वा भुवा जाति**	**के.जी.**		
१	जयन्ती फूल दोण पुष्प	के.जी.	२	१
२	नागेश्वर / नारेश्वर	के.जी.	५	२
३	बुकी	के.जी.	१	०.५
४	गुराँस फूल	के.जी.	२	१
च	**विरुवा जाति**	**के.जी.**		
१	चिराइतो	के.जी.	१५	७
२	पाषणभेद पाखनभेद	के.जी.	५	२.५
३	अमलवेद / पदमचाल	के.जी.	१०	५
४	मजिठो	के.जी.	१५	५
५	झ्याउ	के.जी.	१५	७

६	गुच्चि च्याउ	के.जी.	३००	१५०
७	जिवन्ती / सुनगाभा	के.जी.	३	१
८	निगालो	के.जी.	१००	५०
९	च्याउ साधारण	के.जी.	५	१
१०	एक्ले विर	के.जी.	५	२
११	यार्सागुम्बा	के.जी.	१००००	५०००
१२	रिठ्ठाफल	के.जी.	३	१
१३	बज्रयन्ती	के.जी.	२	१
१४	रुद्राक्षफल	के.जी.	८	४
१५	गुर्जा लहरा / गुजार गानो	के.जी.	५	२
१६	सिलाजित गुड्ची	के.जी.	५०	२५
१७	खयर	के.जी.	३००	१५०
छ	**बोक्रा जातिहरु**	**के.जी.**		
१	लोक्ता / अग्रेली	के.जी.	५	२
२	ओखर	के.जी.	५	२
३	काफल	के.जी.	१००	२०
४	चुत्रो	के.जी.	८	४
५	धुपी	के.जी.	२५	१२
६	दालचिनी / तेजपात	के.जी.	७	३
७	काउलो	के.जी.	१५	७
८	भोजपत्र	के.जी.	२०	१०
९	अँगेरी	के.जी.	५	२
ज	**अन्य रेजिन**	**के.जी.**		
१	सालको खोटो	के.जी.	६	३
२	साल धुप	के.जी.	१०	५
३	मह (भिर मह)	के.जी.	१०	५
४	गुड्चा (गुचा)	के.जी.	५	२.५
५	सल्लाको खोटो	के.जी.	६	३
६	भृङ्गराज	के.जी.	३००	१५०
७	ढुकुरे फूल	के.जी.	१००	५०
८	तितेपाती	के.जी.	१	०.५

अनुसूची ६
सवारी साधन कर

सि.नं.	व्यवसायको नाम	आ व २०७८।७९ आर्थिक वर्षको दररेट	आ.व. ०७९।८० को स्वीकृत दर
१	बस, ट्क, लहरी र अन्य हेभी गाडी	११००	११००
२	भाडाका कार, जिप, भ्यान र टयाक्टर	६००	६००
३	भाडाका मिनिबस, मिनि ट्क	८००	८००
४	नीजि कार, मिनि बस, ट्क	४००	४००
५	स्कुटर, मोटरसाइकल तथा अन्य सवारी	२००	२००
६	व्यवसायिक हेलिकप्टर ल्याङ्डिङ शुल्क (प्रति टिप)		रु.१०००

गाउँपालिका अन्तर्गत ढुवानीको रुपमा प्रयोग हुने खच्चरहरुमा प्रति खच्चर प्रति टिप रु ५ का दरले शुल्क लिईनेछ । दुई घण्टा वा सो भन्दा बढी सार्वजनिक स्थानमा खच्चरको समूह छोडेमा त्यस्तो प्रति समूहलाई रु ५० शुल्क लिईनेछ ।

अनुसूची ७
विज्ञापन कर

गापा क्षेत्र भित्र तपशिल बमोजिम विज्ञापन कर लगाईने र असुल उपर गरिने छ ।

क) सववोर्ड प्रति वर्गफिट रु. ५५

ख) होडिंगवोर्ड प्रति वर्गफिट रु. ७५

ग) ग्लो साईनवोर्ड प्रति वर्गफिट रु. ९०

घ) भित्तेलेखन, सटर पेन्टिंग प्रतिवर्गफिट रु २०

ङ) ब्यानर प्रति हप्ता रु. १२०

च) पोलबोर्ड प्रति गोटा प्रति वर्ष रु. १०००

छ) डिजिटल बोर्ड प्रति वर्गफिट रु. २००

अनुसूची ८
मनोरन्जन कर

प्रदेश कानुन बमोजिम हुनेछ । तर गा.पा. क्षेत्र भित्रका महत्वपूर्ण पर्यटकिय स्थलहरुमा सम्बन्धित पर्यटकिय स्थलको व्यवस्थापन तथा विकास समितिले निर्धारण गरे बमोजिम पर्यटकिय प्रवेश शुल्क लिन सकिने छ ।

क्र.सं.	राजश्वको क्षेत्र	दर रेट	कैफियत
१	मेला महोत्सवमा स्टल संचालन (प्रति स्टल)	रु. १०००	

२	स्नोकर व्यवसाय दर्ता नवीकरण	रु. ५०० रु. २००	
३	गाउँपालिकाभित्र छायाङ्कन शुल्क म्युजिक भिडियो चलचित्र	रु. ५०० रु. २०००	

अनुसूची ९
बहाल बिटौरी शुल्क

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	निर्धारित शुल्क
१	बहाल बिटौरी शूल्क	होलसेल पसल, १० कोठा भन्दा बढी भएको होटल र निजि विद्यालय रु. ३०००, मध्यम स्तरको पसल, ५ देखि १० कोठा भएको होटल रु २००० । सामान्य पसल, सामान्य होटल, व्यक्तिगत आवास लगायत अन्य रु १५०० ।
२	बहाल बिटौरी शूल्क	कच्ची घर रु. ५०० १ तले ढलान घर रु. १००० २ तले ढलान घर रु. १५०० सोभन्दा माथिको ढलान घर रु. २०००

अनुसूची १०
पार्किङ शुल्क

गापा क्षेत्र भित्र तपशिल बमोजिम पार्किङ शुल्क लगाईने र असुल गरिने छ ।

१. कुनै पनि सवारी साधनले नीजि स्वामित्वमा रहेको स्थानमा पार्किङ्ग गरेको अवस्था बाहेक गाँउपालिका क्षेत्र भित्रका सार्वजनिक स्थानहरु सडकको छेउ आदि स्थानमा १५ मिनेट भन्दा बढी समयको लागि पार्किङ्ग गरेमा तपशिल बमोजिमको पार्किङ शुल्क लिईनेछ ।

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	प्रस्तावित दर (प्रति पटक)	पुष्टयाई	कैफियत
१	पार्किङ शुल्क	निजी तथा भाडाका ट्रक,बस रु. ३० मिनी बस, टिप्पर रु. २० जीप, टयाक्टर रु. १० मोटरसाइकल स्कुटर रु. ५	१	

अनुसूची ११

पर्यटन शुल्क

मनास्लु हिमाल, रुविनाला तथा गणेश हिमाल जस्ता पर्यटकीय क्षेत्रमा जाने ट्र्याक धार्चे गाउँपालिका अन्तर्गत पर्ने हुनाले प्रदेश कानूनको अधिनमा रही नीति बनाई पर्यटन शुल्क निर्धारण गरी कार्यान्वयन गर्न गाउँकार्यपालिकालाई अधिकार प्रत्यायोजन गरिनेछ ।

अनुसूची १२
सेवा शुल्क दस्तुर

सिफारिस दस्तुर, सरसफाई शुल्क, सार्वजनिक शौचालय, पटके सवारी कर ।

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	आ व २०७८।७९ आर्थिक वर्षको दररेट	आ.व. ०७९।८०को लागि प्रस्तावित दर
१	नयाँ नागरिकता सिफारिस दस्तुर	वशंज रु.३००, नेपाली पुरुष सगँ विवाह गर्ने विदेशी महिला रु.१०००	वशंज रु.३००, नेपाली पुरुष सगँ विवाह गर्ने विदेशी महिला रु.१०००
२	अन्य निकायको योजना सम्झौता र भुक्तानी सिफारिस	३००	३००
३	अन्य कार्यालयहरुलाई सिफारिस	३००	३००
४	नाता प्रमाणित	५००	५००
५	अँग्रेजी कागजात प्रमाणित	१०००	१०००
६	जग्गा नामसारी सिफारिस	५००	५००
७	चार किल्ला प्रमाणित	३ कित्ता सम्मको रु ५०० र सो भन्दा माथिप्रति कित्ता रु १०० थप	३ कित्ता सम्मको रु ५०० र सो भन्दा माथिप्रति कित्ता रु १०० थप
८	सँस्था दर्ता तथा नवीकरण रसिफारिस (गैरसरकारी सघं संस्था)	INGO दर्ता ३०००, नवीकरण १५००, NGO दर्ता २०००, नवीकरण १०००, सिफारिस १०००	INGO दर्ता ३०००, नवीकरण १५००, NGO दर्ता २०००, नवीकरण १०००, सिफारिस १०००
९	हाततियार नवीकरण (बन्दुक)	५०० (वार्षिक)	५०० (वार्षिक)

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	आ व २०७८।७९ आर्थिक वर्षको दररेट	आ.व. ०७९।८०को लागि प्रस्तावित दर
१०	**घटना दर्ता शुल्क** जन्म दर्ता मृत्य दर्ता विवाह दर्ता बसाइसराई दर्ता सम्बन्ध विच्छेद	जन्म, मृत्य, विबाह र सम्बन्धविच्छेदको हकमा ३५ दिन भित्र निशुल्क र ३५ दिन नाघेमा रु २०० बसाईसराईको हकमा आफनो गाँउपालिका भित्र रु. २०० र गाँउपालिका भन्दा बाहिर बसाईसराइ गरेमा रु ३०००	जन्म, मृत्य, विबाह र सम्बन्धविच्छेदको हकमा ३५ दिन भित्र निशुल्क र ३५ दिन नाघेमा रु २०० बसाईसराईको हकमा आफनो गाँउपालिका भित्र रु. २०० र गाँउपालिका भन्दा बाहिर बसाईसराइ गरेमा रु ३०००
११	प्रतिलिपि नागरिकता सिफारिस तथाघटना दर्ता प्रमाणपत्र प्रतिलिपि	५००	५००
१२	आम्दानी प्रमाणित	न्युनतम रु २०० मा नघटने गरी कुलआम्दानीको ०.३ प्रतिशत	न्युनतम रु २०० मा नघटने गरी कुलआम्दानीको ०.३ प्रतिशत
१३	सम्पत्ति मूल्यांङकन	न्युनतम रु २०० मा नघटने गरी कुलआम्दानीको ०.३ प्रतिशत	न्युनतम रु २०० मा नघटने गरी कुलआम्दानीको ०.३ प्रतिशत
१४	धारा विजुली सिफारिस	३००	३००
१५	विवाहित अविवाहित सिफारिस प्रमाणित	३००	३००
१६	वसोवास सिफारिस प्रमाणित	३००	३००
१७	मोटर बाटो भएको	बारपाक, लाप्राक, गुम्दा सडक तथासोती, माछिखोला, खोर्ला सडक रु २०००। मान्वु, काशिगाउँ सडक रु १०००	बारपाक, लाप्राक, गुम्दा सडक तथासोती, माछिखोला, खोर्ला सडक रु २०००। मान्वु, काशिगाउँ सडक रु १०००
	मोटर बाटो नभएको	५००	५००
१८	दैवि प्रकोप, अपाङगता, असहाय, विपिन्न, छात्रवृत्ति सिफारिस ।	निशुल्क	निशुल्क
१९	कन्सुलर प्रमाणित	५००	५००
२०	नक्सा प्रमाणित	३००	३००
२१	घर निर्माण नक्सा पास	ढलानघर प्रतिवर्गफिट रु २, ढलाननगरेको घर रु १ माटोको जडान प्रतिवर्ग रु ०।५०	ढलानघर प्रतिवर्गफिट रु २, ढलाननगरेको घर रु १ माटोको जडान प्रतिवर्ग रु ०।५०
२२	नक्सापास प्रमाणपत्र	नयाँ नक्सापास रु २००, प्रतिलिपि रु ३००	नयाँ नक्सापास रु २००, प्रतिलिपि रु ३००

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	आ व २०७८।७९ आर्थिक वर्षको दररेट	आ.व. ०७९।८०को लागि प्रस्तावित दर
२३	रुख काटने सिफारिस	रु १५००	रु १५००
२४	पसल दर्ता तथा नविकरण दस्तुर	रु १००० र रु ५००	रु १००० र रु ५००
२५	होटल व्यवसाय दर्ता नविकरण	दर्ता २००० नवीकरण १०००	दर्ता २००० नवीकरण १०००
२६	समूह दर्ता नविकरण कृषि समूह, आमा समूह, क्लव, महिला समूह, उपभोक्ता समिति)	दर्ता १००० नवीकरण ५००	दर्ता १००० नवीकरण ५००
२७	नक्सा नामसारी	१०००	१०००
२८	घर निर्माण कार्य सम्पन्न प्रमाणित	१०००	१०००
२९	घर जग्गा कायम सिफारिस	२००	२००
३०	उद्योग व्यवसाय दर्ता एवं सिफारिस	साना उद्योग ५००, मझौला उद्योग १०००, ठुला उद्योग २०००	साना उद्योग ५००, मझौला उद्योग १०००, ठुला उद्योग २०००
३१	मुद्दा मामिला दर्ता	रु २००	रु २००
३२	नाम संशोधन, नाम छुट तथा दुई नाम सिफारिस	रु २००	रु २००
३३	जन्म मिति प्रमाणित	रु ३००	रु ३००
३४	स्थाई तथा अस्थाई बसोवास सम्बन्धी सिफारिस	रु २००	रु २००
३५	नाम थर जन्ममिति संशोधन सिफारिस	रु २००	रु २००
३६	घर जग्गा नामसारी सिफारिस	रु २००	रु २००
३७	फुकुवा सिफारिस	रु २००	रु २००
३८	पेन्सन कार्ड तथा सो सम्बन्धी अन्य सिफारिस	रु २००	रु २००
३९	हकवाला संरक्षण सिफारिस	रु २००	रु २००
४०	नक्कल प्रमाणित दस्तुर	रु २००	रु २००
४१	व्यवसाय दर्ता प्रमाण पत्रको नक्कल प्रति	रु २००	रु २००
४२	मिलापत्र दस्तुर	रु २००	रु २००
४३	दलित, जनजाती तथा अन्य थर प्रमाणित	रु २००	रु २००
४४	पारिवारिक विवरण सिफारिस	रु २००	रु २००
४५	मञ्जुरीनामा सिफारिस	रु २००	रु २००
४६	आर्थिक अवस्था बलियो वा सम्पन्न भएको सिफारिस	रु ५००	रु ५००

सि.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	आ व २०७८।७९ आर्थिक वर्षको दररेट	आ.व. ०७९।८०को लागि प्रस्तावित दर
४७	आर्थिक अवस्था कमजोर भएको सिफारिस	रु २००	रु २००
४८	दुवै नाम गरेको व्यक्ति एउटै हो भन्ने सिफारिस	रु २००	रु २००
४९	व्यवसाय बन्द सिफारिस	रु ३००	रु ३००
५०	व्यवसाय सञ्चालन नभएको सिफारिस	रु २००	रु २००
५१	कोर्ट फि मिनाहा सिफारिस	रु २००	रु २००
५२	चौपाया सिफारिस	रु ३००	रु ३००
५३	विद्यालय ठाउँसारी सिफारिस	रु ५००	रु ५००
५४	संरक्षक सिफारिस व्यक्तिगत	रु २००	रु २००
५५	संरक्षक सिफारिस संस्थागत	रु ३००	रु ३००
५६	हकवाला र हकदार प्रमाणित	रु २००	रु २००
५७	अन्य सिफारिस	रु २००	रु २००

सरसफाई शूल्क वार्षिक रुपमा निम्न अनुसार हुने छ ।

सी.न.	राजश्वका क्षेत्रहरु	आ व २०७८।७९ आर्थिक वर्षको दररेट	आ व २०७९।८०को दर
१	आवासीय घर २ तल्ला सम्म	१००।-	१००।-
२	आवासीय घर २ तल्ला माथी	१५०।-	१५०।-
३	होटल, लज सहितको व्यवसायिक	१०००।-	१०००।-
४	होटल, सानो चिया नास्ता	३००।-	३००।-
५	मासु पसल रांगा, खसी	३००।-	३००।-
६	मासु पसल कुखूरा	४००।-	४००।-
७	सैलुन	१००।-	१००।-
८	तरकारी फलफूल	२००।-	२००।-
९	पान पसल	०।००	१००।००
१०	माछा पसल	१००।-	१००।-
११	किराना होलसेल पसल	४००।-	४००।-
१२	किराना खुद्रा पसल	२००।-	२००।-
१३	फेन्सी, मुबाईल, साईबर, कपडा, घडी पसल, चुरा धागो	१००।-	१००।-

१४	सुन पसल	२००।-	२००।-
१५	स्कुल, क्याम्पस सरकारी	२००।-	२००।-
१६	स्कुल, क्याम्पस नीजि होस्टल सहित	५००।-	५००।-
१७	स्कुल, क्याम्पस नीजि	३००।-	३००।-
१८	कार्यालय सरकारी	३००।-	३००।-
१९	कार्यालय नीजि, संघसंस्था	४००।-	४००।-
२०	उद्योग ठुलो व्यावसायिक	१०००।-	१०००।-
२१	उद्योग घरेलु, साना छाला जुत्ता, झोला	२००।-	२००।-
२२	धान, च्यरा, तेल, मिल आदि	५००।-	५००।-
२३	फर्निचर उद्योग	४००।-	४००।-
२४	बस, माइक्रो काउन्टर	२००।-	२००।-
२५	हस्पीटल, पोलोक्लिनिक सुई सिरिन्ज बाहेक	१५००।-	१५००।-
२६	मेडिकल हल, एग्रो भेट	५००।-	५००।-
२७	कुखूरा फार्म ठुलो ५०० भन्दा बढि	६००।-	६००।-
२८	कुखूरा फार्म सानो ५०० भन्दा कम	३००।-	३००।-
२९	हार्डवयर, भाडापसल	३००।-	३००।-
३०	स्टेशनरी पसल	१००।-	१००।-
३१	कापी उद्योग, छापाखाना	५००।-	५००।-
३२	मोटर वर्कशप	१०००।-	१०००।-
३३	साईकलमोटरसाईकल वर्कशप	५००।-	५००।-
३४	मोटर, मोटरसाईकल शोरुम	३००।-	३००।-
३५	मेटल वर्कशप, मोटर पार्टस, वर्कशप	४००।-	४००।-
३६	टायर रिसोलिङ	१०००।-	१०००।-
३७	बैंक	५००।-	५००।-
३८	सहकारी संस्था	३००।-	३००।-
३९	टेलरिङ पसल	४००।-	४००।-
४०	इट्टा विक्रि केन्द्र, भट्टा	२००।-	२००।-
४१	पेट्रोल पम्प	३००।-	३००।-
४२	मदिरा पसल	३००।-	३००।-
४३	टिभि, इलेक्टिक तथा मर्मत पसल	४००।-	४००।-

४४	हस्तकला, आर्टस, फ्लेक्स	२००।-	२००।-
४५	सिनेमा हल, पार्टी प्यालेस, क्याटरिङ	१०००।-	१०००।-
४६	दुध डिपो	३००।-	३००।-
४७	व्युटी पार्लर	३००।-	३००।-
४८	सिलाई मेसिन पसल तथा मर्मत	३००।-	३००।-
४९	कुखुरा बाहेक कृषि फर्म	३००।-	३००।-
५०	अन्य	३००।-	३००।-

सार्वजनिक शौचालय - नीजि क्षेत्र संग साझेदारी माध्यमबाट शुल्क निर्धारण गरी संचालन गर्ने ।

अनुसूची १३
ट्रेकिङ् र -याफ्टिङ्ग शुल्क

ट्रेकिङ्ग र -याफ्टिङ्ग शुल्क धार्चे गाउँ कार्यपालिकाको निर्णयबमोजिम हुनेछ ।

राजश्व सम्बन्धी अन्य व्यवस्था

- ❖ प्राकृतिक स्रोतको रुपमा रहेका बुढीगण्डकी लगायतका अन्य खोलाहरुमा रहेको ढुगां, गिटी, बालुवा लगायत अन्य प्राकृतिक स्रोतहरुको प्रदेश कानून बमोजिम गरिएको IEE प्रतिवेदनमा उल्लेख भए बमोजिम राजश्व संकलन गरी कानून बमोजिम बाडफाँड गरिनेछ ।
- ❖ आर्थिक वर्ष २०७९।८० बाट कार्यान्वयन गर्ने गरी नेपालको सँविधान बमोजिम बनाउने पर्ने राजस्व सम्बन्धी अत्यावश्यक नयाँ कानून तत्काल बनाउने र सँशोधन गर्नु पर्ने भएमा संशोधन गरी लागु गरिनेछ।
- ❖ आय आर्जन र व्यवसाय गर्ने सबैलाई स्थायी लेखा नम्बर प्राप्तगर्ने कार्यालाई प्रोत्साहन गरी त्यस्ता कार्यको सिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ राजश्वका थप क्षेत्रहरु पहिचान गरिनेछ ।
- ❖ यस गाउँपालिका भित्र संचालनमा रहेका सवै व्यवसायहरुलाइ करको दायरामा ल्याइनेछ र अनिवार्य रुपमा व्यवासय दर्ता तथा नविकरण गरि संचालन गराइनेछ साथै गाउँपालिकाबाट नियमितरुपमा सोको अनुगमन गरिनेछ ।
- ❖ कानुन बमोजिम बाहेक कर लगाउने र कर असुल्ने कार्य गरिने छैन ।